ӘЛӘСКӘР
ОЧАҒЫ

ӘЛӘСҜӘР ОҸАҒЫ

Ше'рләр

БАКЫ ЈАЗЫЧЫ 1991

С(Аз)2
К 83

Топлајаны вә тәртиб едәни:
филолокија елмләри намизәди
ИСЛАМ ӘЛӘСКӘР

Редактору
ӘЛИМХАН ЈАГУБ

Коллектив

К 83 Әләскәр очағы. Ше'рләр Б. «Јазычы»
1991. 304 с.

ISBN 5—560—00705—6

Топлуда Ашыг Әләскәр очағынын ән истe'дадлы нүмајәндәләринин—танынмыш ашыгларын вә ел шаирләринин әсәрләриндән сечмәләр топланмышдыр. Әләскәрин атасы Алмәммәдин, гардашы чобан Мәһәммәдин, гардашы оғлу мәшһур Новрәс Иманын, оғлу Талыбын нәтичәси Исмиханын вә башгаларынын әсәрләриндән нүмунәләр дахил едилмишдир.

4702060202—28
К М 656—91 26—90 С(Аз)2

БИР НЕЧӘ СӨЗ

Чох зәнкин олан Азәрбајчан ашыг әдәбијјаты гәдим бир тарихә маликдир. Халгымыз Гурбани, Аббас Туфарганлы, Хәстә Гасым, Шәмкирли Ашыг Һүсеји кими нечә-нечә саз-сөз сәнәткарлары јетирмишдир. Бунларын һәр бири өз кәлими илә ашыг поезијасына јени һикмәт, јени тәравәт кәтирмишдир. Белә шаир-ашыглардан бири дә Ашыг Әләскәрдир.

Өзүндән әввәлки устад ашыгларын әдәби-бәдии ирсини дәриндән—дәринә мәнимсәјән Әләскәр бу саһәдә елә бир сәвијјәјә јүксәлмишдир ки, истәр хәләфләри, истәрсә дә сәләфләри һарадан бахсалар ону көрүрләр.

Бир чох көркәмли шәхсијјәтләр кими, Ашыг Әләскәрин дә мүһити, гоһумлары, онларын саза—сөзә мүнасибәти илә мараглананлар, ашығын дәдә-бабалары барәдә мә'лумат өјрәнмәк истәјәнләр аз дејилдир.

Чох тәәссүф ки, бу нәслин тарихи вә гәдим шәчәрәсинә аид әлимиздә һәләлик елә бир јазылы мәнбә јохдур.

Ашыг Әләскәрин оғлу Ашыг Талыбын вә гардашы оғлу Ашыг Нәчәфин вахтилә дедикләринә көрә, Әләскәрин бабалары «Аразын о тајындан» кәлиб Көјчәдә мәскунлашмышлар.

Әләскәрин атасынын ады Алмәммәд (әслиндә: Әлимәһәммәд), Алмәммәдин атасынын ады Аллаһверди, онун да атасынын ады Талыбхан имиш (Анкарада 1987-чи илдә нәшр олунан «Көјчәли Ашыг Әләскәр» китабынын сон сәһифәсиндәки, бизим тәртиб етдијимиз шәчәрәдә дә көстәрилмишдир). Онлардан әввәлки бабаларынын адлары ардычыл олараг мә'лум дејилдир. Тәһмәз (бәлкә дә Тәһмас—И.Ә.), Әбдүләзим, Һејдәр адлы улу бабалары олдуғуну да сөјләјирләр. Онлар шаһ нәслинә мәнсуб имишләр.

Белә гејри-рәсми сөһбәтләр бу нәслин Сәфәвиләр сүлаләсинә бағлылығы еһтималыны јарадыр.

Ашыг Әләскәрин атасы Алмәммәд бөјүк бир нәсил дүнјаја кәтирмишдир. Ана лагласы илә ујујуб, саз сәсинә ојанан бу көрпәләрин естетик аләминин мајасы бу үлфәтдән јоғрулмуш заман кечдикчә онлар Әләскәрин шөһрәтләндирдији әдәби-бәдии очағын һәрарәтиндә боја—баша чатмышлар.

Бу гоһумларын евләри һәмишә сазлы-сөзлү олуб. Нә заман көнүлләри истәсә, биринин гонағы кәләндә, јахуд да башга бир шәнлик мүнасибәтилә сүфрә ба-

шына јығылыблар. Телли саз әлдән—әлә кәзиб, гочадан тутмуш ушаға гәдәр еіни мәчлисин чалыбчағыраны олуб. Бу нәсилән олан ашыглар вә шаирләр кичик јашларындан белә мәчлисләрдә тәдричән, өзләри дә һисс етмәдән пухтәләшибләр. Бунларын һамысы һаггында анчаг бир сөз дејә биләрик: «Әләскәр очағынын јетирмәләри».

Бу очагда Дәдә Горгуд гопузунун мүгәддәс хәләфини өзүнә һәмдәм едәнләрдән доггуз нәфәри халг арасында ашыг кими танынмышдыр.

Бу нәсилдән ашыг ше'рләринин мүхтәлиф формаларында јазанларын сајы ијирмидән артыгдыр. Лакин башга ашыг вә ел шаирләри кими, нә биринчиләр (ашыглар), нә дә икинчиләр (шаирләр) Әләскәр сәнәтинин көлкәсиндән чыха билмәмишләр.

Тәвазөкарлыгдан кәнар олса да, демәлијәм ки, мән дә бу очағын нүмајәндәсијәм. Одур ки, бунларын һамысы (Алмәммәд, Ашыг Әләскәр вә Ашыг Гурбандан савајы) мәним чох јахындан танылығым адамлардыр. Көзүмү дүнјаја ачдығым күндән онларла бир јердә бөјүмүшәм, нағыл кими дузлу-мәзәли ширин сөһбәтләрини динләмишәм, гајнар әдәби мүсаһибә вә мүбаһисәләринин һәмишә фәал иштиракчысы олмушам...

Инди «һаны дедијим бәј әрәнләр?». Бу ше'р-сәнәт хиридарларынын чохуну чијнимдә апарыб торпаға тапшырмышам. Онларын мүгәддәс мәзарыны һәр заман зијарәт едирдим. Тале буну да чох көрдү бизә. Дүнјанын һәр јериндә һавадары олан фитнәкар гоншу милләтин хәјанәти вә вәһшиликләри бизи дәдә-баба торагларымыздан дидәркин салды.

Бу «кәлимли-кедимли дүнја»да орада әбәдијјәтә говушанларымыздан бизә нә галды? Ачылы—ширинли хатирәләр, бир дә ки ше'рләриндән јаддашларда вә саралмыш вәрәгләрдә мүһафизә олунмуш нүмунәләр... Бизә јадикар галан һәмин нүмунәләрдән ибарәт бир китаб һазырламагла тәсәлли тапмышам. Ахы, бу һәм дә онилләр боју ашыг поезијамызы тәдгиг едиб өјрәнән бир мүтәхәссисин үмдә вәзифәси, халга хидмәтдир.

ИСЛАМ ӘЛӘСКӘР

АЛМӘММӘД

ИНСАН

Ахыры фикр ејлә, гафил доланма,
Гәлбини шејтандан јад елә, инсан!
Елә иш тут, агибәтдә утанма,
Бачар көнүл јыхма, шад елә, инсан

Бу дүнја дедијин фаныды, фаны;
Әввәл Нуһ кәлмишди, галмајыб, һаны!
Пуч ејләди Искәндәр тәк хаганы,
Бизә дә әсәчәк бад елә, инсан!

Алмәммәд дүнјада һәлә биһушду,
Бәнадәм дедијин вәтәнсиз гушду.
Сәхасыз дөвләтин ахыры пучду,
Је малын, даһанда дад елә, инсан!

ШИРИН-ШИРИН

Варыб дост кујинә меһман кәлмишәм,
Сүзүлүр синәмдән тәр ширин-ширин.
Бу јерләрин әҹәб сејрәнкаһы вар,
Кәтирир бағчалар бар ширин-ширин.

Бир гәмәр тајысан, ләбләри пустә,
Һәсрәтин чәкмәкдән олмушам хәстә.
Бир ләһзә башымы ал дизин үстә,
Ҹан верим јолунда, јар, ширин-ширин.

Алмәммәдәм, сана гурбан олум, јар!
Изин версән, гол бојнуна салым, јар!
Кәлмишәм, бағына бағбан олум, јар!
Будағындан дәрим нар ширин-ширин.

КӨРМӘДИМ

Дүнја сәнин кәрдишинлә
Баша варан көрмәдим.
Гәрг олду аләм гәһринә,
Ҹан гуртаран көрмәдим.
Билмирәм ки, сәбәб нәди,
Шады гәмкин ејләдин,
Абадыны виран гојдун,
Артды һаран, көрмәдим
Кәсилмәз мүрдә, карваны,
Гәфлә ишләр, көч кедәр,
Нә имранлар накам гојдун,
Дидәсиндән јаш кедәр.
Јетмиш ики милләт ки, вар

Әли сәндән бош кедәр,
Јанысынча малу-дөвләт,
Пул апаран көрмәдим!
Алмәммәдәм, бу дүнјада

Бир нишанам галмады;
Кетди әлдән гоһум-гардаш,
Ата—анам галмады.
Сүлејман тутду дүнјаны,
Деди: мәнәм!—галмады,
Бир кәс илә һеч дүз ола
Сәнин аран көрмәдим!

АШЫГ ӘЛӘСКӘР

ЈАЈЛАГ

Көзәлләр сејрәнкаһысан,
Көрүм сәни вар ол, јајлаг!
Ачылсын күлүн, нәркизин,
Тәзә мүрғүзар ол, јајлаг!

Көзүм галды сијаһ телдә,
Бүлбүл өлдү мејли күлдә.
Кимсәм јохду гүрбәт елдә,
Сән мана гәмхар ол, јајлаг!

Мән сәни көрәндән бәри,
Синәм олду гәм дәфтәри.
Өлдүр Ашыг Әләскәри,
Өзүн күнаһкар ол, јајлаг!

БУ ДҮНЈАДА ҮЧ ШЕЈ БАША БӘЛАДЫ

Бу дүнјада үч шеј баша бәлады:
Јаман оғул, јаман арвад, јаман ат.
Истәјирсән гуртарасан әлиндән,
Бирин бошла, бирин боша, бирин сат.

Ов кечди бәрәдән, ата билмәзсән,
Учду кетди әлдән, тута билмәзсән,
Јерисән, јүјүрсән, чата билмәзсән,
Көрүрсән ки, бахтын јатды, сән дә јат.

Гылма Әләскәри мәһруми-дидар,
Тәрәһһүм ет, мәнә бир бусә, еј јар!
Исмин үч һәрф илә еjләрәм ашкар:
Бири «каф»ды, бири «лам»ды, бири «сат».

ГЫРМЫЗЫ

Јанағы гырмызы, бухағы ағды,
Чырағбан ејләјиб ағы гырмызы.
Ала көзләринә көзүм саташды,
Әриди үрәјимин јағы гырмызы.

Гүдрәтдән чәкилиб гамәти-шаһбаз,
Мәрнус дизлик кејиб, чәпкәни әтлаз,
Бухаг дүјмәләниб кағыздан бәјаз,
Мәрчан дүзүб бојунбағы гырмызы.

Сәррафам, көвһәри, каны итирдим,
Һесабы, дәфтәри, саны итирдим,
Үзүн көрдүм, дин-иманы итирдим,
Чәкди синәм үстә дағы гырмызы.

Әләскәрин мејли ондан үзүлмәз,
Әкәр ајры дүшсә, шад олуб күлмәз,
Хәстә дүшәр- өлмәсә дә, дирилмәз,
Мүхтәсәри, сөзүн сағы, гырмызы.

ДАҒЛАР

Баһар фәсли, јаз ајлары кәләндә,
Сүсәнли, сүнбүллү, лалалы дағлар.
Јохсулу, әрбабы, шаһы, кәданы
Тутмаз бир-бириндән алалы дағлар.

Хәстә үчүн тәпәсиндә гар олур,
Һәр чүр чичәк ачыр, лаләзар олур,
Чешмәсиндән аби-һәјат чар олур,
Дағыдыр мөһнәти, мәлалы, дағлар!

Јазын бир ајыды чох јахшы чағын,
Кәсилмәз чешмәндән көзәл јығнағын.
Ахтарма моталын, јағын, гајмағын..
Зәнбур чичәјиндән бал алы, дағлар!

Јајын әввәлиндә дөнүрсән хана,
Сон ајда бәнзәрсән јеткин бостана.
Пајызын зәмһәри гојур вирана,
Дағыдыр үстүндән чалалы, дағлар!

Каһдан чискин төкәр, каһ думан ејләр,
Каһ кәлиб-кедәни пешиман ејләр,
Каһдан гејзә кәләр, наһаг ган ејләр,
Диншәмәз һарамы, һалалы дағлар.

Ағ халат бүрүнәр, зәрнишан кејмәз,
Һеч кәси диндириб кејфинә дәјмәз,
Сәрдара сөз демәз, шаһа баш әјмәз,
Гүдрәтдән сәнкәрли, галалы дағлар.

Көчәр елләр, дүшәр сәндән аралы,
Фиргәтиндән күл-нәркизин саралы.
Әләскәр Мәчнун тәк јардан јаралы,
Кәзәр сәндә дәрдли, налалы, дағлар!

ДАҒЛАР

Бир ај јарым нобаһардан кечәндә,
Чар олур көјсүндән селләрин, дағлар!
Чалханыр дәрјалар, чығрышыр газлар,
Зәмзәм зүмзүмәли көлләрин, дағлар!

Һаны мән көрдүјүм гурғу-бүсатлар?!
Дәрдмәндләр көрсә, тез бағры чатлар.
Мәләшмир сүрүләр, кишнәшмир атлар,
Нијә пәришанды һалларын, дағлар?!

Һаны бу јајлагда јајлајан елләр?!
Көрәндә көзүмдән чар олду селләр...
Сејр етмир көјсүндә түрфә көзәлләр,
Санчылмыр бухаға күлләрин, дағлар!

Һаны мәрд ијидләр, бош галыб јурду?!
Сәхавәтдә Елдар нурә'ланурду;
Еркәк кәсиб, ағыр мәчлис гурурду,
Шүлән чәкилирди малларын, дағлар!

Көзәлләр чешмәдән көтүрмүр абы,
Дад верә даһанда Көвсәр шәрабы.
Хачпәрәстлә дүшдү бунд ингилабы,
Онунчүн бағланды јолларын, дағлар!

Сары Нәрдән топ-түфәнкин атылы,
Гысыр Мурғуз Шаһ дағына чатылы.

Бир әмлијин бир түмәнә сатылы,
Хәзәл олу јенә пулларын, дағлар!

Қәпәз, Муроj, Гөнур—көр нечә дағ вар...
Үстүнә нур јағсын, аj дәли Гошгар!
Јајын ортасында јағдырырсан гар,
Сәф чәкиб үстүндә сәрдарын, дағлар!

Елә ки, шәр кәлди, гаралтды гашы,
Думана гәрг олур дағларын башы.
Дүшәндә күрк илә кәлбин савашы,
Узаг чәкир гилү-галларын, дағлар!

Һалыјам Елдарын вар чүмләсиндән,
Кечә јатмыр бир-биринин бәсиндән,
Ијид нә'рәсиндән, күллә сәсиндән,
Дәјмәмиш төкүлүр калларын, дағлар!

Һәсәннәнә, Һәсәнбаба гошады,
Хачбулаг јајлағы хош тамашады.
Арсыз ашыг елсиз нијә јашады?!
Өлсүн Әләскәр тәк гулларын, дағлар!

ДОЛАНЫР

Ахшам-сабаһ, чешмә, сәнин башына,
Билирсәнми, нечә чанлар доланыр!?
Бүллур бухағ, лалә јанаг, аj габаг,
Шаһмар зүлфү пәришанлар доланыр.

Афәрин худанын һаггы-сајына!..
Чамаллары бәнзәр бајрам ајына.
Белә көзлләрин хаки-пајына
Мәним кими чох гурбанлар доланыр.

Көрдүм көзәллијин бизә билдирир,
Гаш ојнадыр, хәстә көнлүм күлдүрүр,
Ишвәји назынан адам өлдүрүр,
Гәмзәсиндә наһаг ганлар доланыр.

Мәни гоча көрдү үрбәндин ачды,
Ала көзләринә көзүм саташды,
Һуш башымдан кетди, хәјалым чашды,
Мүрғи-руһум асиманлар доланыр.

Адым Әләскәрди, Көјчә маһалым,
Доланым башына, мән дәрдин алым!
Һүснүн шө'ләсинә хәстә хәјалым
Пәрванәди, шәмистанлар доланыр.

ДОЛАНСЫН

Кәрдәнинә нечә шаһмар доланыб,
Көнүл истәр о шаһмара долансын.
Әрзим алыб, илтимасым тутмасан,
Мәчнун олсун, бу дағлара долансын.

Бәјәнмишәм хасјәтини, һалыны,
Худам бол верибди һуш-камалыны.
Сән аллаһ, кизләтмә маһ чамалыны,
Шө'ләсинә гој фүгара долансын.

Бал ки, баһаланды, гырылды ары,
Јағ сатанлар мала салды азары.
Мин маната галхды дареган, дары,
Нә күн чыхсын, нә ситара долансын.

Дад сәнин әлиндән, чархы-кәчмәдар!
Үрәјимдә јүз дәрмансыз јарам вар.

Ашыг—дәјирманчы, ага—чарвадар,
Сәрраф кәлсин, бу базара долансын...

Залым чәллад нә кирибди гәсдинә,
Хәбәр верин өвладына, достуна.
Шаһлар шаһы сајә салсын үстүнә,
Әләскәр тәк бахты гара долансын.

ДӨНДҮ, НӘ ДӨНДҮ

Чарх доланды, бахтым тапды тәнәззүл,
Игбалым идбара дөндү, нә дөндү!
Чан дејән достларым, шух көзәлләрим
Овсун алмаз мара дөндү, нә дөндү!

Фәрһад көрдү, севди Ширин чамалын,
Ширин дост әлиндән ширин чам алын.
Ширинчә дөвләтин, ширинчә малын
Ахыр зәһирмара дөндү, нә дөндү!

Дад сәнин әлиндән, чархы-кәчмәдар!
Күнүм гара кечди, ишим аһү-зар
Һај веррәм, гыј вуррам, ејләмир шикар,
Тәрлан бахтым сара дөндү, нә дөндү!

Гәза гәдәринә фәһм ејлә, бир күл;
Тәрәггидән тәвәллүдду тәнәззүл.
Мүшрики көндәрди һакими-адил,
Шүмүр ситәмкара дөндү, нә дөндү!

Бу дәрд галды Әләскәрин чанында,
Һагг, наһаг сечиләр һаг диванында.
Көвһәр зибил олду надан јанында,
Дүнја мана тара дөндү, нә дөндү!

ДӨНҮБДҮ

Фәләјин гәһриндән, ел төһмәтиндән
Дәрдим артыб, бир үммана дөнүбдү.
Достун фиргәтиндән, јар һәсрәтиндән
Баһар мана зимистана дөнүбдү.

Ешгин кирдабыјнда дүшмүшәм ләнкә,
Торбакешләр тә'нә гылыр пеләнкә
Күбрә ширә дөнүб, мушлар пәләнкә,
Бәгә гызыб,кәркәдана дөнүбдү.

Ариф, бу сөзләри фикр ејлә дәрин,
Артырма дәрдини сән Әләскәрин.
Гибләнума мәһәббәтли дилбәрин
Мејли биздән гејри јана дөнүбдү.

ДҮНЈАДА

Гафил дилим, бу нә јолду тутубсан,
Сәрф едирсән нә камалды дүнјада?!
Дөвләтә күвәниб күл тәк ачылма,
Чох сәнин тәк күлләр солду дүнјада.

Кибридән гәлбиндә бәркитмә бары,
Топ дәјәр, дағылар бүрчү, һасары
Јүз сәни тәк аһу кәзән шаһмары
Фәләк кәмәндинә салды дүнјада.

Кушумда сырғады, синәмдә дағды,
Ағыллы унутмаз нечә ки сағды,
Дөвләтдән гисмәтин беш аршын ағды.
Чәкдијин говғады, галды дүнјада.

Фәләк бәрһәм едиб чох низамлары,
Зүлм илә сөндүрүб јанан шамлары.

Һајыф чаванларын күл әндамлары,
Мара, мура гисмәт олду дүнјада!

Јығылар мәхлугат, гурулар мәһшәр,
Бојунларда кәфән, әлләрдә дәфтәр,
Онда вај һалына, јазыг Әләскәр,
Өзүн кетдин, сөзүн галды дүнјада!

ДҮШДҮ

Чәршәнбә күнүндә, чешмә башында
Көзүм бир алакөз ханыма дүшдү.
Атды мүжкан охун, кечди синәмдән,
Чаду гәмзәләри ганыма дүшдү.

Ишарәт ејләдим, дәрдими билди,
Көрдүм һәм көзәлди, һәм әһли-дилди.
Башыны булады, көзүндән күлдү,
Күләндә гадасы чаныма дүшдү.

Әләскәрәм, һәр елмдән һалыјам,
Дедим: сән дәрдлисән, мән јаралыјам,
Деди: нишанлыјам, өзкә малыјам,
Сынды гол-ганадым, јаныма дүшдү.

ЕЈЛӘР

«Чан» демәклә чандан чан әјсик олмаз,
Мәһәббәт артырар, меһрибан ејләр.
«Чор» дејәнин нәфи нәди дүнјада,
Абад көнлү јыхар, пәришан ејләр.

Накәс адам данышыгда саз олар,
Кәрәмдән кәм, сәхавәтдән аз олар.

Нутфәдән гарышан шејитбаз олар,
Мәрд дә сығышдырмаз, наһаг ган ејләр.

Бир күн Мансыр галхар, кәли гохмаг-јај,
Дағлары атмаға ејләр һагг-сај.
Сечилмәз мәһшәрдә нә шаһ, нә кәдај,
Халигиләмјәзәл һагг диван ејләр.

Мәзәммәт ејләмә мән бинәваны,
Саһиби-сәлтәнәт, еј көвһәр каны.
Мәним сөзүм јолдан чыхан молланы,
Иншаллаһ, гајтарар мүсәлман ејләр.

Мән истәрәм алим, мө'мин јүз ола,
Мејли һагга доғру, јолу дүз ола,
Дилијнән зәбаны үзбәүз ола,
Әләскәр јолунда чан гурбан ејләр.

ИНЧИМӘРӘМ

Истәр дара чәкдир, истәр гул ејлә,
Гојмушам әмринә гол, инчимәрәм.
Һәсрәтиндән Мәчнун олдум сәһрада,
Алырсан чанымы ал, инчимәрәм.

Фиргәтиндән саралыбан соланам,
Изин версән, јар, башына доланам.
Әлли јол чапылам, јүз јол таланам,
Бир шеј дејил дөвләт-мал, инчимәрәм.

Әләскәрәм, јандым ешг аташында,
Көзүм галды кирпијиндә, гашында.
Газдыр мәзарымы чешмә башында,
Сал синәм үстүндән јол, инчимәрәм.

Азерб. Госуд. Респуб. Библиотека имени М. Ф. Ахундова

ИЧИНДӘ

Он сәккиз мин аләм, јетмиш ики дил
Үлфәт гылыр бир базарын ичиндә.
Кими әтлаз кејир, тирмә гуршајыр,
Кими үрјан кәзир гарын ичиндә.

Гафилсән, ишиндән тапмајыбсан баш,
Үз дөндәрәр сәндән гоһум, јар, јолдаш.
Торпаг сојуг, бәдән үрјан, кәфән јаш,
Тәк галарсан дар мәзарын ичиндә.

Демәк нә лазымды, өзүн билирсән;
Бир күн јаранырсан, бир күн өлүрсән.
Арсыз, гәмсиз нә күнүнә күлүрсән,
Јандырарлар сәни нарын ичиндә.

Әләскәр сөјләсин, сән мәтләби ган,
Белә гәрар гојуб гадири-сүбһан:
Унутма илгары, итирмә иман,
Иман дурар дүз илгарын ичиндә.

КӘСИЛДИ

Накаһ бади-сәрсәр әсди үзүмә,
Өмүр бостанымын тағы кәсилди.
Өз әлимдән хәта дәјди көзүмә,
Бәдәндән голумун сағы кәсилди.

Гәза тутду, гәдәр мәни будады,
Ағлатды достлары, күлдүрдү јады,
Зәһримара дөндү ағзымын дады,
Әлимдә шәрбәтим ағы кәсилди.

Көнлүм јасдан чыхмыр, гәлбим гарадан
Бу дәрдү мөһнәтдән, бу мачәрадан.
Дөвләт кетди, һөрмәт галхды арадан,
Гапымыздан дост ајағы кәсилди.

Нә мүддәтди гуртармырам зүлүмдән,
Фәләјин гылынчы дәјди белимдән,
Бир түләк тәрланым кетди әлимдән,
Үрәјимин бәнди, бағы кәсилди.

Чох гачдым гәзадан, олмады чара,
Бир вурмушду, бир дә вурду дүбара,
Чиновникләр истәдиләр гуртара,
Достларым өзүмә јағы кәсилди.

Гул Әләскәр, ишин мүшкүлдү, мүшкүл,
Дәрдини демәјә јохду әһли-дил.
Дөј башына, фәған ејлә мүттәсил,
Даһа дејиб-күлмәк чағы кәсилди.

КЕДИБДИ

Ешидин, мәчлисдә ариф оланлар,
Сәррафам, көвһәрим, каным кедибди.
Аһ чәкибән, јар јолуна бахмагдан
Јәгин билин, јары чаным кедибди.

Назик бармаглыды, шумшад әллиди,
Ајна габаглыды, сијаһ теллиди.
Шәкәр сөһбәтлиди, ширин диллиди,
Тути кими хош зәбаным кедибди.

Мүддәтди көзүмдән олубду ираг,
Әридиб үрәјми дәрдү гәм, фәраг.
Бүллур бухаг, лалә јанаг, ај габаг,
Ала көзлү Сәһнәбаным кедибди.

Иш сана акаһды, гадир илаһи,
Ешг әлиндән итирмишәм ираһы.
Әләскәрәм, буду сөзүн күтаһы,
Јар кедәли дин-иманым кедибди.

КӘРӘКДИ

Ашыг олуб, дијар-дијар кәзәнин
Әввәл, башда пүркамалы кәрәкди.
Отуруб-дурмагда әдәбин билә,
Мә'рифәт елминдә долу кәрәкди.

Халга һәгигәтдән мәтләб гандыра,
Шејтаны өлдүрә, нәфсин јандыра.
Ел ичиндә пак отура, пак дура,
Далысынча хош сәдалы кәрәкди.

Данышдыгы сөзүн гијмәтин билә,
Кәлмәсиндән лә'лү көвһәр сүзүлә.
Мәчази данышa, мәчази күлә,
Тамам сөзү мүәммалы кәрәкди.

Ариф ола, ејһам илә сөз гана,
Намәһрәмдән шәрм ејләјә, утана,
Саат кими мејли һагга долана,
Доғру гәлби, доғру јолу кәрәкди.

Әләскәр, һагг сөзүн исбатын верә,
Әмәлин мәләкләр јаза дәфтәрә,
Һәр јаны истәсә, баханда көрә,
Тәригәтдә бу севдалы кәрәкди.

КӨРҮРСӘНМИ ОҒРУН БАХАН КӨЗӘЛИ

Көрүрсәнми оғрун бахан көзәли,
Тәрлан кими нечә чилвәләнибди?!
Өз нурундан хәлг ејләјиб илаһи,
Көзләри гүдрәтдән сүрмәләнибди.

Хош саатда хош кәлибди чаһана,
Јохду көзәллијә гүсур, бәһана,
Гәнд әзилиб дилә, дишә, даһана,
Гајмаг додаглара бал бәләнибди.

Әләскәр гурбанды белә кәлинә,
Сона кими чумуб ешгин көлүнә,
Күмүш кәмәр хуб јарашыр белинә,
Јахасы гызылдан дүјмәләнибди.

ОЈНАМАСЫН

Илтимас ејләрәм кедән чанлардан,
Дост-дүшмән ичиндә јар ојнамасын!
Чаванды, ојнамаг она хош кәлир,
Бизә әјсиклији вар, ојнамасын!

Худам, мәрдин ишин салма мүшкүлә,
Әһли-дили јетир сән әһли-дилә,
Булбүлү күлә јаз, күлү бүлбүлә,
Гөнчәнин үстүндә хар ојнамасын!

Әләскәрәм, көзәлләрди әзбәрим,
Белә мүрвәт олмаз, кәррари-кәрим!
Зәһмәт-зилләт чәкән јазыг әлләрим,
Инсафдымы, сәндә нар ојнамасын?!

ОЛА БИЛМӘЗ

Сәрраф јүз бәзәсә сәнки-сијаһы,
Үздән мүтәллады, лә'л ола билмәз.
Мәкәс фәған ејләр зәнбур сөвтилә,
Күнһү јох, фәминдә бал ола билмәз.

Гафил олма, дилим, дүшмә һәвәсдән,
Һәрчајы сөзүјнән инчимә достдан.
Мушлар пәләнк олмаз, түлкүләр аслан,
Даналар мејданда кәл ола билмәз.

Устад дәрин, камал дәрин, сөз дәрин,
Гојдун синәм үстә ешгин көзләрин.
Габилијјәтсиз, мә'рифәтсиз гызларын
Јүзү бир дәрдмәнд дул ола билмәз.

Мүддәтди һәсрәтәм чамалын кәрәм,
Мәтләбими мүртәзадан диләрәм.
Мүхәннәсдә сәха, накәсдә кәрәм,
Намәрдин чибиндә пул ола билмәз.

Көнүл, доғру јолдан кәл олма кәнар,
Әјри јола кедән һагдан утанар,
Бу бир мүәммады, арифләр ганар,
Надан бу елмидән һал ола билмәз.

Әләскәрәм, чәм ејләрәм дәфтәри,
Мәрдләрин вәсфиди дилим әзбәри.
Нахчыван ханлары, Шәрил бәјләри
Сәхада Сәмәдә гул ола билмәз.

ОЛАЧАГДЫ

Дедим: көнүл, ичмә ешгин чамыны,
Ичсән, дүнја сана дар олачагды.
Ја дост олма, ја зәһмәтдән инчимә,
Дост јолунда боран, гар олачагды.

Алданма дөвләтдә, ујма дүнјаја,
Һалалдан кәсб ејлә өзүнә маја.
Зинакар, һарамхор јетишмәз баја,
Доста хаин бахан кор олачагды.

Сәркәрдан галмышам мән бу һесаба,
Фәләк гурғусуна әһсән, мәрһәба!
Нөврәстә көзәлләр тапмасын һава,
Гөнчәнин һәмдәми хар олачагды.

Һесабдарлар кәләр, чәкәр һесабы,
Күнаһкарлар нечә кәтирәр табы!?
Мизан, сират, суал, гәбир әзабы—
Бу ишләр габагда вар, олачагды.

Әләскәр, ахтарма гүдрәтин сиррин,
Зүлмәтә ишыг вар, ачыја—ширин.
Зикр ејлә дилиндә мәрдләрин пирин,
Горхма, дар күнүндә јар олачагды.

ОЛМАЗ

Ариф мәчлисиндә бир сөз сөјләрәм,
Нә һәдјан, нә чашгын, нә гәләт олмаз.
Нутфәдән пак олан, лоғмадан һалал
Мә'рифәт елминә набәләд олмаз.

Бир сөз сөјләјәрәм, арифләр ганар,
Мухәннәтләр етдијиндән утанар.
Варлыгда дост олма, јохлугда—кәнар,
Ијидәм дејәндә бу адәт олмаз.

О дүнјаны, бу дүнјаны көзләјән,
Һәм савабы, һәм үсјаны көзләјән,
Намус гәдри билиб, наны көзләјән,
Иншаллаһ, һеч јердә хәчаләт олмаз.

Бир шәхсин сәнәти истәмәк ола,
Сәхавәт ејләмәз, һатәм тај ола.
Дөвләт тапа, кәдалыгдан бәј ола,
Башы әршә чыхса, әдаләт олмаз.

Әләскәр, мәтләби худадан истә,
Кәрәм олмаз мухәннәсдә, хәсисдә,
Бәјлик, көјлүк, сәјлик олан мәчлисдә
Гач ки, орда хејир-бәрәкәт олмаз.

ОЛМАЗ-ОЛМАЗ

Ашиг олан ешгә дүшәр, дәрд чәкәр,
Мәним кими дәрди јүз олмаз-олмаз.
Һәр ағачдан сандал, һәр јарпагдан күл,
Һәр торпағын тамы дуз олмаз-олмаз.

Сөзүн јери кәлди, гој дејим бары,
Ешидәнләр мәни көрмәсин кары,
Ашығын нисјәси, күрдүн илгары
Десәләр, инанма, дүз олмаз-олмаз.

Зикирсиз мө'мини шејтан алдадар,
Сајгысыз ијиди дүшман алдадар,
Ағылсыз чаһалы киршан алдадар,
Күнү кечмиш гары гыз олмаз-олмаз.

Көрмәмишәм өкүз јеријә јорға,
Кәдәдән бәј олмаз, дәлидән дарға.
Суда чиммәк илә сахсаған, гарға,
Көлдә силкәләниб газ олмаз-олмаз.

Әләскәр, сәррафсан, көвһәри таны,
Доста гурбан олсун дүшманын чаны.
Чөмәрдин кисәси, мәрдләрин наны,
Иншаллаһ, өлүнчә аз олмаз-олмаз.

ӨЛДҮРҮР

Дәрдим чохду, диндирмәјин, һәзәрат!
Мәни бир алакөз чејран өлдүрүр.
Гылынчсыз, түфәнксиз алыр чанымы,
Кимсә билмир, пүнһан-пүнһан өлдүрүр.

Һеч билмирәм, нејләмишәм, нејләрәм,
Хәнчәр алыб, гара бағрым тејләрәм,
Бир чаным вар, јара гурбан ејләрәм,
Ел десин: «Ашыг да гурбан өлдүрүр».

Әләскәрәм, бир көзәлә меһманам,
Өлмәјинчә чәтин дөнәм, усанам.
Әзрајылы ганлы тутмасын анам,
Мәни бир кирпији пејкан өлдүрүр.

ҮРӘЈИМДӘ

А бимүрвәт, наинсафын баласы,
Мән сәни сечмишдим сағ үрәјимдә.
Һәсрәт чәкдин, орталыға ган әкдин,
Гара нөгтә гојдун ағ үрәјимдә.

Мә'рифәт шәрбәтин ичә билмирәм,
Шәриәт дәрјады, кечә билмирәм,
Сирр сөзүм јадлара ача билмирәм,
Галды гијамәтә дағ үрәјимдә.

Әләскәр һеч чыхмыр гәм либасындан,
Көз дојмур көзүнүн тәмәннасындан.
Ҹәһәннәм хофундан, ешг һавасындан
Әриди, галмады јағ үрәјимдә.

ЧӘКМӘЈӘ

Инсан пајыз өлә, јазда дирилә,
Зимистанда боран-гары чәкмәјә.
Күнү-күндән иши дүшәр мүшкүлә,
Һәр кәс намус, гејрәт, ары чәкмәјә.

Инчик олма гоча ашығын јашындан,
Вагиф ол көнлүмүн ешг аташындан.
Бүлбүл күл јолунда кечәр башындан,
Әкәр күл көјсүнә хары чәкмәјә.

Ешг учундан тапды хәталар мәни,
Гул дејә һәбәшдә саталар мәни,
Гојуб топ ағзына аталар мәни,
Бәлкә, чаным бу азары чәкмәјә.

Хәстә көнүл кәзир бу тәмәннада,
Мәрдләрин мөвласы, сән јетиш дада!
Мәрд ијидә өлүм һагды дунјада,
Јохсул олуб, аһү зары чәкмәјә.

Әләскәр, дәстини үзмә дамандан;
Истә мәтләбини саһиб-замандан!
Мәһәммәд үммәти чыхмаз зиндандан,
Та ки, ағам Зүлфүгары чәкмәјә.

АЈАҒА ГАРГАР

Вар олсун Гарабағ, әҹәб, сәфалы...
Баша Хачын ахар, ајаға Гаргар.
Көјчә гар әлиндән зара кәлибди,
Муған һәсрәт чәкәр: а јаға гар, гар...

Аһән кәзәр, сәнкә верәр мәр дана,
Мәрд оғулун гәһрин чәкәр мәрд ана.
Мәрд ијид мејданда дурар мәрдана,
Мүхәннәт јапышар ајаға, гаргар.

Әләскәри чәкмәјинән ала сән,
Кејинибсән, јар, гәддинә ала сән.
Лазымды ки, гәриб көнлүн аласан,
Инчидәрсән, сана, ај аға, гаргар.

А ЈӘМӘНДӘДИ

Аһәнкәр дејиләм, нашы бәзиркан,
Көзүм дүрданәдә, а јәмәндәди.
Синәмдәди ешгин ширин чешмәси,
Ләззәти мејл едиб ај әмәндәди.

Бир сазым вар, јох пәрдәси, нә сими,
Ону чалыб, ким тәрпәдәр нә сими?
Фирдовси, Фүзули, Һафиз, Нәсими—
Онлар да јаздығы, ајә, мәндәди.

Киши кәрәк зәһмәт чәксин, дәр салсын,[1]
Сүфрә ачсын, ад газансын, дәр салсын.
Дәрси азлар Әләскәрдән дәрс алсын,
Алты мин алты јүз ајә мәндәди.

[1] *Дәр салын*—тәр салсын, тәр төксүн.

ДАҒЫТ «ӘММӘ»НИ

Әлифин һөкмүјнән, чим фәрманыјнан
Ара кәлмә-кәлмә, дағыт «әммәни».
Вә'дәм тамамдыса, кәл ал чанымы,
Гуртар бу дүјүндән, дағыдан мәни.

Шух көзәлдә бир синә ар, бир инчә
Көрдүм, дәрдим олду дағлар биринчә.
Роғәнәм, һәддиндә јетир биринчә,
Јандырыб кечирмә дағыдан мәни!

Сағ дәстинлә дәрдли сәрим ов, сына!
Лазымды ки, овчусундан ов сына[1].
Көзүн тәмәннасы салыб овсуна,
Шаһмар тәк ендирир дағыдан мәни.

Гүрбәтдә галмышам, бир ај јарым вар,
Гәриб пәһливанам, бир әјјарым вар.
Лүтф ејлә, үстүмә бир, ај јарым, вар,
Дағылсын үстүмдән дағыдан мәни.

Әләскәрәм, бир дајым јох, бир әмим,
Дар күнүндә мәдәдкарды бирә «мим».
Көз дејир ки, гој ләбиндән бир әмим,
Дил дејир:—Мәчлиси дағыт, әм мәни!

[1] *Сыны*—синә.

НАРЫН ҮЗ

Көнүл, сән ки, дүшдүн ешгин бәһринә,
Нарын чалхан, нарын силкин, нарын үз!
Дост сәни бағына меһман ејләсә,
Алмасын дәр, күлүн ијлә, нарын үз!

Тикдирибсән гәср, еіван, ода сән,
Бу нөкәрин, о севдијин, о да сән.
Гыја бахдын, мәни салдын ода сән,
Инсаф ејлә, кәл көнлүмүн нарын үз!

Ашыг олан сөзүн демәз тәрсинә,
Тәр кәзән дүнјада кедәр тәр синә.
Тәр синәјә гисмәт олсун тәр синә,
Нарын үзә гој сөкәнсин нарын үз!

Үрүсхәт вер, сөзүм дејим гајым, ağа!
Јујар гәссал гәддим, бүкәр гајым аға.
Ләззәт верәр бал гатанда гајмаға,
Гајмагдан да ширин олар нарын үз.

Кәтирдин рәнкимә сары, дур кедәк!
Бу сыныг көнлүмү сары, дур кедәк!
Әләскәрәм, бизә сары дур кедәк!
Бир дәрдими ејләјибсән, Нарын, үз!

НӘС АҒЫ БЕЛӘ

Зәр-зиба хәләти пүнһан ејләдин,
Бичдирдин гәддимә нәс ағы белә.
Ал диллә кәтирдин, меһман ејләдин,
Гатдын шәрбәтимә нәс ағы белә.

Гәввас дәрјаларда бағлар сал инди,
Кечән күнү, дост, јадына сал инди.

Шаһмар зүлфүн кәрдәниндән сал инди,
Ат бојнума, ејлә насағы белә.

О Хојун сәһрасы, о да Салмасын,
Рәгиб дост кујиндә ода салмасын.
Фәләк Әләскәр тәк ода салмасын
Нә нахошу белә, нә сағы белә!

ҺӘМАЈЫЛ ЕЈЛӘ

Шаһмар зүлфүн бәднәзәрдән далдала,
Чинлә кәрдәниндә һәмајыл ејлә!
Ач нигаб алтындан маһ чамалыны,
Аләми һүснүнә һа мајыл ејлә!

Фәрһад Ширин севди, Јетим Јахшы јар,
Тәбиб сәнсән, кәл јарамы јахшы јар!
Јахшы јара гисмәт олмаз јахшы јар,
Һәм сөздән мәтләб ган, һәм ајыл ејлә.

Әләскәр, дәр багдан јахшыча нана,
Мәрд иjид кәч бахмаз јахшыча нана.
Јахшы чан јетишсә јахшы чанана,
Һәми күн хош кечәр, һәм ај—ил ејлә.

А ЈАҒА-ЈАҒА

(додагдәјмәз)

Кәлди јаз ајлары, һәсрәт чәкәр хак,
Дејәр:—Нејсан кәлә а јаға-јаға.
Лә'нәт шејтана,—де, шәр ишдән әл чәк,
Шејтан сәни салар ајаг-ајаға.

Сәјјад дәрјаларда алар чәнк әлә,
Һәсрәт чәкәр: чискин кәлә, чән кәлә!
Әзрајыл синәни чәкәр чәнкәлә,
Гәссал гәсс ејләјәр ај аға, аға.

Кечән зәнчәр кәр еркәкди, кәр дишн,
Дәлләк чағыр, чәкдирәчән кәрдиши
Гәзанын гәдәри, чархын кәрдиши
Сәрсәри тез салар ајаға, ајаға.

Дејәр Әләскәр, јахшы дејил, аја, нә?
Кизлин сиррин наһаг салдын әјанә.
Чырағын ки илаһидән а јанә,
Еһтијачын нәди а јаға, јаға!?

ЧАТА-ЧАТ

(додагдәјмәз)

Ел јериди, јалгыз галдын сәһрада,
Чәк әстәрин, чал чатығын чата-чат.
Һәрчајылар сәни салды ирағa,
Һәсрәт әлин јар әлинә чата-чат.

Гышда дағлар ағ кејинәр, јаз—гара,
Сағ дәстинлә ағ кағыза јаз гара.
Әсәр јелләр, гәһр ејләјәр јаз гара,
Дашар чајлар, кәләр дашлар чата-чат.

Әләскәрин хәтти чыхды чал инди,
«Һеј»и «јеј»ә, «дал»ы «реј»ә чал инди.[1]
Һәрчајынын кәлләсиндән чал инди,
Чал чәнкәлин, чәк чијәрин чата-чат!

---

[1] Ашыг бу мисрада «Һејдәри чағыр.»—демәк истәмишдир.

КЕЧМИШӘМ

Бир бивәфа дост јолунда
Башу чандан кечмишәм.
Унутмушам доғру раһы,
Дин-имандан кечмишәм
Зәррәчә кәлмәз ејнимә
Бу дүнјанын чифәси.
Тәрк едиб дөвләти, малы
Ханимандан кечмишәм.

Дәрдим чоxду кимә дејим,
Јохду дәрбилән һәким.
Сәрраф сәнсән, ач хырд ејлә,
Лә'лү көвһәрдән јүкүм
Шаһи-мәрдан сајәсиндә
Кимсәдән јохду бакым
Сидг-диллә сығынмышам,
Мән үммандан кечмишәм.

Исмимди Ашыг Әләскәр,
Буду дөвраным мәним,
Гүрбәт елдә бир көзәлдә
Галды пејманым мәним.
Өлдүрсәләр бу севдада,
Һалалды ганым мәним.
Инчимәрәм, дост јолунда
Бу зијандан кечмишәм.

КӘДА

(додагдәјмәз)

Кизлин сиррин наһаг јерә
Кизләтдин хандан, кәда!
Аһ чәкәр, налә ејләрсән,

Чан кедәр чандан, кәда!
Е'тигадла, сидг-диллә
Чағыр шаһлар шаһыны,
Наһаг ишди, диләк диләр
Инсан инсандан, кәда!

Ал чәтирин, чых сәһраја,
Сал сәринә саја кәз,
Гәдәр сәнлә кәзәчәкди
Истәр кир дәрјаја кәз.
Сакин әјләш син ичиндә,
Һәгигәтдән ајә кәз.
Ағ ејлә синән ајнасын
Шәри-шејтандан, кәда!

Әләскәрлә данышанда
Ал әлинә саз, даныш!
Инчи, сәни истәјәнлә
Ејлә әрки-наз, даныш!
Әјләшәндә јахшы әјләш,
Данышанда аз даныш,
Ешидәнләр әһсән десин
Сана һәр јандан, кәда!

БУ КҮН

Аләмин падишаһы,
Сән јетиш имдада бу күн.
Нагафыл гаршымыза
Чыхды мәләкзадә бу күн.
Көз көрдү күл чамалын,
Көнүл ичди бада бу күн.
Үрчаһ олдум кирпији ох,
Гашлары чәллада бу күн.
Чан чәсәддән ајрылыр,
Кедир бу севдада бу күн.

Овчујам, көрмәмишәм
Бир белә сәрхош маралы.
Төкүлүб шаһмар зүлфү,
Бүрүјүбдү гәдди-далы
Һүснүндә Зүлејха тәк,
Лоғмана бәнзәр камалы.
Солмасын күл ирәнки,
Позулмасын бу чәлалы.
Мәләкләр амин десин
Әрши-мүәллада бу күн.

Әләскәрәм, мән дејирдим
Пәрванә әфсана јаныр.
Шөвгдән бир од дүшүб
Чисминә, мәрдана јаныр.
Дејирәм, данышырам,
Дөнүрәм һәр јана, јаныр,
Үрәјим бир Кәрәмә,
Бир Шејх Сән'ана јаныр,
Гәлбдән јас тутурам
Мәчнуна, Фәрһада бу күн.

КӨЗӘЛӘ

Чанымы гурбан еләрәм
Бир белә тәрлан көзәлә,
Һал билән, ширин күлән,
Доста меһрибан көзәлә,
Бој уча, кәрдән мина,
Зүлфү пәришан көзәлә.
Доланыб мүрғи-руһум,
Олубду меһман көзәлә,
Хәстәјәм, јалварырам,
Һәкими-лоғман көзәлә.

Көзәл ханым чилвәләниб
Көзәлләрин хасы кими.

Көрәни Мәчнун ејләјир,
Лејлинин севдасы кими,
Ала көзләр шө'лә чәкир
Көјүн сурәјјасы кими,
Чәпкәни һәр рәнк чалыр
Пејғәнбәр хыргасы кими,
Баратды, бећиштдән кәлиб,
Кәтириб гылман көзәлә.

Көзәл ханым ал кејиниб
Көзәлләр хасындан көзәл,
Силкинир, кәрдән чәкир
Көлләр сонасындан көзәл!
Габилијјәт, мә'рифәт тапыб
Ата-анасындан көзәл,
Либас әндамына лајиг,
Әндам либасындан көзәл,
Көзәллији чәм верибди
Халиги-сүбһан көзәлә.

Гәмкин идим, хәләт верди,
Мәлул көнлүм ачды көзәл,
Арифсән, әһли-руһсан,
Чан сана пешкашды, көзәл.
Ај габаг шө'лә, верир,
Гашын көјчәк гашды, көзәл,
Нә гәдәр көзәл көрмүшәм,
Һамысындан башды көзәл,
Чаваншир көзәлләринин
Чәмиси гурбан көзәлә!

Фәләкдән килејлијәм,
Мана күнү гара вериб,
Мө'мини зәлил ејләјиб.
Суру күнаһкара вериб,
Тәрланы сара јазыб,

Тәр гөнчәни хара вериб.
Әләскәр Мәчнун олуб,
Мејлини дағлара вериб,
Тәрк едиб ибадәти,
Бағлајыб дастан көзәлә.

НӘДИ

Ҝалвајы, фәһм елә, көр,
Бу кәлән инсанды, нәди?!
Ај габаг шө'лә верир,
Меһри-дирәхшанды, нәди?!
Титрәшир вар әндамы,
Дәрдләрә дәрманды, нәди?!
Көзләри чаным алыр,
Афәти-дөвранды, нәди?!
Һуридими, пәридими,
Мәләкди, гылманды, нәди?!

Көз көрдү, көнүл севди
Көзләринин аласыны,
Күл көрсә хәчил олар
Јанағынын лаласыны.
Кетмә көзүм өнүндән,
Алым бојун бәласыны,
Хәстә ичсә дирили
Ләбинин пијаласыны.
Ширәси аби-һәјат,
Шәрбәти-лоғманды, нәди?!

Дүнја тәбдил олубду,
Көзәл биилгар көрүнүр,
Ачылыб мәрмәр синә,
Аләмә ашкар көрүнүр;
Өртмәјнән сән үстүнү,
Дүнја мана дар көрүнүр,
Гојнуду күлшән бағы,
Бир чүт гоша нар көрүнүр;
Еј худаја, сирр галдым,
Чәннәти-ризванды, нәди?!.

Бу сими-зәнәхданын
Мирвари халларына бах!
Бәрг верир бүллур бухаг,
Саваланын гарына бах!
Чархы дөнмүш фәләјин
Сән кәч ирәфтарына бах!
Фәһм елә, диггәтинән
Өзүнә бах, јарына бах!
Чәкилиб дал гамәти,
Сәрви-хураманды, нәди?!

Һәзарат, һагга бахын,
Гәлбдән еһсан eләјин.
Мәним бу дәрди-дилими
Достлара әјан eләјин.
Өлүрәм, мән хәстәнин
Дәрдинә дәрман eләјин.
Апарын Әләскәри
Пајында гурбан eләјин.
Бимүрвәт бәлкә баха,
Дејә: «Бу, гурбанды, нәди?»

ШАҺ ДАҒЫ

Аләмдә дастан олуб
Сәддин, сорағын, Шаһ дағы!
Ачылыб нәркиз, бәнөвшә,
Әчәбди чағын, Шаһ дағы!

Аби-көвсәр кими ахыр
Чешмән, булағын, Шаһ дағы!
Һајыф ола, бу чешмәдә
Јохду бир сағын, Шаһ дағы!
Мухәннәт јајлар көјсүндә,
Позар дамағын, Шаһ дағы!

Һагг сәни чәннәт јарадыб,
Ганан јохду, гәдрин билә.
Сәдрин бади-сәфасындан
Хәстә көнлүм кәлди дилә
Мурғ тәк балу-пәр ачдым,
Охудум дөндүм бүлбүлә.
Бир көзәл кечди гаршыдан
Көзләриндән күлә-күлә;
Дағытды өмрүм гәфләсин,
Нә чохду јағын, Шаһ дағы!

Сүсән, сүнбүл, күл, әрғәван
Көјсүндә лаләзар вериб.
Алан, сатан көзәлләрди,
Нә рәвач базар вериб.
Дамәнин чаһар фәсилди,
Һәр мејвә битиб, бар вериб.
Худам сәни чох бәјәниб,
Бир белә ихтијар вериб.
Далын дәнизә сөјкәниб,
Күрдү ајағын, Шаһ дағы!

Бир тәрәфин Чәнбәрәкди,
Көрәнин һәвәси кәлир.
Топашандан гәфлә ишләр,
Кәнчәнин мејвәси кәлир.
Истанбулун ал гумашы,
Бағдадын хурмасы кәлир.
Охујур түрфә көзәлләр,

Кәклик тәк сәдасы кәлир.
Ашыг үчүн чәннәт гохур
Дашын, торпағын, Шаһ дағы!

Мән кәзмишәм Гафгазјаны,
Һагг сәни бир хәлг еләјиб.
Ағры дағы падишаһы,
Сәни вәзир хәлг еләјиб.
Чичәкләрин кимјәди,
Дашыны дүрр хәлг еләјиб.
Бојун минадан чәкилиб,
Сәриндә пир хәлг еләјиб.
Муроj, Мушоj, Мурғуз, Кәпәз
Олмаз јамағын, Шаһ дағы!

Һансы ијид дара дүшсә,
Нәзир дејир, јада салыр.
Једди кралын гачағы,
Пәнаһланыб, сәндә галыр:
Кор кәләндә шәфа тапыр,
Мүздәр кәлсә, мәтләб алыр.
Саатда јүз чичәк ачыр,
Һәр бири бир ирәнк чалыр;
Белә мә'лум, гүдрәтдәнди,
Күпүн, бојағын, Шаһ дағы!

Худам сәни хош јарадыб,
Һәр ким көрсә, хошлајачаг.
Јај көзәл сејранкаһысан,
Гышда марал гышлајачаг.
Јазыг Әләскәр јолунда
Башу чан бағышлајачаг.
Ашыг сәндән инчик кедир
Әрзи-килеј башлајачаг.
Өзүнә дә мә'лум олсун,
Күсүб гонағын, Шаһ дағы!

ЗӨҺРӘ ИЛӘ ДЕЈИШМӘ

Әләскәр

Сөјлә, гасид, мүхтәсәри-вәссалам,
Әрзими чанана дедин, нә деди?
Бүлбүл тәк асмана јетишиб налам,
Сәһни-күлүстана дедин, нә деди?

Зөһрә

Кедиб әрзи-һалын јара сөјләдим,
Инчимәсин мәндән—чанана,—деди.
Зүлм әлијнән мәни јада верирләр,
Виран галсын белә замана,—деди.

Әләскәр

Саланда јадыма бој-бусатыны,
Хәстә көнлүм минир ешгин атыны,
Каһ ахтарыр јерин једди гатыны,
Каһ чыхыр асмана, дедин, нә деди?

Зөһрә

Накәс мүхәннәтин бојну вурулсун!
Вај дүшсүн евинә, шивән гурулсун!
Мәһәррәмин оғланлары гырылсын!
Галмасын јурдунда нишана!—деди.

Әләскәр

Ашыг олдум бир наинсаф милләтә,
Голу бағлы мәни верди чәллада.
Инчилә, Зәбура, Сөһфә, Тәврата,
Анд веррәм Гур'ана, дедин, нә деди?

Зөһрә

Сејрагублар аралығы гатдылар,
Зүлм илә бојнума кәмәнд атдылар.
Атам, анам мәни пула сатдылар,
Онлар јетишмәсин имана,—деди.

Әләскәр

Көнүл кәрәк истәдијин истәјә,
Достун сөзүн доста кәрәк дост деjә.
Рәһм еләдин мән күнаһкар хәстәјә,
Дәрдими лоғмана дедин, нә деди?

Зөһрә

Зөһрәјәм, синәмдә дәрду-гәм чохду,
Үстүмә төкүлән пејканды, охду.
Дүнјада әдаләт, һагг диван јохду,
Јетирә дәрдими дәрмана,—деди.

Әләскәр

Кәч долландырмасын хам хәјалыны,
Чан гојан истәмәз дүнја малыны.
Јазыг Әләскәрин әрзи-һалыны
Сәрви-хурамана дедин, нә деди?

ҺӘЧӘР ХАНЫМЛА ДЕЈИШМӘ

Ашыг Әләскәр

Һәчәр ханым, гашын, көзүн тәһриндә
Хәтт јазсам, Гур'анда ајә дүшәрми?!
Көтүрсән нигабы маһ чамалындан,
Һүснүн нуру тәчәллаја дүшәрми?!

Һәчәрханым

Лоғмадан кәч олан, нутфәдән әјри
Јүз дәрс алса, пүр камала јетишмәз
Бир гул дүз доланса һаггын јолунда,
Гәза тапмаз, она бәла јетишмәз.

Ашыг Әләскәр

Сахласан гапында мән оллам нөкәр,
Дишләрин мирвары, додағын шәкәр.
Сәни севән бу дүнјадан әл чәкәр,
Даһа гејри тәмәннаја дүшәрми?!

Һәчәрханым

Гәза инсанаты тәнабдан асар,
Лејли-наһар мушду, чәһд ејләр кәсәр,
Әждаһа ајагдан чәкәр сәрасәр,
Әлләшәр, бармағы бала јетишмәз.

Ашыг Әләскәр

Көзәл ариф олуб, мәтләб ганмаса,
Јајыныб, јашыныб далдаланмаса,
Ашыг муштаг олуб, гәлби јанмаса,
Бир бу гәдәр илтичаја дүшәрми?!

Һәчәрханым

Кәр һөкмүн ишләсә Гафынан Гафа,
Биһудә хәрч чәкмә, әфсана чафа.
Гәввас тапар лә'ли, сатар сәррафа,
Нә ашыға, нә абдала јетишмәз.

Ашыг Әләскәр

Гамәтин мәләкди, һүснүн пәриди,
Көнүл көзләринә чох муштәриди.
Чамалын шохундан чисмим әриди,
Зүлфүндән үстүмә саја дүшәрми?!

Һәчәрханым

Ешит бу сөзләри, сахла јадикар:
Көзәлләрдә һәја, ијидләрдә ар.
Ахмаг көпәк гајсавадан пај умар,
Наһаг дүшүб о хәјала, јетишмәз.

Ашыг Әләскәр

Јазыг Әләскәрин вар е'тигады,
Мөһр олунуб көзәллијин бәраты.
Чисмин садағасы, һүснүн зәкаты
Саил олан бинәваја дүшәрми?!

Һәчәрханым

Вар Һәчәрин көзәлликдә исбәты,
Зәр либаса нахыш вурур хәјаты.
Олар көзәлләрин хүмсү, зәкаты,
Чавана јетишәр, чала јетишмәз.

АШЫГ МУСА

БИР КҮН

Көнүл, ара достларыны,
О да сәни кәзәр бир күн.
Ики мирғәзәб әјләшиб,
Хејир-шәри јазар бир күн.

Еј јүкү тунч олан кимсә,
Нағдысы веч олан кимсә,
Нүтфәдән кәч олан кимсә
Доғру јолдан азар бир күн.

Јазыг Муса ејләр диләк,
Бу гәм бизи гојмаз күләк.
Демәдимми чәрхи-фәләк
Бу дөвраны позар бир күн.

Муса вәсфин сөјләр саза,
Ешидән кәлсин аваза.
Јанаглары күлдән тәзә,
Гајмаг додағы кәздирир.

КӨЗЛӘР

Көнлүм кәзиб, чох доланыб,
Сән кәтирдин дилә, көзләр.
Әчәб хош күндә јараныб,
Инан, јохду белә көзләр.

Чисмимдәди ешг аташы,
Сызылдашыр бағрым башы.
Селә дөнүб ејним јашы,
Ирәһм ејлә, ала көзләр!

Гәдәм басыб дур кәл бәри,
Биз чәкмәјәк дәрдү сәри.
Ачылсын көнлүм дәфтәри,
Сәс јајылсын елә, көзләр.

Һамы гынар, дејәр наһаг,
Овчун мәнәм, дурма узаг.
Дејиб-күләк ахшам-сабаһ,
Нәјчүн кедир јола көзләр?!

Гонубдур Мусанын мејли,
Дәрдим јенә артды хејли.
Едиб Мәчнун, олма Лејли,
Салма мәни чөлә, көзләр!

КӘКЛИК

Баһарын күлшән чағында
Нә охурсан, сона кәклик!
Авазын кәлди хошума,
Јашајасан сән, а кәклик!

Кәклик мәскән салыб даша,
Сүрмә чәкиб көзә, гаша.
Бу дөвранын јетмәз баша,
Овчу кәлди, син, а кәклик!

Муса сөз дејәр бәсинән,
Кәклик өтүр һәвәсинән.
Елә охудун сәсинән,
Чуша кәлди синә, кәклик!

КӘЗДИРИР

Мәним јарым бу мәчлисдә
Доланыб сағы, кәздирир.
Өзү тәзә, әлдә мәзә
Ејван, отағы кәздирир.

Ләбләри мәни мәст еләр,
Кирпији чана гәсд еләр.
Дәриб бәнөвшә дәст еләр,
Бүллур бухағы кәздирир.

Рүбәндини үздән ачмаг,
Хошдур онунла данышмаг.
Бәхтәвәр башына, башмаг,
Күл тәк ајағы кәздирир.

НӘ КҮНАҺЫ ТЕЛЛИ САЗЫН

Мәчлисләри абад ејләр,
Нә күнаһы телли сазын!?
Мәлул көнүлләр шад ејләр,
Нә күнаһы телли сазын!?

Јеки шәчәр, јеки дәмир,[1]
Ара вурмур, јалан демир.
Газы кими рүшвәт јемир,
Нә күнаһы телли сазын!?

Фикрини вермир гәләмә,
Зүлүм ејләмир аләмә.
Пулуну вермир сәләмә,
Нә күнаһы телли сазын!?

Јолдан чыхыб, јолун азмыр,
Иблис кими ара позмур.
Молла кими чаду јазмыр,
Нә күнаһы телли сазын!?

Муса вәсфин сөјләр саза,
Руһ верир кәлинә, гыза.
Охшамајыр кәләкбаза,
Нә күнаһы телли сазын!?

ОЛДУ

Ај ағалар, ај газылар,
Көрүн мәнә нәләр олду!?
Һүчум етди гәм ләшкәри,
Бағрым дидәр, дәләр олду.

[1] Бир ағачдыр, бир дәмир.

Дурсан кедәк күллү баға
Бүлбүлләр гонур будаға.
Мәчнун олуб дүшдүм дағa,
Јолдашым аһулар олду.

Сән батырдын гәмә, јаса,
Ләбләриндән мәнә буса.
Һәсрәтиндән јазыг Муса
Даһа чәтин күләр олду.

СУЛТАНЫМ

Бир бивәфа јар учундан
Јетишдим чана, султаным,
Ду чешми-хумар учундан
Дүшдүм зиндана, султаным.

Үзүндә гоша халыны,
Әмим ләбләрин балыны.
Бир дә көрсәм чамалыны,
Кәлләм имана, султаным.

Мән олмушам бәхти гара,
Күл мејлини вермәз хара
Рәһмин кәлсин, јетир јара—
Јазыг Мусана, султаным.

БАЛАБАНЧЫ

Мән һеч өз дәрдими чәкә билмирәм,
Доланыр зәманә чаш, балабанчы.
Бу тәрлан овундан кечә билмирәм,
Төксә дә көзүмдән јаш, балабанчы.

Сән вәтәнә намә јаза билмирсән,
Дүшүб јад елләрдә кәзә билмирсән,

Мән илә гүрбәтдә дөзә билмирсән,
Мән олмушам бағры даш, балабанчы.

Муса јаныр бир дилдарын учундан,
Чанлар алан ишвәкарын учундан.
Мәни өлдүрсәләр јарын учундан,
Сән бизим елләрә гач, балабанчы.

ВАР

Ај ағалар, кәлин сизә сөјләјим,
Унутмам, дилимдә бир әзбәрим вар.
Мән дејим сөзүмүн сағын ашикар
Ачылмыш синәмдә бир дәфтәрим вар.

Көрдүм бу дүнјанын зөвгү сәфасын,
Охудум дәрсими, чыхдым һечасын.
Анладым һуруфун мәдди-мә'насын,
Јербәјер дәрс верән ирәһбәрим вар.

Мусајам, сөзүмүн будур мә'насы,
Һәр јана шох салыр гәлбим нидасы.
Моч[1] верир көнлүмдә ешгин дәрјасы,
Чошуб далғаланан бәһри-бәрим вар.

ВАРМЫ

Ала көзлү, уча бојлу Шаһзада
Шаһ сәнсәнми, сәндән гејри шаһ вармы!?
Сәни севән малы нејләр дүнјада,
Гашларындан өзкә гибләкаһ вармы!?

---

[1] *Моч*—далға, ләпә.

4 сиф. 307

Бојун көрән кечәр чандан сәрбәсәр,
Дилим бир дәрјады, синәм бир дәфтәр.
Чамалын аләми едиб мүнәввәр,
Бундан шәрафәтли мећрү маћ вармы!?

Гамәтин һүснүнә гылым ибадәт,
Гашларын тағына едим зијарәт.
Зүлфүнүн мујундан гурулса сират,
Күнаћкар Мусаја бир ираћ[1] вармы!?

ДАҒЛАР

Ешидин, дәрдими сизә сөјләјим,
Душмүшәм вәтәндән аралы, дағлар.
Ајным ачылмады, үзүм күлмәди
Бу гүрбәт елләрә вaралы, дағлар.

Јај фәслиндә елләр сиздә јајлајыр,
Бәнөвшәни дәриб, дәстә бағлајыр.
Овчу кәлиб бәрәлкәсин овлајыр,
Доланыб ахтарыр маралы, дағлар.

Муса дејәр, лаләләрин ачылсын,
Сүсән, сүнбүл бухағына сачылсын,
Чар олсун чешмәләр, сујун ичилсин,
Өтүшән кәкликли, соналы дағлар.

ДАҒЛАР

Мән кедирәм, һалаллашаг, ајрылаг,
Көрмүшәм сизләрдә вәфаны, дағлар.
Кәздим, кәшт ејләдим чәмәнкаһыны,
Сүрдүм чох зөвг илә сәфаны, дағлар.

Үч aј көјсүнүздә јајлајыр елләр,
Охујур кәкликләр, өтүр бүлбүлләр,

[1] *Ираһ (раһ)*—јол.

Ачылыр мин чүрә әтирли күлләр,
Хәстә бурда тапыр шәфаны, дағлар.

Мусанын гүрбәтә бу кедән чағы,
Көрүнду көзүмә Чалмалы дағы,
Көзәлләр јығнағы Сандыг булағы,
Ичәнин бал дадыр даһаны, дағлар.

ДИЛБӘР

Гыз, белә көзмәјин ашиг өлдүрүр,
Телиндән тел ајыр, сат мәнә, Дилбәр!
Синәм нишанады, ағрымаз бәдән,
Атырсан јај охун, ат мәнә, Дилбәр!

Вар-илаһи, белә көзәл сағ олсун,
Чилвәләнсин, бахты, күнү ағ олсун!
Һәсрәт өлсәм, гој синәмдә дағ олсун,
Белә тәнбеһләри тут мәнә, Дилбәр!

Муса дејәр бу сөзләри о дона,[1]
Мән муштагам о либаса, о дона.
Алышсын ојмағын, дүшсүн од она,
Әкәр ки, сән десән кет мәнә, Дилбәр!

ДӘЛИ КӨНҮЛ

Дәли көнүл, сәндә нәләр доланыр,
Бири гышдыр, бири пајыз, бири јаз.
Үч әламәт көзәлләрин нишаны:
Бири ишвә, бири гәмзә, бири наз.

Чошгун чајлар кими гајнадым, долдум,
Һејва тәк саралдым, күл кими солдум.

[1] *Дон*—донмуш.

Кедәр икән үч көзәлә туш олдум:
Бири гары, бири кәлин, бири гыз.

Гүрбәт елдә кимди һалым сорушан,
Ағ үзүндә гоша хал верир нишан.
Үч шејдир ки, бу отаға јарашан:
Бири Муса, бири сөһбәт, бири саз.

ДИЛИМ

Дилим, сәнә бир нәсиһәт дејирәм,
Дүнјанын малына сарышма, дилим!
Јәгин ејлә, өлүм һагды габагда,
Гијамәт одуна алышма, дилим!

Мәним сөзләрими сахла аманат,
Һаггынан дост олан тез тапар ничат.
Истәјирсән сәрин ола саламат,
Ағлына кәләни данышма, дилим!

Бир мәчлисә вардын сән ол нөгтәһал[1],
Ешидәнләр сәндән дәрк етсин камал.
Диндирсәләр дилләң, јохса да ол лал,
Һәрчаји данышыб күлүшмә, дилим!

Сән ујма намәрдә, көрдүм сәхасын,
Ичмәјинән, зәһр олу, меј пијаласын.
Һәр кәс чәкәр өз ағлынын бәласын
Фитнәјә, бөһтана гарышма, дилим!

Муса ешгә алышмајыб, нә лазым,
Бивәфајнан гонушмајыб, нә лазым.
Аллаһ өзү сир ачмајыб, нә лазым,
Сән билдијин сирри кәл ачма, дилим!

---

[1] *Нөгтәһал*—инчә данышыглы.

ЕЈЛӘЈИР

Бозмолладан[1] бахдым дағлар башына,
Көрдүм булуд көјдә фәган ејләјир.
Бахырсанмы сән гәзанын ишинә,
Боран јолу кәсиб, түғјан ејләјир.

Дағларын башыны думан алыбды,
Көрүнмәз, ираһлар гарда галыбды.
Дедим ки, вахтымыз тамам олубду,
Бад фәрман кәтириб, туфан ејләјир.

Муса дејәр, кимләр кәләр сорağа,
Ким нә билир, биз кәлмишик бу дағa.
Јыхылыб јолдашым, дурмур ајаға,
Өзүнү бир даша меһман ејләјир.

ИНДИ

Күндоған тәрәфдән әсән бадлар[2],
Еләмәјин бу бораны сиз инди.
Ачылсын кәдикләр, көрүнсүн јоллар,
Сакит един бир туфаны сиз инди.

Јандырмајын бу боранын одуна,
Јетән јохдур фәрјадына, дадына.
Анд верирәм бир аллаһын адына,
Еләмәјин наһаг ганы сиз инди!

Һәмишә дилимдә ејләрәм әзбәр,
Туфанда, боранда сәнсән ираһбәр.
Јетиш дадымыза, Хизр пејғәмбәр!
Ол Мусанын пасибаны сиз инди!

---

[1] *Бозмолла*—јер адыдыр.
[2] *Бад*—күләк.

ИНДИ

А бимүрвәт, мән һа сәндән өтәри
Дүшмүшәм чөлләрә, сајылам инди.
Чан чыхды чәсәддән, сән ашкара кәз,
О маһ чамалына мајылам инди.

Лејли-Мәчнун кими бәлаја тушам,
Мән сәнин дәрдиндән вәтәнсиз гушам.
Меј ки, ичмәмишәм нијә сәрхошам,
Әмәм ләбләриндән, ајылам инди.

Сәнсиз бу дүнјада кәзмәк әбәсди,
Руһум кедиб, чисмим гуру гәфәсди.
Бу дәрдү мөһнәтин Мусаја бәсди,
Өлдүрүрсән өлдүр, гајылам инди.

КЕТДИ

Бир аһ чәкдим, синәм үстә даг дүшдү,
Дилимин һәр јана сәдасы кетди.
Бағбан өлдү, бағ позулду, күл солду,
Шөвглү көнлүмүн һәвәси кетди.

Јај фәслиди јајлаглары көрмәјә,
Чешмә үстә сәфаларын сүрмәјә.
Бәнөвшә ачылыб, ону дәрмәјә
Көзәлләрин нечә дәстәси кетди.

Ашыг Муса јенә дүшдү күмана,
Кирпији пејканды, јеришир гана.
Бимүрвәт охуна гојду нишана,
Јаралады, чисмим хәстәси кетди.

КӘЛДИМИ

Башына дөндүјүм, а Нәркиз ханым,
Мәчлисинә гејри чанан кәлдими?
Сәнә гурбан олсун бу ширин чаным,
Гәдди мина, гашы каман кәлдими?

Көнлүм чох истәјир, узагдыр арам,
Чәтин, бу јарадан мән дә гуртарам.
Логмансыз хәстәјәм, гуртармаз јарам,
Сөјлә көрүм, һәким Логман кәлдими?

Өз адым Мусады, мән бәхти гара,
Һеч бәндә дүшмәсин белә азара.
Буланмаз, дәрдимә гылынмаз чара,
Сөјлә көрүм, дәрдә дәрман кәлдими?

КӘЛӘЈДИ

Халиги-ләмјәзәл едәјди имдад,
Һәсрәт көзүм интизары кәләјди.
Олајды лаләзар, ачајды күлләр,
Зимистанын новбаһары кәләјди.

Баһарын һавасы әридә гары,
Ачыла чешмәләр, аха сулары.
Ојнаја булудлар, јағдыра бары[1],
Дәрја кими далғалары кәләјди.

Ачыла дағларын һәр чүр лаласы,
Бәнөвшәнин әтри, зөвгү сәфасы.
Моч[2] верир көнлүмдә ешгим дәрјасы,
Чошгун чајлар кими чары кәләјди.

[1] *Бар (баран)*—јағыш.
[2] *Моч (мөвч)*—далға, ләпә.

Көјәрә бағчада сүсән, сүнбүлләр,
Әтрафында кәзә шејда бүлбүлләр.
Узана тәнәкләр, ачыла күлләр,
Бағбан истәдији бары кәләјди.

Пүнһанда дәрсими верибдир устад,
Көстәриб јербәјер, ејләјиб бәләд.
Виранә көнлүнү ејләјән абад
Бир Мусанын үмидвары кәләјди.

КӨЈЧӘНИН

Сиз ешидин, вәсфи-һалын сөјләјим,
Јахшы чамаатды ели Көјчәнин.
Адамлары саф мәһәббәт әһлиди,
Чәннәтди чәмәни, чөлү Көјчәнин.

Һәр јердә сөјләнир Көјчәнин ады,
Сәфалы јајлағы, гурғу бүсаты,
Сүрүјнән еркәји, илхыјнан аты,
Нә чоxду дөвләти, малы Көјчәнин.

Һәр дағдан учады Чалмалы дағы,
Чар олуб көјсүндән Гумлу булағы.
Әзиз сахлајырлар кәлән гонағы,
Дад верир даһана балы Көјчәнин.

Мусанын сөзләрин ејләјин әзбәр,
Јазылсын китаблар чәм олсун дәфтәр.
Кәзәсән кәндбәкәнд, шәһәрбәшәһәр,
Дејәсән нечәди һалы Көјчәнин.

КӨРҮШМӘЈӘ

Көнлүм пасибанды сәри-кујиндә,
Сәни арзулајыр, јар, көрүшмәјә.
Кечә-күндүз фикрү хәјалым будур,
Чох чәкирәм интизар көрүшмәјә.

Халиги-ләмјәзәл ејләјә нүсрәт,[1]
Кәзә орталыгда ширин мәһәббәт.
Ачыла новбаһар, биз чәкәк ләззәт,
Кәтирә бағчалар бар көрүшмәјә.

Ашыг Муса дејәр, ај нури-дидар[2],
Мәһәббәт аләми чанда вар һа вар.
Гәлбим јада салыб, ејләјир губар,
Үмидим бир һагга вар көрүшмәјә.

КҮЛӘ-КҮЛӘ

Худам сәни нә хош күндә јарадыб,
Салыб бу чаһана ај күлә-күлә.
Көзәлликдә Јусиф сәнә тај олмаз,
Алыбсан гүдрәтдән пај күлә-күлә.

Чәтиндир ки, мүшкүл ишләр дүзәлә,
Тәбибимсән, кәл јарамы тәзәлә.
Мән нә дејим сәнин кими көзәлә.
Ејләдин өмрүмү зај күлә-күлә.

Уча бојлу, тути дилли бахтавар,
Сәнә гурбан малым, мүлкүм, һәр нә вар.
Ашыг Муса дејәр, күл јанаглы јар,
Сән кәтир, мән ичим чај күлә-күлә.

---

[1] *Нүсрәт*—көмәк.
[2] *Нури-дидар*—көз ишығы.

МӘН

Билин, бу јерләрдә әдаләт јохду
Һеч билмирәм кимә кедим дада мән.
Сызылдашыр јарам, тәбибим јохду,
Бајгу кими ејләјәрәм сәда мән.

Ел ичиндә бәхти гара мән олдум,
Мансыр тәк чәкилән дара мән олдум,
Дәрд әлиндән һазар пара мән олдум,
Сәбәб нәдир, һеч дүшмүрәм јада мән?

Мусанын көнлүнә дүшүбдүр күман,
Пүнһан галды сөзүм, олмады бәјан,
Дадыма чатынча әдаләт диван
Табым јохдур, алышачам ода мән.

МӘНДӘН

Кечә-күндүз аһу кими мәләрәм,
Јетиширми сәнә налалар мәндән!?
Фәрһад олуб, дағы, дашы дәләрәм,
Һүркүшүр көлләрдә соналар мәндән.

Мән нә десәм, сән инчимә дилимдән,
Сүбһә кими аләм јатмаз үнүмдән.
Бир өпәјдим јанағынын күлүндән,
Усаныб гөнчәләр, лалалар мәндән.

Муса дејир, бу сөзүмдән күсмә сән,
Тәбиб олуб, гәдәмләрин басмасан,
Өз әлинлә јараларым ачмасан,
Өлдүрәр, гуртармаз јаралар мәндән.

СӘНСӘН

А бимурвәт, сорушмадын һалымы,
Артыран мөһнәти, мәлалы сәнсән.
О сүзкүн бахышын алыр чанымы,
Сәрәфраз дағларын маралы сәнсән.

Маил олдум ағ синәнин ағына,
Кирәјдим гојнуна—чәннәт бағына,
Әл атајдым шамаманын тағына,
Дағыдан фикрими, хәјалы сәнсән.

Муса дејәр, мәнәм бәхти гаралы,
Дәрманды хәстәјә ләбләрин балы.
Сәни севән нејләр дөвләти, малы?!
Малы, мүлкү, чаһү чәлалы сәнсән.

ОЛМАЗ

Бир көзәл көрмүшәм Көјчә елиндә
Јүз мин көзәл она бәрабәр олмаз.
Јүз мин әбрү каман кәлсә бећиштдән.
Бунча әбрү каман мөʼтәбәр олмаз.

Көз бахмагла дојмаз белә чејрандан,
Көрсә ихтијарлар, чыхар имандан.
Јанаглары шөʼлә верир һәр јандан,
Әрш үзүндә белә бир гәмәр олмаз.

Муса кәлди, кәндләриндә галмады,
Ширин чанын ешг одуна салмады.
Һеч јашыныб бизбән, јашмаг алмады,
Бир белә ев јыхан бәхтәвәр олмаз.

СИЗИН ДАҒЛАРДЫ

Башына дөндүјүм, а Нәркиз ханым,
О көрүкән дағлар сизин дағларды.
Фикирим, хәјалым, елмим, күманым,
О көрүкән дағлар сизин дағларды.

Атучан, Дашлычај, Чичәкли, Лилпар,
Гој дејим јербәјер, динарбәдинар.
Јанында көрүкән Күнбәзли минар,
О көрүкән дағлар сизин дағларды.

Кәзиб о јерләри, Мусадыр һалы,
Сәдринин јајлағы, Әјринин јолу.
Чимән тамашалы Дүшәлкә көлү,
О көрүкән дағлар сизин дағларды.

СИНӘСИН

Тәр көјнәкдә гызыл дүјмә, јахалыг
Кәрдиш едир о дилдарын синәсин.
Јетир мәтләбимә мәни, ја халыг,
Өпүм, гучум назлы јарын синәсин.

Көзүм галды бојнундакы бағларда,
Назлы јар јарамы ачар, бағлар да.
Фағыр бүлбүл налә чәкәр бағларда,
Күл көјсүнә сөјкәр харын синәсин.

Јандырды чисмими, бүрјан ејләди,
Ала көзләр бағрымы ган ејләди.
Пејкан кирпикләри шан-шан ејләди,
Муса тәки камандарын синәсин.

СУЛТАН

Бир көзәлсән, тәк кәлибсән дүнјаја,
Гашлары гүдрәтдән гаралы Султан!
Чамалын шө'лэсин бәнзәтдим аја,
Әкәр алим көрсә, саралы, Султан!

Сәни севән нејләр дөвләти, малы,
Һушу башдан кедәр, чашар хәјалы.
Дүшәр бу чөлләрин олар абдалы,
Өләнәдәк кәзәр јаралы, Султан!

Ешиткинән сән Мусанын сөзүнү,
Һәсрәт чәкир бир дә көрә үзүнү.
Мән севмишәм сәнин ала көзүнү,
Сәрәфраз дағларын маралы Султан!

ТӘРЛАН

Товуз кими сығал вериб өзүнә,
Дүзүбсән телини габаға, Тәрлан!
Беһиштдә бәсләнмиш бир чүт лаланы
Худам бәхш ејләјиб јанаға, Тәрлан!

Нә көзәл јарадыб бари худаја,
Кирпикләри охдур, гаш бәнзәр јаја.
Өлүмчүл хәстәләр кәләр шәфаја,
Бир јол үзүн сүртсә бухаға, Тәрлан!

Һалы олсан бир Мусанын һалындан,
Дојмаг олмаз сәнин маһ чамалындан.
Әмән өлмәз ләбләринин балындан,
Гәнд әзилиб дилә, додаға, Тәрлан!

ДЕ БИР ҮЗ, БИР ҮЗ

Ариф олан, диггәт елә, фәһм елә,
Гөвр ејләди јарам де бир үз, бир үз.
Фәләк салды мәни һичран хәстәси,
Јатырам јан јердә де бир үз, бир үз.

Јаралыјам, чәтин галлам бу јаза,
Әрз елијәм, дәрди-дилим бу јаза.
Јетир хәбәрими кәрдан бәјаза
Көрүнсүн көзүмә де бир үз, бир үз.

Ашыг Муса, сәни дәрд аз алымы?
Көрүм дүчар олсун дәрдә залымы!
Дәрмансыз хәстәдән дәрд азалымы?
Лоғман тәк дејирәм де бир үз, бир үз.

СИН АЈӘ БИР-БИР

Син сурәди, син сәнады, син кәлам,
Охунур Гур'анда син ајә бир-бир.
Мүхәннәтә гәним олсун син кәлам,
Атар тә'нә охун синајә бир-бир.

Син—алдым дәрсими, синә јетирдим,
Син—әјилди гәддим, синә јетирдим,
Син—сәнин әлиндән синә јетирдим,
Син—сејрагуб салар синә, ајә, бир-бир.

Син—Мусанын син пәнаһы, сини сән,
Син—гәддимә гисмәт ејлә сини сән.
Син—бујурдун Ирәсула сини сән,
Син—кәтди Чәбрајыл син ајә бир-бир.

ГАЛМАДЫ

Еј фәләк, сәнин чөврүндән
Хану хаван галмады.
Нечә данәндәләр кетди,
Мәтләб ганан галмады.
Чохларынын баһарыны,
Дөндәрдин зимистана,
Позулду бағи-бәнөвшә,
Солду күлшан галмады.

Һәр кимә ки, шәрбәт вердин,
Тез зәһримар ејләдин.
Зүлмүнән јыхдын евини,
Тахтыны тар ејләдин.
Беш күн хошбәхт оланларын
Сонун бимар ејләдин.
Нә хәстәләр шәфа булду,
Нә дә Лоғман галмады.
Ким илә достлуг еләдин,
Сөјлә көрүм, баша-баш!?
Гәзәбиндән хоф еләдим,
Дидәм верди ганлы јаш.
Сүмүјүмә ләрзә дүшдү,
Чисмимдә јанды аташ.
Гәһринә баш әјмәкдән
Мусада чан галмады.

ЈҮКҮМ

Һикмәтиндән бағланыбды,
Дүррә мисалды јүкүм.
Нә алан вар, нә дә сатан,
Чаваһир, лә'лди јүкүм.
Һәр ким мәнлә чәнк ејләсә,
Ејләрәм чәнкү чәдәл.
Дост јолунда чан верәрәм,
Бөјлә хәјалды јүкүм.

Чәнк ејләјән тез ејләсин,
Гоі учалдаг биз аваз.
Дајанмышам бу мејданда
Әлимдә сәдәфли саз.
Һәм узағам, һәм јахынам,
Һәм дәринәм, һәм дајаз.
Һәм ширинәм, һәм ачыјам,
Дәјмишди, калды јүкүм.

Тәвәккүл ол, Ашыг Муса,
Сығын гадир сүбһана.
Чуша кәлиб дәрја дилим,
Далғаланыр һәр јана.
Гәдирбилән икидләрә
Сәрим гурбан мәрдана.
Гәдирбилмәзләр јанында
Чох узаг јолду јүкүм.

МӘРД

Халиг өзү Мәһәммәдә
Көндәрди Гур'аны мәрд.
Јүз он дөрд әзиз сурәни,
Отуз чүз ајаны мәрд.

Һеч кимсәдән бакым јохду,
Сығынмышам сүбһана.
Мән атамын мәрд оғлујам,
Кәзирәм мејданы мәрд.

Һәр кимә ки, мән чан дедим,
Чаны чанда көрмәдим.
Худада олан кәрәми
Бәнинсанда көрмәдим.
Атасына кәч баханы
Бир мәканда көрмәдим.
Нәзәр салдым саға, сола,
Доландым һәр јаны мәрд.

Гафил олма, Ашыг Муса,
Ким галачаг дүнјада,
Уча көнлүн алчаг сахла,
Һаваланма зијада.
Чәһәннәмин маликләрин
Күндә јүз јол сал јада.
Бағышланар күнаһларын,
Кәл ејлә тобаны мәрд.

КИЛАС

Чамалын көрәндән бәри
Олмушам дивана, Килас!
Сијаһ телин ај габагда
Көр нә әсир јана, Килас!
Зүлфүнүн бирчә мују
Дәјәр бу чаһана, Килас!
Үзүн көрүб ајры дүшән
Галыр јана-јана, Килас!
Салланышын ханым кими
Лајигсән султана, Килас!

Илаһи бир хәлг еләјиб,
Сәнин кими көзәл һаны?!
Гәдирбилән гијмәт верәр,
Ај гыз, сәнсән көвһәр каны.
Ендириб саја салмадын
Ағаны, пашаны, ханы.
Гыја бахдын, чаным алдын,
Хәстә етдин мән чаваны.
Дағытдын көнлүм шәһрини,
Еләдин виран, а Килас!

Муса тә'рифини десин,
Ешидән ејләсин әзбәр.
Чамалыны һәр ким көрсә,
Јәгин олар синәдәфтәр.
Һурисән, пәримисән,
Демәк олмаз сәнә бәшәр.
Бухагындан әтир кәлир,
Һесаб ејлә мүшки-әнбәр;
Хәстәләрә шәфа верәр,
Ејләјәр чаван, а Килас!

МАРАЛ

Мән сәни көрәндән бәри
Һалым пәришанды, Марал!
Ләбләрин шәһди-шәкәр,
Хәстәјә дәрманды, Марал!
Ачылыб гојнун ичи,
Бағи-күлүстанды, Марал!
Пәрванә чисмин одуна
Алышыбан јанды, Марал!
Дәрдбилмәз нагис деди,
Дәрдбилән инанды, Марал!

Ала көзләрин көрәндә
Олдум меһрибан сана мән.
Кәл әјләш мәчлисимдә,
Ејләјим дөвран сана мән.
Бир саат отағында
Олајдым меһман сана мән.
Ихтијар өзүндәди,
Нә дејим гурбан сана мән.
Гыјмырам мал демәјә,
Чан сана гурбанды, Марал!

Кәрәми белә етдиниз,
Дөнду Исаја, бәсдими!?
Мәсчиди тәрк еләди,
Кирди килсаја, бәсдими!?
Ағлады, дәхил дүшдү
Тури-Сәнаја, бәсдими!?
Гур'аны атды ода,
Јандырды аја, бәсдими!?
Зүлүм әршә дирәк олду,
Асмана дајанды, Марал!

Лә'нәт кәлсин кешишә,
Аләмдә бир сәс еләди.
Ики севкини бир-бириндән
Ајырды, әбәс еләди.
Гыз кетди, о вермәди,
Өвладыјнан бәһс еләди.
Чәкди дин тәсибини,
Кәрәмә гисас еләди.
Һагг өзү гисас гојмаз,
Әдаләт диванды, Марал!

Сән бир тәрса гызысан,
Әлиф гәддим дал еләдин.
Јыхдын көнлүмүн сарајын,

Көр нечә хәјал елədин.
Шәфа үчүн мән хәстәјә
Ләбләрини бал елədин.
Көјчәли Ашыг Мусаны
Дәрдиндән абдал елədин.
Әл мәним, әтәк сәнин,
Өлүрәм, аманды, Марал!

ПӘРИ

Гашларынын тағыны
Бәнзәтдим камана, Пәри!
Бәшәрлијинә тәәччүбәм,
Дүшмүшәм күмана, Пәри!
Һаны бизим бу маһалда
Сәнин кими чан, а Пәри!?
Молла, сејид көрсә үзүн,
Күч верәр имана, Пәри!
Бир көрүшән, ајры дүшән
Чәкәр әламан, а Пәри!

Бу көзәл пејда олуб
Азәрбајчанда тәзә.
Афәрин зәнбуруна,
Бал бәсләјиб шанда тәзә.
Мәләкләрин чаманлыны
Көрүрәм инсанда тәзә.
Кәзмишәм, булмамышам
Мислин Дағыстанда тәзә.
Газах, гырғыз, чечен, чәркәз
Телинә һејран, а Пәри!

Мән сәнин бәрабәрин
Иран, Туранда көрмәдим.
Кәнчәдә, Гарабағда,

Шәки, Ширванда көрмәдим.
Хој, Сәлмас, Марағa,
Тәбриз, Теһранда көрмәдим.
Нә әрәбдә, нә әчәмдә,
Нә Алосманда көрмәдим.
Гаршыја көзәл сүрә,
Бәлкә, Күрчүстан, а Пәри!

Кәләндә јүз назынан
Аз галыр ки, чанлар ала.
Салланыб сығал верир
Ај габаға, маһ чамала.
Ал јарашыр, шал јарашыр
Кәрдәнинә, гәдду дала.
Сән ки, гардашым гызысан,
Ел дүшмәсин кәч хәјала;
Гочалдыб Ашыг Мусаны
Бу чархы-замана, Пәри!

САМАВАР

Мән сәни чох севирәм,
Билирсән һалым, самавар!
Бир әјләш мәчлисимдә,
Чаһү чәлалым самавар!
Дағылсын гүссә, гәмим,
Дәрду мәлалым, самавар!
Һәми тахтым, һәми бахтым,
Һәми игбалым самавар!

Ичиндәдир абү-аташ,
Һамы дуруб тамашана.
Чохларына меһрибансан,
Одур кәлирсән хошума.
Бир истәкан чај вермәсән,
Ағлым кәләрми башыма!?

Мин тумән дөвраным олсә,
Чашар хәјалым, самавар!

Башында дуруб чајникин,
Әтрафында вар истәкан.
Өзү хасды, бөлмәси хас,
Бир нишаны зәр истәкан.
Саз чалым, мәчлисимдә
Кәздирсин дилбәр истәкан.
Бәлкә, бир аз шәфа тапа
Бу хәстә чаным, самавар!

Самаварым, сән чошанда,
Әтрафында јар доланыр.
Өзү зәр, либасы зәр,
Гәдди гәләмкар доланыр.
Чох чәкир о зәһмәтин,
Бухағында тәр доланыр.
Бундан артыг сөз демәјә
Јохду камалым, самавар!

Бил ки, сәнсиз күн кечирмәз
Һәр кәсин ки, илачы вар.
Падишаһдан бәјә кими
Һамынын еһтијачы вар.
Самавар дөвранын ачыб,
Көрүн нечә хәрачы вар.
Мән сана пешкәш еләрәм
Дөвләти малым, самавар!

Муса тә'рифини дејир,
Ешидән кәлсин бәһсинә.
Гумру кими зикр еләрсән,
Валеһ олмушам сәсинә.
Чиркинләр хәчаләт чәксин,
Кәлмәсинләр мәчлисинә.
Гој сана гуллуг ејләсин
Бир көзәл ханым, самавар!

ШАИР МӘҺӘММӘД

БИРДИ

Вәфалы дост тәк-тәк олар,
Инсанларда јүздә бирди.
Сән арзула чан сағлығы,
Чох да бирди, аз да бирди.

Кәклик өтәр гыш кечәндә,
Овчу јанар бош кечәндә.
Күзәранын хош кечәндә,
Гыш да бирди, јаз да бирди.

Мәһәммәдәм, дүшдүм хәстә,
Чаным гурбан јахшы доста.
Ешгин олса, синән үстә
Тар да бирди, саз да бирди.

СӘНИН

Јаз оланда, көзәл дағлар,
Чар олур селләрин сәнин.
Дөнәндә пајыз фәслинә,
Гаіыдыр елләрин сәнин.

Јаіда чичәјин гајнашыр,
Үстүндә булуд ојнашыр,
Пајыз дәрдин һәддән ашыр,
Соланда күлләрин сәнин.

Һаны о боју шаһбазлар,
Бир-биринә едәр назлар.
Үзүшмүр соналар, газлар,
Донубду көлләрин сәнин.

Кәләндә гышын сәрәсәр,
Көрәни еіләр дәнкәсәр.
Боран кәдикләри кәсәр,
Бағланар іолларын сәнин.

Башында гурдлар улашыр,
Мәһәммәдин ағлы чашыр.
Сүмүкләри сызылдашыр,
Әсәндә іелләрин сәнин.

АЈ ГЫЗ

Пунһан гуллуғуна намә көндәрдим,
Охујуб мәтләбим ганасан, аі гыз!
Мән іазығы салдын ешг аташына,
Сәни дә од тутуб іанасан, аі гыз!

Баһар олчаг бағлар бара јериди,
Хәстә көнлүм интизара јериди,
Сән'ан Гур'ан алды, нара јериди,
Мән ондан бетәрәм санасан, аі гыз!

Мәһәммәдин чаны јолунда гурбан,
Дәрдини чәкмәкдән олуб бағры ган.
Тамашан товузду, гырымын тәрлан,
Көлләрдә чалханан сонасан, аі гыз!

АЈЫБДЫ

Истәмәдим һәчв, һәдјан данышам,
Дедим ел ешидәр, кәнддән аіыбды.
Јазлыға данышыб, дары верәнләр
Әл көтүрсүн белә фәнддән, ајыбды.

Дедим ки, нахошам, дары јемирәм,
Арпа, дареганы мән истәмирәм.
Достлугдан кечмирәм, һәдјан демирәм,
Аралыгда мәзәммәтдән аіыбды.

Јаланмасын јемәјинән дојмајан,
Ач галар касаја бир шеі гојмајан.
Адам деіил мәни адам саімајан,
Демәдими Мәһәммәддән аіыбды.

БУ ГЫЗ, БУ ГЫЗ

Бурахсаныз, мәни чәкәчәк дара,
Әламан әлиндән, бах бу гыз, бу гыз!
Гонуну-гоншуну кәтириб зара,
Чүмләси деіирләр: ах бу гыз, бу гыз!

Билин, унутмарам бу һаггы-сајы,
Өлкәнин мурдары, писи, голајы.
Көтүрүб әлинә бир чатма тајы,
Көр нечә дурубду шах бу гыз, бу гыз.

Мәһәммәдәм, сизә ејләрәм миннәт,
Гојмајын ганымы төкә бу чәллад!
Чыхсаныз арадан, версәниз фүрсәт,
Доғрајачаг мәни гах бу гыз, бу гыз.

ДЕЈӘР САНА

Ај гәдди алишан, гучағы күлшан,
Көрәнләр ачылмыш јаз дејәр сана.
Чәмди көзәллијин нишанбәнишан,
Шаирләр тә'рифи аз дејәр сана.

Бир бәри кәл көрүм кимә талыбсан?
Көзәллији ајдан, күндән алыбсан.
Чәми ашыглары ешгә салыбсан,
Көтүрүб әлинә саз, дејәр сана.

Сөјлә мәнә көрүм, һансы еллисән?
Мина кәрдәнлисән, инчә беллисән.
Товуз бәзәклисән, дурна теллисән,
Мәһәммәд дә губа газ дејәр сана.

ЈЕТИШМӘЗ

Чоху ашыглығын һәвәсиндәди,
Чала билмәз, әли саза јетишмәз.
Гышын тәдарүкүн јајда көрмәјән
Бивәдә гуртарар, јаза јетишмәз.

Гурдчулам дејирләр чәнки тулалар
Гурд көрәндә горхусундан улалар.
Тојуг гыға чәкәр, гујруг булалар,
Бәһс едәр, аддымы газа јетишмәз.

Чик-чик едәр, пәрвазланар сәрчәләр,
Јада дүшмәз алычылар, нәрчәләр.
Гырғы вурар, гајнағында парчалар,
Һәддән ашмајана гәза јетишмәз.

МӘН

Аран чох истиди, јајлаг сәринди,
Билмирәм галмајым, јохса галым мән.
Көнүл бир көзәлә ашиг олубду,
Билмирәм алмајым, јохса алым мән.

Чох зиба көзәлди көзәлләр хасы
Әјнинә кејиниб әлван либасы.
Көрүнүр көзүмә ешгин дәрјасы,
Билмирәм далмајым, јохса далым мән.

Мәһәммәдәм, ағлым башдан азалыб,
Зимистан зәмһәрин әлдән јаз алыб.
Дәли көнүл алтмышында саз алыб,
Билмирәм чалмајым, јохса чалым мән.

ОЛАН ЧАНЫМ

Ај ағалар, нә бәлалы гул олдум,
Ел ичиндә һаггы-сај олан чаным.
Гәдирбилмәзләрин гәдрини билдим,
Ахырда әмәји зај олан чаным.

Бағбаныдым баға бардан өтәри,
Бүлбүл идим күлүзардан өтәри.
Бивәфа, бинилгар јардан өтәри
Диванә Мәчнуна тај олан чаным.

Мәһәммәдәм, бир мурада јетмәдим,
Баш гөтүрүб гилү-галдан итмәдим.
Өзүм өз охуму бирчә атмадым,
Өзкәләр охуна јај олан чаным.

КӨЈЧӘНИН

Һәр маһалда дастан олуб,
Сөјләнир һалы Көјчәнин.
Гәһр еләди чархы-фәләк,
Дөндү игбалы Көјчәнин.
Дағылды ағыр сүрүсү,
Таланды малы Көјчәнин;
Позулду гурғу-бүсаты,
Шә'ни, чәлалы Көјчәнин.
Сују саф, һавасы хош,
Чәннәт мисалы Көјчәнин.

Чархы-гәзанын гәдәри
Көјчәни ејләди талан.
Гачан дағларда гырылды,
Әсир олду далда галан.
Аман аллаһ! Нә күн чәкди
Гүрбәт елдә гачгын олан.
Нә гәдәр доғру данышдыг,
Дедиләр: «Сөјләмә јалан.
Биз ки билирдик, әзәлдән
Азды камалы Көјчәнин».

Аһ чәкмәкдән гүрбәт елдә
Гара бағрым гана дөнүб.
Чарх доланыб, игбал гачыб,
Бахт јатыб, замана дөнүб.
Көрүн гәзанын гәдәрин,
Түлкүләр аслана дөнүб.
Чачыг јејиб, чашыр сатан
Һәрәси бир хана дөнүб.
Һәчв еләјиб дејир бизә:
«Бәдди амалы Көјчәнин».
Көјчәнин шәһәриди
Басаркечәринән Кәвәр.
Нечә ијидләр вар иди
Бири-бириндән мө'тәбәр.
Дава дүшдү, ел гырылды,
Олдуг вәтәндән дәрбәдәр.
Дедиләр алвер кәсилиб,
Кәлән, кедән кәтди хәбәр.
Һеч јандан хырыд кәлмәди,
Бағланды јолу Көјчәнин.

Көјчәни абад еләди,
Јашасын Шура һөкмәти!
Ајағынын сајәсиндә
Көјчә тапды бәрәкәти.
Һәр шәһәрә тел вурдулар,
Кәлди күчлү инајәти.
Һәфтәдә бир пајладылар,
Јахшы сахлады милләти.
Галдырылды орталыгдан
Дәрдү мәлалы Көјчәнин.

Мәһәммәдәм, дуачыјам:
Шура өлкәси јашасын!
Артсын шаны, шөһрәти,

Учалсын сэси, јашасын!
Һәр маһала сәдди дүшүб,
Сөјләнир бәһси, јашасын!
Гәниминә ган ағладыр,
Алыр гисасы, јашасын!
Һалал олсун јолдашлара
Әмлији, балы Көјчәнин!

ФӘЛӘК

Дүрүст фәһм елә, көр мәни
Салыбсан нә һала, фәләк!
Гарышдырыбсан башымы
Олмаз гилү-гала, фәләк!
Ики әлим олуб, бир башым,
Дүшмүшәм маһала, фәләк!
Әлимә зурна верибсән,
Галдым чала-чала, фәләк!

Јаш јашајыб бој чәкәли
Долу көрмүшдүк анбары.
Дејирдик нәјә лазымды
Арпајнан дареган, дары.
О гәдәр азды әмәлимиз,
Бәјәнмәдик кәрдијары.
Инди ајранынан пенчәр
Дөнүб бизә бала, фәләк!

Ағ лавашы бәјәнмәјән
Инди һамы ајран ичир.
Аһ чәкир, бојун бүкүр,
Күзәраны белә кечир.

Ач галыр, әчәл кәлир,
Фанидән үгбаја көчүр;
Кора кәфәнсиз гојулур,
Бујурур рисала, фәләк!

Кичирткаһынан уннуча
Јахшы сахлады адамы.
Әкәр ки, онлар олмаса,
Мәхлугат батарды һамы.
Шүкүр, аллаһ, кәрәминә!
Көрмәдим ата-анамы.
Чох оғланлар атасына
Чөндәрибди дал, а фәләк!
Ач гарынлар дојурду,

Лаладиби, нәзикбәдән
Онлар бөјүк ад еләди.
Чох көнүлләр шад еләди.
Дејим, әвәлик, дубәрхдән
Маһала имдад еләди.
Шаһпенчәри јаддан чыхыб,
Һеч кәлмир хәјала, фәләк!

Көзүмүз јолларда галыб,
Карван һа вахт јүк кәтирир.
Кимин бахты долу,
Кимининки пук кәтирир.
Бәнадәм чәнкәл јемәкдән
Һејван кими түк кәтирир:
Һамысы лөјүндән чыхыб,
Дөнүб арыг мала, фәләк!

Инкилисдән кәлән шалон
Көјчәни гојду вирана.
Өләни өлдү, гачаны
Дағларда дүшдү борана.
Ач галды ушаг, ағлашды,
Һамы јөн тутдуг арана:
Чијнимизә хурчун вердин,
Дөндәрдин һаммала, фәләк!

Үзү гара олмуш баһалыг
Нечә наһаг ган еләди,
Моллалар дәфтәрә јазды,
Ашыглар дастан еләди.
Көјәрди көзәл гырхбуғум,
Маһал күзәран еләди.
Көрәнләр гәһгәһә чәкди,
Күлдү бу әһвала, фәләк!

Кетди әлдән вар, күзәран,
Мәһәммәдәм, галдым начар.
Ијидин вары олмаса,
Енишә, јохуша гачар.
Чағыррам шаһи-мәрданы,
Әлбәт, бир хејир гапы ачар,
Сидгинән сығынмышам
Мүшкүли-һәллала, фәләк!

ФӘЛӘК

Мән сана нејләмишдим,
Гурдун мана ал, а фәләк!
Ағлымы алдын башымдан,
Мөһтачам камала, фәләк!
Субһ-шам сызылдарам,
Чәкәрәм чох нала, фәләк!
Дәрд-гәминән әтрафыма
Гурдун һасаргала, фәләк!

Дост дедин, инандырдын
Мәним кими ағлы кәмә.
Голтуғума гарпыз вердин,
Ахырында кәтдин дәмә.
Чәми дәрдләрдән зијада
Бир дағ чәкибсән синәмә.
Сәнин гәһриндән ағарыб,
Хәддим олуб чал, а фәләк!

Достлуғун һеч баша вармыр,
Сән нечә јаман баласан!?
Һәр кәсә гәзәбләндин,
Аз галдын ода саласан.
Төкүлсүн шалвар-сертојун,
Мәним тәк үрјан галасан!
Сөзләрим хәтринә дәјсә,
Гапындан говала, фәләк!

Нә гәдәр достлуг еләдим,
А бивәфа, инанмадын.
Зүлм, ситәм ишләриндән
Әл көтүрүб усанмадын.
Алдын дөвләти, күлфәти,
Онданса да утанмадын.

Өзүмү дүшкүн еләдин,
Гојдун далдан-дала, фәләк!

Белә ишиндән үлкмүшәм,
Ончу сәндән јан чәкирәм.
Өлмүрәм, дирилмирәм.
Зүлүмүнән чан чәкирәм.
Гојмушуг пәнчә-пәнчәјә,
Сән чәкирсән, мән чәкирәм.
Бир күн чамаат јығылар
Бизим галмаға̄ла, фәләк!

Бичарә Мәһәммәдин
Башына кәтдин нә хата.
Ики данасы вар иди,
Мүштәри олмады сата.
Бирини пајыз өлдүрдүн,
Бирин јазда салдын ота.
Хајын гарнын һеч дојмасын,
Һа чалыш-чавала, фәләк!

ФӘЛӘКЛӘ ДЕЈИШМӘ

Мәһәммәд

Әјмә гамәтими, бүкмә гәддими,
Ејләмәјнән гоча, аллаһы севәрсән!
Бол еләә рузуму, вер гисмәтими,
Гојмакынан ач, аллаһы севәрсән!

Фәләк

Апарма зәһләми, төкмә бејнимн,
Еләмәјнән кич, аллаһы севәрсән!
Әлин ағрымајыб, зәһмәт чәкмәјиб,
Көрмәјиб иш-күч, аллаһы севәрсән!

Мәһәммәд

Чохларын өзүнә сән дост ејләдин,
Ичиртдин шәрбәти, сәрмәст ејләдин,
Ахырда өмрүнә чох гәсд ејләдин,
Олма белә бич, аллаһы севәрсән!

Фәләк

Јәгин бил ки, зәһләм кедибди сәндән,
Кәлмә јахынıма, кәз долан кендән.
Нечә пәһләванлар кәлибди, мәндән
Алмајыбды бач, аллаһы севәрсән!

Мәһәммәд

Мәһәммәдәм, доғру сөзү мән дејәм.
Јохсуллуг әлиндән чох шәрмәндәјәм.
Һаггын ираһында дүрүст бәндәјәм,
Бахма мана кәч аллаһы севәрсән!

Фәләк

Дилин өјрәнибди һәчв-һәдјана,
Дејиб-данышдығын бүтүн әфсана.
Бәсди сана ики, ја үччә дана,
Олмајачан һач, аллаһы севәрсән!

БӘШИР

КИМИ

Сәјјад олан бу дағлары доланар,
Ову бәрәсиндә булана кими.
Лачын гыја чәкәр көрсә шикары,
Таб етмәз һавада алана кими.

Баһар олар бағбан бары көзләјәр,
Вәфалылар дүз илгары көзләјәр.
Киши олан намус, ары көзләјәр,
Доста хаин чыхмаз өләнә кими.

Бәширәм, һеч заман чыхмырам јасдан,
Чаггаллар шир олуб, түлкүләр—аслан.
Өзкәләр сөзүјнән инчимә достдан,
Ешидиб дилиндән биләнә кими.

СӘҺӘР ЕРТӘ

Ахшамдан нә јесән, хуб кечәр кедәр,
Гонағын гејдинә гал сәһәр ертә.
Гонаглар гананды, күзәран едәр,
Олса гајмаг илә бал сәһәр ертә.

Олса бизим кими тәләсик гонаг,
Тез вер наһарыны, олсун үзүн аг.
Бир аз пендир илә бир аз кәрә јағ,
Гәнддән истәкана сал сәһәр ертә.

Бәширәм, дојмарам мән ләззәтиндән,
Кор Сөјүн језнәнин бу һөрмәтиндән.
Дүјү пиловундан, чолпа әтиндән
Кәтиркинән далбадал сәһәр ертә.

МӘН

Шөвг әһлијәм, әлдә јохду фүрсәтим,
Истәкли достлардан аралыјам мән.
Гәһрли асланам гәм либасында,
Сејрагуб сөзүндән јаралыјам мән.

Душәндә јадыма күнүн кечмиши,
Мәнә јер еләјир фәләјин иши.
Көрүм виран галсын белә кәрдиши,
Бир сорушан јохду, һаралыјам мән.

Аз ганан инсана пис сөз кар етмәз,
Намәрдә јалварма, дадына јетмәз.
Мәрдләр дост јолундан кәнара кетмәз,
Дост учундан башы бәлалыјам мән.

Алчаг дағлар башда гары сахламаз,
Мәрд ијидләр мирас вары сахламаз.

Лачын гајнағында сары сахламаз,
Тәрлан овлағындан аралыјам мән.

Чаванлыг вахтындан үзүм күлмәди,
Гоһум-гардаш, дост јаныма кәлмәди.
Һа јана әл атдым, иш дүзәлмәди,
Әзәлдән игбалы гаралыјам мән.

Мән Бәширәм, јалан кәлмәз дилимә,
Бүлбүл кими һәсрәт галдым күлүмә.
Бахтымын китабы кечә әлимә,
Охујуб адымы гаралыјам мән.

ГАДАН АЛЫМ

Әзиз бәрадәрим, кәл отур раһат,
«Бахтын јатды, сән дә јат», гадан алым.
Кечә гаранлыгда олар нәдамәт.
Чәһд елә, мәнзилә чат, гадан алым.

Чәтинди кәдикдән, дағдан ашмағы,
Ола бу саггалын әба-башмағы.
Гурбанын јериши, малын гачмағы
Ејләјибди мәни мат, гадан алым.

Бәширәм, һәр јана кәндәррәм чапар,
Һарда олса, ону ахтарар, тапар.
Он дөрд малдан дөрдү галыб, јығ апар,
Тез гајыт, Кәнчәдә сат, гадан алым.

АШЫГ ГУРБАН

Ашыг кәрәк мә'шугундан дөнмәсин,
Вә'дә версә, дүз илгара јетирсин.
Гасид јохду, мән бир намә көндәрим,
Әрзи-һалым назлы јара јетирсин.

Илгар сахламышам иман ичиндә,
Үмид бәсләмишәм күман ичиндә,
Көвһәр галыб дәрја, умман ичиндә,
Гәввас кәрәк бир кәнара јетирсин.

Јазыг Гурбан сиррин әјан ејләсин,
Истәкли достуна бәјан ејләсин.
Дост кәрәк достуна дәрман ејләсин,
Нә ки, зүлм әлијнән јара јетирсин?!

КЕТМӘСӘМ ОЛМАЗ

Ата, валлаһ, бу дәрд мәни јандырар,
Вердијим илгара кетмәсәм олмаз.
Сејрагублар кедәр јаман гандырар,
Оллам үзү гара, кетмәсәм олмаз.

Һури, гылман олмаз јарын тәһриндә,
Мән јанырам гәм одунун гәһриндә.
Әкәр Мансыр кими Һәләб шәһриндә
Чәксәләр дә дара, кетмәсәм олмаз.

Мән Гурбанам, өз чанымдан дојмушам,
Хәнчәр алыб, бағрым башын ојмушам.
Өз дилимнән доғру илгар гојмушам,
Һәсрәт, интизара кетмәсәм олмаз.

АЈ АНА ДҮШӘР

Гүрбәт елдә баш јастыға кәләндә,
Гәрибин јадына ај ана дүшәр.
Әчәл јетирәндә, вахт тәнк оланда,
Она һагг ризасы әјана дүшәр.

Көнүл сим ахтарар, нә зәрә кәләр.
Пәрдәли кәзмәјән нәзәрә кәләр.
Елә ки, Әзрајыл нәзәрә кәләр,
Бошалар голларын, а јана дүшәр.

Мән хәстәјәм, кәл әлинә һа ал әли,
Сәрраф көзүм хуб таныјыр һа лә'ли.
Јазыг Гурбан, һа сызылда, һа ләли,
Көрәк ки, әлинә, ајә, нә дүшәр!?

ЈАРАШЫР

Гијасбәјов Һәсәнбәјә
Бир јахшы дастан јарашыр.
Гуршасын кәмәрини
Ол шаһи-мәрдан, јарашыр.
Шә'нинә шикар алан
Алычы тәрлан јарашыр.
Сәхавәтдә Һатәм кими,
Һөкмү Сүлејман јарашыр.
Лајигди бу оғлана,
Гафгаза султан јарашыр.

Атасы Сәмәд ағаны
Ешидиб һәр јан, билирәм.
Қәлмәсинин гијмәти јох,
Бағлајыб чох ган, билирәм.
Она еһтијачлығы вар
Көјчә, Ирәван, билирәм.
Чохуну дардан гуртарыб,
Ејләјиб еһсан, билирәм.
Пејғәмбәр бәрат ејләсин
Чәннәти-Ризван, јарашыр.

Гајнајыр самовары,
Јанында ағыр јығнағы:
Күмүш габ, хас истәканы
Дәстиндә кәздирир сағы.
Еркәк кәсир, шүлән чәкир,
Гобурнат, сәрдар гонағы.
Тәмкини падишаһјана,
Мухтәсәри, сөзүн сағы.
Күнбәкүндән артыг олсун
Бу гургу, дөвран јарашыр.

Ата-бабадан ташырам,
Кишинин әсли, заты вар.
Чијниндә сүзән түфәнк,
Алтында көһлән аты вар.
Падишаһдан талғасы,
Илаһидән бәраты вар.
Гырантлар мәрмәр дашында,
Беһишт кими бусаты вар.
Меһман отаға лајигди,
Отаға меһман јарашыр.

Чәми бәјләрин бәјиди,
Јүз јашасын Һәсән аға!
Ашыг көрдүјүнү дејәр,
Дилинә јохду гадаға.
Бир белә мәрд ијидин
Јолунда сәрим садаға.
Кәлмәсинә онлуг верир,
Ашығы кәлир дамаға.
Гуллуғунда сөһбәт ачыр,
Еләјир дөвран, јарашыр.

Јетијәм хәсјәтинә
Јахшыды һалы, сөјләрәм.
Дүррү көвһәр кәлмәси вар,
Лә'лдән баһалы, сөјләрәм.
Зә'фәранлы ағ плову,
Әмлији, балы, сөјләрәм.
Һәр јердә бәһсин салыб,
Кәзиб маһалы, сөјләрәм.
Васфини дастан еләјиб
Бу јазыг Гурбан, јарашыр.

ШАИР ӘБДҮЛӘЗИМ

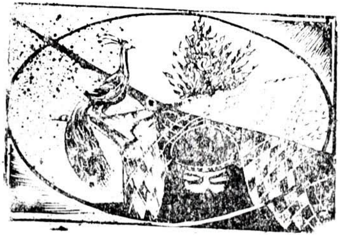

ЧӘКӘ БИЛМӘЗ

Истәјирәм, кедәм дијарбадијар,
Көнүл вәтәниндән әл чәкә билмәз.
Кәрәк бүлбүл чәкә күлүн гәһрини,
Бүлбүлүн гәһрини күл чәкә билмәз.

Јад олубду гоһум, гардаш, ел мана,
Јахын икән узаг дүшүб јол мана.
Илаһим верибди дәрди бол мана,
Јүкләсәм, бир гатар фил чәкә билмәз.

Күн хош кечәр әкәр дөвләт, вар олса,
Зәррәчә нәзәри-кирдикар олса.
Шаһлар шаһы бир кишијә јар олса,
Јығылса ајағын ел чәкә билмәз.

Әбдүләзим гәм евинин дустағы,
Вурубду синәмә дағ үстдән дағы.
Бу дәрди-мөһнәти, белә фәрағы
Мән чәкирәм, һеч кәс, бил, чәкә билмәз.

КЕЧДИ

Накаһ бади-сиjаһ эсди үзүмә,
Гаралды көнлүмүн чырасы кечди.
Чархы-фәләк бир ох атды синәмә,
Сағалмаз мәһшәрә jарасы, кечди.

Кечәләр субһәдәк jатмырам jердә,
Фәғаным учалыр пәрдәбәпәрдә.
Jазыг чаным дүшүб белә бир дәрдә,
Булунмаз дәрманы, чарасы кечди.

Үстүмүзә гәм бинасы гоjулду,
Тәзәләнди көһнә jарам, соjулду.
Үрәjим дәлинди, бағрым оjулду,
Хәjалымла ишин һарасы кечди.

Мән сана неjләдим, сөjләсән, биләк,
Ачырсан башыма күндә јүз кәләк.
Сүбут еjлә көрүм, аj чархы-фәләк,
Денән, хош күнүнүн бурасы кечди.

Әбдүләзим нәjә бахсын өjүнсүн,
Мәһшәрәдәк гәмдән либас кеjинсин.
Даһа jадлар десин, күлсүн, севинсин,
Бизим деjиб-күлмәк сырасы кечди.

КӨСТӘРИР

Үсули-дин беш кәлмә, әввәли тоһид,
Дәлилиндә бир аллаһы көстәрир.
Икинчи, эдлди, jә'ни әдаләт,
Әдл адил падишаһы көстәрир.

Үчүнчү, нүбүввәт һагды пеjғәмбәр,
Адәмдән хатәмә верилир хәбәр.
Jазылыб аjәләр, олуб мө'тәбәр,
Гур'ан бизә доғру раһы көстәрир.

Дөрдүнчү, бәрһагды он ики имам.
Заһирди, jәгинди, билмирәм тамам.
Агибәт дәрдимә еjләjән әнчам
Мәһәммәдди дин пәнаһы көстәрир.

Бешинчи, миjjәтди—өлмәк, дирилмәк,
Бизләрә вачибди булары билмәк,
Әмәлин әлиндә мәһшәрә гәлмәк,
Һәм савабы, һәм күнаһы көстәрир.

Әввәл, сөвмү сәлат вачибди бизә,
Бәрһагды халигим, көрүнмәз көзә.
Оручсуз, намазсыз тәһарәт сизә
Мәһшәр күнү наруллаһы көстәрир.

Әбдүләзим, чәксән нә гәдәр зилләт,
Чашмасын хәjалын, еjләмә күдрәт.
Бу зари—фәнада нә гәдәр мөһнәт,
Һәр нә көрсән, бир илаһи көстәрир.

МӘН ОЛДУМ

Әл маддымы, көз дустағы, күнаһкар,
Ил хәстәси, зарү мүзтәр мән олдум.
Гоһумун, гардашын, достун јанында
Үзү гара рузи-Мәһшәр мән олдум.

Мәним үчүн даһа шадлыг јаланды,
Гәм әлиндән чаван өмрүм таланды,
Хәстә чаным аташлара галанды,
Һәм пәрвана, һәм сәмәндәр мән олдум.

Һа јана баханда көзүм өјүнмәз,
Көнүл гәмдән гејри либас кејинмәз.
Әли бајрамында кафәр севинмәз,
Севинмәдим, әсил кафәр мән олдум.

Бу дүнјада шад олмајан, күлмәјән,
Сағалмаз азара дүшән, өлмәјән,
Диндирәндә өзүн, сөзүн билмәјән,
Һушу чашгын, ағлы сәрсәр мән олдум.

Әбдүләзим дастан олуб дилләрә,
Ахды ејним јашы, дөндү селләрә.
Мәчнун дәрд әлиндән дүшдү чөлләрә,
Һәми Мәчнун, һәм гәләндәр мән олдум.

СӘДРИНӘ СӘРДИ

(додагдәјмәз)

Сәһәр-сәһәр чанан сејрә чыханда,
Дәрди лалә, нәркиз, сәдринә сәрди.
Ашыг дејәр, сәринә,
Чанан әлдә сәри нә?

Гыш аранда чан сахла,
Јајда чыхарт сәринә.
Чән чәкилди, чыхды дағлар сәринә,
Сәрин-сәрин јелләр сәдринә әсәрди.

Хәстә дилдә зикр ејләјәр аз ајә,
Чашгын кәзсән, ағлын кедәр а зајә.
Ашыг дејәр, аз ајә,
Илгар ејләр аз ајә.
Әчәл кәләр, чан кедәр,
Чанан кәләр азајә.

Дәрд јығылар, ағры кәләр азајә,
Кәлән дәрд әлиндән сәдринә әсәрди.

Әбдүләзим, чәк дәстини, нә кәс дән,
Дил чаһанда инчик дејил нә кәсдән?
Ашыг дејәр, нә кәсдән,
Дан јелләринә кәс дән.
Индијәдәк кишијдин,
Даһа инди накәсдән.
Сагын кәзсә һәрчајыдан накәсдән,
Сәдәгә ијидин сәдри, нә сәрди.

ГАЛА, СӘН ГАЛА

(додагдәјмәз)

Нијә шәрик чыхдын шејтан шәринә,
Наһагдан гарышдын гала, сән гала.
Ешг аташын салдын ашиг сәдринә,
Сәнкисә, әтәклә, гала, сән гала.

Диндирирсән дејир:—јахшы,—чанана,
Һәсрәтик чаһанда јахшыча нана.

Кедә јетишәсән јахшы чанана,
Әјләнә јанында галасан, гала.

Әбдүләзим кечди гејрәт, аз ардан,
Дил һәсрәтди, чанан кәлә а Зардан.
Һичранын гәһриндән, дәрддән, азардан
Чәкдин чәсәдинә гала, сән гала.

БЕШ

(гыфылбәнд)

Бу дүнјада о нәди ки,
Бәдәни бир, башы беш?
Һәр башында дөрд көзү вар,
Һәр көзүндә гашы беш.
О бәдәнин чәм көзүндә
Ијирмиди кирпији,
Ағлајанда гәтрләнир
Һәр кирпијин јашы беш.

Һәм јејилир, һәм јејилмир,
Һәм ширинди, һәм ачы.
Чүмлә аләм көзүн дикиб,
Олуб онун мөһтачы.
Дағы дәлир, дашы јарыр,
Алыр ондан хәрачы.
Симү зәрдән чәсәдини
Чәкибди наггашы беш.

О бәдәнин һесабынан
Чанда јүз дамары вар.
Һәр тәрәфә јолу ишләр,
Чох ачыг базары вар.
Һәр ким илә үлфәт гылса,

Она хејир-кары вар;
Мән истәрәм, гој синәмә
Дәјсин онун дашы беш.

Нә өлүдү, нә дириди,
Нә эти вар, нә ганы.
Бәни-инсан чамәсиндә
Кедәр кәзәр һәр јаны.
Әбдүләзим дејәр, һәр кәс
Тапса бу мүәмманы,
Чох дәриндән фикрә дүшәр,
Ејләјәр тәлашы беш.

МӘНИМ

(гыфылбәнд)

Әввәлинчи имамымды
Ол шаһи-мәрдан мәним.
Охунан јүз он дөрд сурә,
Ајеји-Гур'ан мәним.
Нәчәф мәним, Мәккә мәним,
Шаһи-Хорасан мәним.
Он бир өвладыјнан бәрһәг
Он ики имам мәним.
Чәми мүшкүл ишләрими
Сән ејлә асан мәним!

Отуз үчнән дөрд мәгамы
Бағлајыбды, јол кәлир.
Алты ики он икијнән
Ону јәгин бил, кәлир.
Ијирми дөрд сәккизинән
Көр нечә мүшкүл кәлир.

Једди ијирми дөрдүнән
Бизә шириндил кәлир.
Он ики гырх сәккизинән
Чәм олуб тамам мәним.

Ијирми дөрд он бешинән,
Алтысы чан үстәди.
Үч бешинән сәккиз тамам
Дурубду сан үстәди.
Дөрд үчүнән алты бири
Бәлли бәјан үстәди.
Једди әлли илән кәзир,
Һесабы он үстәди.
Јүз ијирми ики үчнән
Гургүју гуран мәним.

Дөрд падишаһ, үч гуламы,
Һәр гуламын дөрд әли.
Дохсан ики илән кәзир,
Нәди онун әнкәли?
Алтысында сәккиз ајаг.
Алты једдијнән кәли.
Әбдүләзим бу һесабдан
Баш тапмыр, олуб дәли.
Јахшы биләр дәрдләрими
Охујуб ганан мәним.

ШИРИН

(гыфылбәнд)

Бу дүнјада о нәди ки,
Дөвләтдән, малдан ширин.
Зәһмәти зәһәрдән ачы
Ләззәти балдан ширин

Һансы бағды, нә ағачды,
Ики чүр мејвәси вар
Галы дәјмишиндән ширин,
Дәјмиши калдан ширин?

Бу дүнја о дүнјады ки,
Долу кәлән бош кедәр
Әчәл кәләр, ағры јетәр,
Ағыл чашар, һуш кедәр,
Јаранандан өләнәдәк
Инсаната хош кедәр.
Далы габағындан ширин,
Габағы далдан ширин.

Әбдүләзим, демәјнән ки,
Дүнја сана галачаг.
Чаны верән борч верибди,
Ахыр бир күн алачаг.
Сојачаглар либасыны,
Күл ирәнкин солачаг.
Беш аршын ағ олар сана
Јашылдан, алдан ширин.

АШЫГ ТАЛЫБ

АЈ БАЧОҒЛУ

Мәни салыбсан азара,
Aј бачоғлу, аj бачоғлу!
Чыха билмирәм кәнара,
Aј бачоғлу, аj бачоғлу!

Һушун кәздирмир сәрини,
Јола дикдин көзләрини.
Танымадын мүштәрини,
Aј бачоғлу, аj бачоғлу!

Инди дејим, әрзими ган,
Сағлығыма јохду күман.
Мән јалгызам, чохду дүшман,
Aј бачоғлу, аj бачоғлу!
Чаны салыбсан аташа,
Хәбәр вер гоһум-гардаша.

Тәкәм күчүм јетмир даша,
Aј бачоғлу, аj бачоғлу!

Талыб, дәрдин һәддән ашды,
Көндәрдијин гасид гачды.
Ады гоһум, чох ҹрашды,
Aј бачоғлу, аj бачоғлу!

БУ ДАҒЛАРДА

Сәксән ики олуб јашым
Бу дағларда, бу дағларда.
Ағарыб саггалым, башым
Бу дағларда, бу дағларда.

Лејли кәзибдир бу дағы,
Мәскән едиб көј јајлағы.
Мәчнун көзләјиб булағы
Бу дағларда, бу дағларда.

Ширин бурда мәтләб алды,
Ешгин дәрјасына далды.
Јазыг Фәрһад күлүнк чалды
Бу дағларда, бу дағларда.

Бир гој дејим, әрзими ган;
Булмады дәрдинә дәрман,
Налә чәкди гәмли Сән'ан
Бу дағларда, бу дағларда.

Синәсиндә дәрд илә гәм,
Тале она верди ситәм.

Әсли дејир јанды Кәрәм
Бу дағларда, бу дағларда.

Һәр јаны тутубду сәси,
Дүшмәндән алыб гисасы.
Галыб Короғлу нә'рәси
Бу дағларда, бу дағларда.

Икидди Кәнчә маһалы;
Гатыр Мәммәд, Нагы, Алы...
Чох олубду галмағалы
Бу дағларда, бу дағларда.

Нечә шаир јола салыб,
Суал вериб, чаваб алыб.
Сәмәд Вурғун гонаг галыб
Бу дағларда, бу дағларда

Талыб, бу дүнјады фаны.
Дүнјаја кәләнләр һаны?!
Әләскәр дејиб дастаны
Бу дағларда, бу дағларда.

ДАҒЛАР

Чәкилиб јолларын сәнин,
Кәлибсән имана, дағлар!
Чалханыр көлләрин сәнин,
Үзүр губа сона, дағлар!

Үстүндә јајлајыр елләр,
Мәрд ијидләр, шух көзәлләр.
Јејәр, ичәрләр, кәзәрләр
Бу јана, о јана, дағлар!

Олур чох сәрин һавалы,
Ағ сүрүсү, гојун-малы.
Отлар ајғырлы, буғалы
Дөнүбдүр Муғана дағлар.

Кәпәз, Гонур, Муров, Гошгар
Гар үстүндән јағдырар гар.
Алар башын боз булудлар,
Бәләнәр думана дағлар.

Ашыг Талыб дејир, бәли,
Тәбиәтин гадир әли
Көј көл кими бир көзәли
Бәхш eләјиб сана, дағлар!

КҮЛӘ-КҮЛӘ

Дедим көзәл, нәдир адын?
Деди: Назды, —күлә-күлә.
Дедим: мәтләбин, мурадын?
Деди: сазды,—күлә,-күлә.

Дедим: көзәл, гәлбин дардыр,
Деди: илгар дүз илгардыр.
Дедим: фикрин боран, гардыр,
Деди: јазды,—күлә-күлә.

Дедим: көзәл, әрзими ган,
Деди: динләјирәм, инан.
Дедим: ол Талыба меһман,
Деди: мүразды,—Күлә-күлә.

МӘНИМ

Аранда нстиіә дүшдүм,
Бәдди үрүзкарым мәним.
Чин көтүрдүм, тахыл бичдим,
Хоша кәлди карым мәним.

Бәдән кәздирмир сәрими,
Бүрку чыхардыб дәрими.
Күн јандырыб пеіҫәрими,
Бәрк тутуб азарым мәним.

Һагг итирмәсин әмәјим,
Кимсәдән јохду көмәјим.
Чүрүјүб туман-көјнәјим,
Чырылыб шалварым мәним.

ҮСТҮНДӘН

Сәрт һавада јолум дүшдү
Јенә бу дағлар үстүндән.
Хәзан вуруб, күлләр солуб,
Төкүлүбдү хар үстүндән.

Көрсәнир пајызын гары,
Јығылыб бағларын бары.
Ел тәрк едиб јајлаглары,
Көчүб булаглар үстүндән.

Дағда галыб кечи, тәкә,
Кәклик кәзир сәкә-сәкә.
Бирдән овчу кәлди, бәлкә,
Чәһлим дүшүб гар үстүндән.

Талыб, ахтардығын һаны?
Бош галыб мәрдин меjданы.
Мухәннәт тутуб дүнјаны,
Ачыбды базар үстүндән.

ДОЛАНМЫШАМ БУ ДАҒЛАРЫ

Доланмышам бу дағлары
Галмышам да, көчмүшәм дә.
Шәлаләли булаглара
Бахмышам да, ичмишәм дә.

Дағлар мәнә олуб јолдаш,
Дөшәк торпаг, јастығым даш.
Мешәләри јаваш-јаваш
Кәзмишәм дә, өлчмүшәм дә.

Ишләтмишәм һәр фәндими,
Әјән олмајыб кәндими.
Орду басан сәмәндими
Минмишәм дә, дүшмүшәм дә

Мән олмушам бахты гара,
Дәрдләримә јохду чара.
Талыб дејәр, чох одлара
Јанмышам да, бишмишәм дә.

АЈРЫМ ГЫЗЫ

Бәлкә илаһидән беләди јазы,
Ешит, мәтләбими, ган, Ајрым гызы!
Гәлбим сынмағына олма иразы,
Мән јанан одлара јан, Ајрым гызы!

Нә дурубсан сәрпдә, енкинән дүзә,
Гәншәрди, горхурам кәләсән көзә.
Сән мана «чор» десән, гәбулду бизә,
Мән сана дејәрәм «чан», Ајрым гызы!

Талыбам, Мәчнун тәк салма чөлләрә,
Дәрдим дастан олар, дүшәр дилләрә.
Вер әлини, кедәк бизим елләрә,
Сән ханым ол, мән дә хан, Ајрым гызы!

БАШЫНА ДӨНДҮЈҮМ

Јығкынан башына көзәл дәстәсин,
Јаваш-јаваш кәл, башына дөндүјүм.
Галдырдын ајаға илләр хәстәсин,
Вер әлимә әл, башына дөндүјүм.

Көзәлләр чәм олуб солу сағына,
Көнүл чох мүштагды ағ бухағына.
Ала көзләринә, күл јанағына
Хуб јарашыр тел, башына дөндүјүм.

Талыб дејәр, кедәк бизим елләрә,
Сејрә чыхаг чәмәнләрә, чөлләрә.
Гурбан олум ширин-ширин дилләрә,
Сөјлә, даныш күл, башына дөндүјүм.

БИЛИН

Чамаат ичиндә, елдә, обада
Һәр кишинин өз мәгамы вар, билин
Лачын кими дөвр еләдим һавада,
Аламмады шикарымы сар, билин.

Гачдым, тај-тушумдан кери галмадым,
Гачдыгча учалдым, һеч алчалмадым.
Өз сазымдан гејри сазы чалмадым,
Нә бир бәла чәкдим, нә азар, билин.

Талыб дејәр, мәгсәдимә инандым,
Одума јананын одуна јандым.
Күн кечирдим, јүз јашыма дајандым,
Вермәдим әлимдән ихтијар, билин.

ВАР

Сән дајы дејирсән, гәлбим шад олур,
Шүкүр олсун, чаванлығым јары вар.
Залим фәләк вахтсыз гәддим әјибди,
Онун өлдүрмәјә ихтијары вар.

Ач де мәтләбини, сирри јар ачмаз,
Сәдди елә чәкдин, ордан јар ашмаз.
Бил ки, дејиб-күлмәк она јарашмаз,
Кимин ки, мәним тәк чох азары вар.

Вурмајнан Талыба јара, дајанмаз,
Тәбиб дәрман гојса, јара дајанмаз.
Јары тәһниз вурса јара, дајанмаз,
Јарын да дүнјада ситәмкары вар.

ВАР

ГЫФЫЛБӘНД

Бу күн бир галада бир гуш көрмүшәм,
Сејр еләјир, һәр бир јана кәнди вар.
Үч јүз алтмыш алты јолу һәрләнир,
Дөрд јүз гырх дөрд јердән, бил, кәмәнди вар.

О галадан чыхыб ики мәрдана,
Ҝејзә кәлсә, зәрбә вурар инсана.
О гуш бујурмаса, кетмәз бир јана,
Отуз дөрд јериндән бағү бәнди вар.

Бириси о гуша дән верир ашкар,
О галадан једди дәрја олур чар.
Үчүн ичмәк олмаз, дөрдү зәһримар,
Ону нуш етмәјин өзкә фәнди вар.

Һардән чыхар, сејр ејләјәр чаһаны,
Учар балү пәрсиз, кәзәр һәр јаны.
Ашыг Талыб дејәр, бу мүәмманы
Һәр кәс тапса онун јахшы зәнди вар.

ГАДАН АЛЫМ

А бимүрвәт, вә'дә вердин, кәлмәдин,
Дүзүлдү јоллара көч, гадан алым.
Ишарәдән дәрди-дилим билмәдин,
Әкәр ки, сәррафсан, сеч, гадан алым.

Һуш дағылыб, ағыл кедибди сәрдән,
Соруш әһвалымы көрәндә һәрдән.
Күнаһым олса да салма нәзәрдән,
Мәним тәгсиримдән кеч, гадан алым.

Инсафдымы, дост достундан јан кедә,
Зүлүм олар, чәсәд гала, чан кедә.
Лајиг дејил сана мал гурбан кедә,
Талыб гурбан верир баш, гадан алым.

ГАЈЫТМЫР

Бахтым күсүб, көнлүн ала билмирәм,
Мејли дөнүб, бизә сары гајытмыр.
Гәрибәм, гүрбәтдә гала билмирәм,
Боран кәсиб бу јоллары, гајытмыр.

Әзиз јаранмышам мән әзәл башдан
Атадан, анадан, гоһумдан-гардашдан,
Имандан, Мусадан, Нәчәф јолдашдан
Тапаммырам, бири бары гајытмыр.

Талыб дәрд әлиндән дүшүб дағлара,
Гәдәр гурғусуна һеч олмаз чара.
Көз вериб һәр јандан, гөвр едиб јара,
Алыб чәсәдими јары, гајытмыр.

ДЕЈИМ МӘН

Ешидин сөзүмү ариф оланлар
Бу дүнја фаныды, фаны дејим мән
Беш күн дәм ејләјән, он күн гәм ејләр,
Белә гуруб кәрәмканы, дејим мән.

Мәғрибдән Мәшригә тутан дүнјаны,
Күндән хәрач алан Искәндәр һаны?!
Нечә данәндәнин бошду мејданы,
Нечә-нечә Сүлејманы дејим мән.

Мән Талыбам, һәрзә-һәдјан билмәнәм,
Дәрд әлиндән дәгигәси ил мәнәм.
Өләнәдәк ағлајарам, күлмәнәм,
Көрмәјинчә ол Иманы,[1] дејим мән.

[1] *Нөврәс Иман.*

ДОЛАШМЫШАМ

Дағлар гејзә кәлди, бағланды јоллар,
Алды кәдикләри гар, долашмышам.
Нама јаздым, кәлиб чатмады достлар,
Ишим олуб аһү зар, долашмышам.

Мүхәннәтә бел бағлама дүнјада,
Ахыр бир күн сәни верәчәк бада.
Шаһлар, шаһы, өзүн јетиш имдада,
Бир сана үмидим вар, долашмышам.

Талыбам, јанырам аташда, нарда,
Түкәнмәз бәлада, олмаз азарда.
Он күндү јатырам мән Чәрәкдарда,[1]
Дүнја мана олуб тар, долашмышам.

ДОСТЛАРЫ

Һәррәнди замана, јетишди вә'дә,
Ахтардым, јохладым јары достлары.
Үзүлмәсин наны, сүрсүн дөвраны,
Сахла пәнаһында, тары, достлары!

Күсмә талејиндән, инчимә бахтдан,
Гәдәр белә јазыб, әмр олуб һагдан.
Бәлкә дә, јүз дәфә кечиб сынагдан,
Олармыш адамын вары—достлары.

[1] *Чәрәкдар*—Мардакерт рајонунда кәнд адыдыр.

Әзәлдән бир рузи гисмәтди бизә,
Кечәнләр кечибди, вурмурам үзә.
Јенә дүз чыхмады вердији сөзә,
Әкмәди Талыба дары достлары.

ЈАНМА СӘН

Мәрд јолунда фәда ејлә чаныны,
Намәрд үчүн душүб нара, јанма сән.
Итирмә достлугда е'тибарыны,
Олмакынан үзү гара, јанма сән.

Фәләк јола салыб нечә чанлары,
Јох ејләјиб адлы гәһрәманлары.
Бинамус инсаны, пис вичданлары
Дүчар олсун Зүлфүгара, јанма сән.

Бу фани дүнјаја кәләнләр чохдур,
Галыбды нишаны, һеч бири јохдур.
Талыбын сөзүнүн исбаты һагдыр,
Үзүнү тут мәдәдкара, јанма сән.

ЈОЛ ВЕР, ДАҒЛАР, КӨНЛҮМ ВӘТӘН АРЗУЛАР

Бир јаным думанды, бир јаным гарды,
Јол вер, дағлар, көнлүм вәтән арзулар.
Бир јаным кәдикди, бир јаным тарды,
Јол вер, дағлар, көнлүм вәтән арзулар.

Дөрд јанымы гара думан алыбды,
Ганлы дағлар мәни бәндә салыбды.
Гоһум-гардаш көзү јолда галыбды,
Јол вер, дағлар, көнлүм вәтән арзулар.

Талыб гүрбәт елдә дүшдү зиндана,
Дағлар гејзә кәлиб, сәјриҹир гаҹа,
Сәни анд верирәм шаһи-мәрдана,
Јол вер, дағлар, көнлүм вәтән арзулар.

КӘРӘМ ОҒЛУ

Қағыз кәтир, молла кәлсин, мән дејим,
Јазсын әһвалыны, ган, Кәрәм оғлу!
Јајы маһалларда дастан ејләјим,
Сөјләјим һәр јердә мән, Кәрәм оғлу!

Гојдун самавары, кәтирдин наны,
Сазы алыб, биз еләдик дөвраны.
Бағышладын тоғлу, алдын гәлјаны,
Танымадын мәни сән, Кәрәм оғлу!

Талыб дејәр, јолла бизим гәлјаны,
Бизләрә саташан алышар, јаны.
Көндәрмәсән, пис јазарам дастаны,
Кәлмәсин кушуна дан, Кәрәм оғлу!

КЕДӘР

Адам вар, кәлмәси лә'л гијмәтлиди,
Адам вар, сөјләјәр, сөјләјәр, кедәр.
Адам вар, нүтфәси, көкү һарамды,
Адам вар ки, тәр кәлибди, тәр кедәр.

Адам вар, охунар дәрһал бахышы,
Адам вар, сечилмәз баһардан гышы.
Адам вар, һијләдән ачылмаз башы,
Адам вар ки, әр кәлибди, әр кедәр.

Адам вар, биләрсән бир инсан јашар,
Адам вар, гәлбиндә јүз шејтан јашар,
Адам вар, Талыба меһрибан јашар,
Адам вар ки, шәр кәлибди, шәр кедәр.

КӨРМҮРӘМ

Кәпәз, Муров, Мушов, Мурғуз, Сары нәр...
Нә мүддәтди о дағлары көрмүрәм.
Дашкәлән, Гарахач, Јалјурд бахары
Ағыр елли јајлаглары көрмүрәм.

Кәдикләри, бәләнләри ашардым,
Чығырларын бә'зисини чашардым.
Көрүшүб, өпүшүб, гучаглашардым,
Һәсрәтијәм, о достлары көрмүрәм.

Бир заман елләрдә кәздим сәрәфраз,
Дилимдә нәғмәләр, синәм үсдә саз.
Һәрләнәрди дөрд јанымда губа газ,
Јашылбашлы соналары көрмүрәм.

Чағыррам, һараја јетишмир гардаш,
Бу дәрдә дөзүрәм, мәнәм бағры даш.
Үрәкдән јанырам, көрүнмүр аташ,
Кејвир сулу булаглары көрмүрәм.

Талыбам, кәзирәм дәстимдә чәлик,
Чан ағрысы фәләк вериб үстәлик.
Өз-өзүмү кирләјирәм һәләлик,
Көзүм кәсмир, узаглары көрмүрәм.

МӘНИ

Көзирәм һәр јаны һөрмәтлә, дүшүн,
Бүтүн ел танıјыр бир инсан мәни.
Е'тибары дүзкүн, илгары дүзкүн
Бәндә вуруб бурда бир чаван мәни.

Јазырам намәни, бахын, инанын,
Охујун, мә'насын, мәзмунун ганын.
Нә мән усанырам, нә сиз усанын,
Чәнк үчүн чағырыр бу мејдан мәни.

Талыб, јаз, әмоғлун кәлсин һараја,
Гардаш оғлу салсын үстүмә саја.
Хәбәр вер гоһума, чәм әгрәбаја,
Һәр јандан бүрүјүб бу үсјан мәни.

СӘНИНЛӘ

Шәмшир, көрпәликдән бир бөјүмүшүк,
Сечмишик гарадан ағы сәнинлә.
Јубилеј күнүнә көрүшә кәлиб
Көрпә достун гочан чағы сәнинлә.

Сән дағлар оғлусан, уча тут башын,
Јетмишә шәрәфлә чатыбды јашын.
Шөһрәтинлә фәхр едәјир гардашын,
Јерә дәјмир әл-ајағы сәнинлә.

Талыбын диләји јетишсин баша,
Гәзадан узаг ол, фирәван јаша.
Истәрәм јүзүндә ат минәк гоша,
Чыхаг сејрә нечә дағы сәнинлә.

ТАПМЫРАМ

Гәза кәмәндинә олубду дүчар,
Ахтарырам бир чаваны, тапмырам.
Үрәјимдә сағалмајан јарам вар,
Нә һәким вар, нә лоғманы тапмырам.

Гара кечди гышы, бәд кәлди јазы,
Нечолду сөһбәти, нечолду сазы?
Һамыја хош кәлән сөзү, авазы,
Гумру кими хош лисаны тапмырам.

Талыбам, дағылыб шөвкәтим, шаным,
Ишләмир мәтаһым, јохду мејданым.
Өлүб Әләскәрим, итиб Иманым,
Ахтарырам һәр бир јаны, тапмырам.

ТӘРЛАНЫН

Нагафыл көрәндә мән олдум хәстә,
Чамалын охшатдым аја Тәрланын.
Кирпикләр пејканды ала көз үсдә,
Гашлары бәнзәјир јаја Тәрланын.

Бу чаванын һәр нишаны көзәлди,
Либасы, әндамы, чаны көзәлди.
Тәк јарадыб кәрәмканы, көзәлди,
Охшары вар Зүлејхаја Тәрланын.

Көнүл Јусиф кими чыхды базара,
Зүлејха дәрдинә тапылды чара.
Талыб сәјјаһ олду, дүшдү дағлара,
Севдасы јетирди баја Тәрланын.

ХАЛАМ ГЫЗЫ

Мән кедирәм, јада дүшүбдү елләр,
Алыб кәдикләри гар, халам гызы!
Апарыб анана нә верим хәбәр,
О чәкмәсин интизар, халам гызы!

Ачылмыш бағчада күл јенә сәнсән,
Тути кими шириндил јенә сәнсән.
Көзәлләр көзәли, бил, јенә сәнсән,
Тәк јарадыб кирдикар, халам гызы!

Талыб дејәр, бу дөвранын көзәлди,
Әндамын көзәлди, чачын көзәлди,
Гашын, көзүн, һәр нишанан көзәлди,
Һәлә чох тә'рифин вар, халам гызы!

ХОШ КӘЛИБ

Миннәтдарлығымы билдирирәм мән
Бизим кәлән гонаглара, хош кәлиб!
Күл күлү чағырыр, чичәк-чичәји,
Көнлүмдәки новбаһара хош кәлиб!

Јөн чевирән бизим улу дағлара,
Гојунлу, гузулу көј јајлаглара,
Дишләри көјнәдән буз булаглара,
Гүзәјдә көрүнән гара хош кәлиб!

Талыбам, гонаға һөрмәтимиз вар,
Һәр заман достларнан үлфәтимиз вар,
Ачыг сүфрә, ширин не'мәтимиз вар,
Ким кәлирсә бу дијара, хош кәлиб!

АЈ АҒАСЫНА

Аға нөкәрини јахшы сахласа,
Нөкәр чан јандырар ај ағасына.
Үрәкдә тәпәр чох, диздә тагәт јох,
Аз галыр галханда ајаға сына.

Һа чағыррам, чаваб вермир ајарым,
Дејән мәни көздән салыб а јарым.
Сахламышам намус, гејрәт, ај арым,
Салмарам һеч јердә ајаға, сына.

Баһар олчаг дағда битәр лала һеј,
Гумру дилләр гисмәт олду лала һеј.
Маил олуб көзләринә, Лала, һеј,
Талыб дәхил дүшүб ај ағасына.

БИР ОВУМ ИНДИ

Дејим, әзиз достлар, кетди сәрасәр,
Учурдум әлимдән бир овум инди.
Даныш, назлы дилбәр, ағрыјырса сәр,
Јахын кәл, дәстимнән бир овум инди.

Мүшрүк әлә алыб кәлмиш ја татар,
Вахт јетишә, нејсан кәлә, јата тар.
Хәдәнкини әлдә сахла, ја татар,
Сәјјад нашы, дағда бир ову минди.

Ашыг Талыб ел дәрдини чәкәндә,
Көрән вармы сәнин кими чәкән дә?!
Тәбиб хәстә үчүн дәрман чәкәндә,
Бад әсди, галмады бир овум инди.

НӘ ЈАЗЫМ ИНДИ

Нә һушум дүзкүндү, нә фикрим чәмди,
Билмирәм, нә дејим, нә јазым инди?
Даһаным даватды, дилим гәләмди,
Нә савадым јохду, нә јазым инди.

Јетимин севкиси, ајә, Јахшыды,
Зикр ејлә дилиндә ајә, јахшыды.
Вар Гур'анда әзиз ајә, јахшыды,
Әлиф бирди, ајры нә јазым инди?

Јапылыб дағларын гала сәриндә
Сәр одү дејилән гала сәриндә.
Бичарә Талыбын гал әсәриндә,
Әзәлдән јазылыб, нә јазым инди.

ВАР

Дәли көнүл гафил олма,
Бизи јарадан да вар.
Јери, көзү, әрши, күрсү
Хәлг едән сүбһан да вар.
Лашәрикди, ламәканды,
Билмәк олмаз јерини.
Хәлг eләјиб шәмсү гәмәр,
Дәрјаји-үмман да вар.

Һеч вахт шәрә фитва вермә,
Қүдрәтү кини унут
Јарадана шәкк еләмә,
Буна нә лазым сүбут.
Һаггы бир бил, әмәл ејлә

Гојдуғу дүз јолу тут.
Мәһшәр күнү сорачаглар,
Һагг да вар, диван да вар.

Ашыг Талыб, гәм ејләмә,
Чағыр шаһи-һејдәри.
Мө'минләрин пәнаһыды,
Аләмләрин сәрвәри.
Көнлүмүздә ишыг салан,
Дилимизин әзбәри.
Мәһәммәдә назил олан
Ајеји-Гур'ан да вар.

ДУРУР

Һәчву һәдјан нә лазымды,
Гаршыда инсан дурур:
Һәгигәтә ач зәбанын,
Ариф вар, ганан дурур.
Әзәл күндән сығынмышам
Һаггын минбир адына.
Батиндә вериб дәрсими,
Көрүнмүр, пүнһан дурур.

Бу дүнјада мәнәм дејән
Рустәми-Зал һаны?!.
Чәм ејләди Шәһри-Зәри,
Ол Дал ибни-Дал һаны?!
Шәддат һаны, Нәмруд һаны,
Фир'онү Салсал һаны?!
Онлар галмады дүнјада,
Аләми гуран дурур.

Ашыг Талыб, сидг-дилнән
Чағыр шаһлар шаһыны.
Мүшкүл ишин һәлл ејләјән,

Мәрдләрин пәнаһыны.
Завал јохду о шәхсә ки,
Тутуб һаггын раһыны.
Әјри кедән кимсәләрә
Нар дурур, ниран дурур.

КӨРҮМ

Кирәндә мејдан ичинә,
Зикр ејлә «јасин» көрүм.
Һәгигәтдән ач зәбаны,
Сәрин севдасын көрүм.
Чағыррам, дадыма јетәр
Мәһәммәд-әл Мустафа,
Кечә-күндүз зикримдәди
Чәм әнбијасын көрүм.

О нәдир ки, бу дүнјада
Алданыб, алдатмајыб?
О нәдир ки, бу дүнјада
Ојаг дејил, јатмајыб?
О нәдир ки, бу дүнјада
Мәгсәдинә чатмајыб
О нәдир ки, арзу ејләр
Вар тәмәннасын көрүм?

О нәдир ки, бу дүнјада
Бәдәни вар, башы јох?
О нәдир ки, бу дүнјада
Алышыр, аташы јох?
О нәдир ки, бу дүнјада
Өзү дурур, јашы јох?
Ашыг Талыб, афәрин де,
Ачан устасын көрүм.

ФӘЛӘК

Гүрбәт елдә тәк галмышам,
Јохду һәјаным, фәләк!
Нә гоһум-гардашым, кәлир,
Нә танышаным, фәләк!
Бир јандан заманын гәһри,
Бир јандан ел төһмәти,
Билмирәм ки, белә јердә
Нечә доланым, фәләк!

Һеч кәсә әјан дејилсә,
Сән билирсән һалымы.
Һансы дост јанына кетдим,
Сорушмур әһвалымы;
Дин-ислама гәһр еләдин,
Мүшрик олду залымы.
Һәми мәзһәб әлдән кетди,
Һәм төкдү ганым фәләк.

Талыбам, сәнин чәбриндән
Алышыб одланмышам.
О гәдәр хиффәт еләјиб,
Кечә-күндүз јанмышам.
Ирәһмин чохду зүлмүндән
Дүшүнмүшәм, ганмышам.
Әл үзмәрәм дамәниндән,
Алсан да чаным, фәләк!

ДОЛАНЫР

Бу күнкү мәчлисимдә
Кәлиб бир чаван доланыр.
Көрәнләри ешгә салыб,
Еләјиб һејран, доланыр.
Адыны хәбәр алдым
Дедиләр, Рејһан, доланыр

Һәр кимә үз чевирсә,
Гәлбиндә шејтан доланыр.
Аһылы, чаһылы сајмыр,
Онунду мејдан, доланыр.

Белиндә күмүш кәмәр,
Голунда зәр дүјмәси вар.
Тәрпәнәндә зеј-зеј едир
Гомровларын зил сәси вар.
Јазыја позу јохду,
Јахшы-јаман бир кәси вар.
Һәр кимә «бәли» дејә,
Чох баһалы мүждәси вар.
Бу маһалда она лајиг
Јохду бир оғлан, доланыр.

Талыб дејәр, көзәл чохду,
Бу чүр чанан көрмәмишәм.
Елдән-елә чох кәзмишәм,
Белә бир чан көрмәмишәм.
Көзләри чанлар алан,
Гашы каман көрмәмишәм.
Бу ки, көзәлләр шаһыды,
Өзкә султан көрмәмишәм.
Санасан ки, әрш үзүндән
Енибди гылман доланыр.

КӨЗӘЛ

Тәбим чошуб бағлајырам
Сәнә бир дастанды, көзәл!
Мәчлисдә әјләшәнләр
Арифди, газанды, көзәл!
Гырымын лачын кими,
Бахышын тәрланды, көзәл!

Чамалын Зүлејхады,
Камалын Лоғманды, көзәл!
Ону сәнә бәхш еләјән
Гадири-сүбһанды, көзәл!

Адын Әннаб, өзүн әннаб,
Әсилди затын, бәри бах!
Ата-анан пак тутубду,
Ипәкди гатын, бәри бах!
Учалыб шану шөвкәтин,
Гургу-бусатын, бәри бах!
Сәнин кими көзәл һаны,
Јохду гыјматын, бәри бах!
Торпағын Кәлбәчәрди,
Јерин Күрдүстанды, көзәл!

Әјләшиб мәчлисимдә
Белә бир чаван бәзәниб.
Товуз кими чилвәләниб,
Кејиниб әлван, бәзәниб.
Елә бил, чыхыб базара,
Јусифи Кән'ан бәзәниб.
Ашыг Талыб саз әлиндә
Олмаға гурбан, бәзәниб.
Һеч маһалда јохду тајы,
Белә бир чаванды көзәл.

КӨРМҮШӘМ

Бу күнкү сәфәримдә
Бир көзәл инсан көрмүшәм.
Көзләри чанлар алыр,
Гәмзәсиндә ган көрмүшәм.

Санки Мисир базарында
Јусифи Кән'ан көрмүшәм·
Камалы чамалдан көјчәк,
Зүлејханишан көрмүшәм.

Билирәм, Әслидән өтрү
Ода дүшдү, јанды Кәрәм·
Мән көрдүм, дөзә билмәдим,
Бәс нечә дајанды Кәрәм!?
Даһанындан аташ галхды,
Алышды, одланды Кәрәм·
Бу күн мән дә өз гәлбими
Алышыб јанан көрмүшәм·

Ишыг салыбды һәр јана,
Ајна габаг ајды көзәл·
Бәшәрә бәнзәтмәк олмаз,
Мәләкләрә тајды көзәл·
Шүкүр һаггын кәрәминә,
Кимә јазан пајды көзәл!
Ләбләринин бусәсини
Талыба дәрман көрмүшәм.

АШЫГ НӘЧӘФЛӘ ДЕЈИШМӘ

Ашыг Нәчәф

Ај Талыб, мүштәријәм
Сәнин Күлчамал бачына.
Бој уча, кәрдән мина,
Әчәб гәдди-дал бачына·
Башында һерат кәлағај,
Ағ үзүндә хал бачына.
Ај габаг, бүллур бухаг,
Додаглары бал бачына·
Көзләри дан улдузу,
Гашлары һилал бачына.

Ашыг Талыб

Ај Нәчәф, мүштәријәм
О саһиб-камал бачына·
Аларам кејдирәрәм
Јашыл үсдән ал бачына.
Көтүрүб сазы дејәрәм
Тә'риф далбадал бојнуна·
Голуму саллам бојнуна,
Вермәрәм мачал бачына.
Әкәр өлдүрсә, ганымы
Ејләрәм һалал бачына·

Ашыг Нәчәф

Көз көрүб, көнүл севиб
Ағ үзүндә телләрини.
Тәрпәдәндә чаным алыр
Тути мисал дилләрини·
Һәсрәтиндән Мәчнун олдум,
Кәздим Лејли чөлләрини.

Соналар мәскән едиб,
Үзәр чешмим көлләрини.
Чанымы гурбан еләрәм,
Лајиг дејил мал бачына.

Ашыг Талыб

Чох јарашыр гамәтинә,
Шәкидән аллам палтары.
Фирузә гашлы кәмәр,
Гызыл гоша сырғалары.
Төкүлүб дал кәрдәнә,
Чин-чин олубду сачлары.
Јығылын, тојун ејләјәк,
Кәлсин гоһум-гардашлары.
Он беш гојун, беш дә ири
Әтлик веррәм мал бачына.

Ашыг Нәчәф

Ағлымы башымдан алды,
Еј худаја, нәјди кәлән?!
Көрдүјүм көзәлләрин
Һамысындан сајды кәлән.
Јер үзүндә јох әвәзи,
Мәләкләрә тајды кәлән.
Шө'лә салыр һәр бир јана,
Санасан ки, ајды кәлән.
Чәм вериб көзәллији
Һәјји-лајәзал бачына.

Ашыг Талыб

Салланыб јүз назынан
Һансы бахтаварды кәлән?!
Титрәјир вар әндамы,
Нечә һамаварды кәлән.
Гојну әттар дүканы,
Мәмәләри нарды кәлән.
Көзләри чаным алыр,
Кирпији шаһмарды кәлән.
Бу көзәллик она галмаз,
Бахсын әһли-һал бачына.

Ашыг Нәчәф

А бимүрвәт, һәсрәтиндән
Дүшдүм азара, бәсдими?!
Лејли-наһар аһ еләјиб,
Кәлмишәм зара, бәсдими?!
Артырды дәрдләрими,
Јетди һазара, бәсдими?!
Ахырда Јусиф кими
Чыхдым базара, бәсдими?!
Ал мәни гул адына
Зүлејхамисал бачына.

Ашыг Талыб

Әслидән өтрү нечә
Ода дүшдү, јанды Кәрәм.
Илаһинин гургусуду,
Гәрар гојуб кани-кәрәм.
Һеч кәс чәкмәз бу дәрди,
Јәгин бил ки, тәк чәкәрәм.

Лејли кими вә'дә версә,
Мәчнун кими ил көзләрәм.
Кәлмәсә, гарғыш ејләрәм,
Јетишәр зәвал бачына.

Ашыг Нәчәф

Гашларынын тәһәриндә
Вар Гур'анда ајә дејим.
Көзләри шәбаһәтди
Нури-тәчәллаја дејим.
Һуснү тә'нә ејләјәр,
Бил ки, Зүлејхаја, дејим.
Нәчәфәм, лејли-наһар
«Афәрин» худаја дедим.
Вериб өзү гүдрәтиндән
Бир белә чәлал бачына.

Ашыг Талыб

Чағыраг, тојун ејләсин
Шәмширнән кирвә Бәһманы.
Исламынан Мәһәммәди,
Шәјирд Сөјүннән Мусаны.
Ашыг Авакнан Әсәди,
Сөјүнү, Мирзә, Гараны.
Кәнчә, Газах, Гарабағ,
Тифлис, Бакы, Ирәваны.
Тутаг Талыбын тојуну
Бахсын һәр маһал бачына.

АШЫГ НӘЧӘФ

БУ ДҮНЈАДА

Сиррини вермәјән јада,
Бу дүнјада, бу дүнјада.
Ахыр, өмрүн кедәр бада,
Бу дүнјада, бу дүнјада.

Белә јазыб јазы јазан,
Күнаһкарды јолдан азан.
Тәмиз долан, һөрмәт газан,
Бу дүнјада, бу дүнјада.

Һәр дејилән сөзә бахма,
Һијлә гуруб, евләр јыхма.
Јолдашына хаин чыхма
Бу дүнјада, бу дүнјада.

Мәнәм,—дејиб, ловға кәзмә,
Һеч кимсәјә гују газма.

Шеjтан олуб, ара позма,
Бу дунjада, бу дунjада.
Тапса сәни гәфил гада,
Бир кимсә јетишмәз дада.
Нәчәф, сыгын минбир ада,
Бу дунjада, бу дунjада.

ДАҒЛАР

Мүрвәт елә, инсафа кәл,
Јол вер сәннән ашым, дағлар!
Чох чәкмишәм чөвру чәфа,
Говғалыды башым, дағлар!

Зирвә, кәдикләрин гарды,
Мән чәкдиjим аһу зарды.
Көзү јолда, интизарды,
Көзләјир јолдашым, дағлар!

Кузарым душубду сәннән,
Үзуну дөндәрмә мәннән.
Хејли муддәтди, вәтәннән
Атылыбды дашым, дағлар!

Һарда галыб вәфалы јар,
Куләрузлу назлы нијар?
Лејсан кими олубду чар,
Ахар көздән јашым, дағлар!

Гәза кәмәндини атыб,
Һәр јандан Нәчәфи тутуб.
Игбал дөнуб, бахтым јатыб,
Дуз кәтирмир ишим, дағлар!

ЈАЛВАРА-ЈАЛВАРА

Булбулләр доланар бағы
Кулә јалвара-јалвара.

Мәчнун көзләди булағы
Илә јалвара-јалвара.

Кимсәм јохду, кәсә јаным,
Достум, нә дә таныjаным.
Гурбәт елдә чыхыр чаным
Белә, јалвара-јалвара.

Оланда көзумдән ираг,
Нәчәфи өлдурур фәраг.
Зулф ичиндә кәзир дараг,
Телә јалвара-јалвара.

ЈОХДУ

Хәстә душдум гурбәт елдә,
Соруб дәрдим билән јохду.
Баш јастыгда, көзум јолда,
Бир јаныма кәлән јохду.

Әл узмушәм бу дунjадан,
Сәбәбини билмәм нәдән.
Бир бөлук обадан, елдән
Мәни јада салан јохду.

Кәмталејәм әзәл башдан,
Сечилмишәм тајдан, тушдан.
Нәчәфәм, гоһум-гардашдан
Инчимишәм, јалан јохду.

КӨНЛУМ

Каһ ачылыр бир кул кими,
Бәнзәр баһар, јаза көнлум.
Каһ охујур булбул кими,
Кәлир хош аваза көнлум.

Каһ алчалыр, каһ учалыр,
Каһ кәнч олур, каһ гочалыр.

Kah тәрлан тәк ганад чалыр,
Kah дөнүр шаһбаза көнлүм.

Kah олур ешгә ашина,
Kah гәрг олур көз јашына.
Kah чыхыр дағлар башына,
Kah да енир дүзә көнлүм.

Kah гартал тәк көјдә сүзүр,
Kah сәјјаһ тәк елләр кәзир.
Kah кирир дәриндә үзүр,
Kah да чыхыр үзә көнлүм.

Kah Нәчәф тәк ағлы чашыр,
Kah көзәлә тә'риф гошур.
Kah көһнәлир, әлдән дүшүр,
Kah да олур тәзә көнлүм.

КҮЛӘ-КҮЛӘ

Дедим: гыз, нәдир адәтин?
Баһар вахты, күлә-күлә.
Деди: һәр ан дејиб-күлмәк,
Ојнамагды, күлә-күлә.

Дедим: ај гыз, гашын јајды,
Деди: һүснүм күнә тајды.
Дедим: һәсрәтәм бир ајды,
Деди: һагды, күлә-күлә.

Дедим: сүрмә чәкмә гаша,
Деди: мәндә олуб пешә.
Дедим: ајы бөл он бешә,
Деди: чохду, күлә-күлә.

Дедим: сәнә гәлбим јанды,
Деди: мәнә дә әјанды.
Дедим: кирпијин пејканды,
Деди: охду, күлә-күлә.

Дедим: бәс, дәрман оларммы?
Деди: гојнумдакы нармы?
Дедим: Нәчәфә дә вармы?
Деди: јохду, күлә-күлә.

МӘН

Һәгигәтдән дәрс алмышам,
Шәриәтдән һалыјам мән.
Мәрфәт елминә далмышам,
Тәригәтдән долујам мән.

Мәрд ијиддән јан олмарам,
Намәрдә меһман олмарам.
Анламаза хан олмарам,
Анлајанын гулујам мән.

Сәјјадыјам бу маһалын,
Өјрәнмишәм һәр бир һалын.
Нәчәф дејәр, шәһди-балын
Сүзүлмүш зүлалыјам мән.

МӘНИМ

Диндирмәјин, ај һазарат,
Бәлалыды сәрим мәним.
Пуч олубду дүр мәтаһым,
Јохду хиридарым мәним.

Шөвкәтү-шаны бурахдым,
Һејиф, кечди чаван вахтым.
Сар олубду тәрлан бахтым,
Бағланыб шикарым мәним.

Галмышам гүрбәт диіарда,
Сәрим садағады мәрдә.
Душмүшәм сағалмаз дәрдә,
Гуртармаз азарым мәним.

Чаван өмрүм чатды баша,
Гәрг олмушам ганлы јаша.
Чархы-фәләк, гыл тамаша,
Бир көр аһү зарым мәним.

Нәчәфәм, фани дүнјада,
Дәрдим олубду зијада.
Бу күнүмдә јетиш дада,
Шаһи-мәдәдкарым мәним!

МӘННӘН

Мәним мејлим сәннән дөнмәз,
Сәнин дөнүб үзүн мәннән.
Илләринән јанар, сөнмәз,
Һеч гаралмаз көзүн мәннән.

Аі вәфасыз, бие'тибар,
Нијә доланырсан кәнар?
Әввәлиндән әһду-илгар
Ејләјибсән өзүн мәннән.

Көзәлликдә тајын һаны,
Ахтарасан бу дүнјаны?
Нәчәф дејәр, алыр чаны
Һәр баханда көзүн мәннән.

ҮСТҮНӘ

Севдијим чыхыб сејрана,
Ал кејиниб ағ үстүнә.
Телләринә чәкиб шана,
Төкүб аі габаг үстүнә.

Сән мана гоча дејирсән,
Елә бил, гәддим әјирсән.
Синәмә дүјүн гојурсан,
Дағ чәкирсән дағ үстүнә.

Ачылмыр көнлүм губары,
Артыб чанымын азары.
Бир Нәчәфи диндир бары,
Ал додаг додаг үстүнә.

АҒЛАМА

Асанлыгла мүшкүл ишләр дүзәләр,
Ала көзлүназлы јарым, ағлама!
Хәстәләр сағалар, кедәнләр кәләр,
Чанда галмаз дәрд-азарым, ағлама!

Ахыр, јаман күнүн өмрү аз олар,
Ачылар көнүлләр, сәрәфраз олар.
Доланар зимистан, күллү јаз олар,
Габагдады новбаһарым, ағлама!

Ағлајанда дин-иманым алырсан,
Төкүрсән бәдәндән ганым алырсан.
Нәчәфәм, чәсәддән чаным алырсан,
Тути дилли ишвәкарым, ағлама!

ДӘРДИМИ

Әввәл мәним гәм дәфтәри башында
Хош хәттинән јаз, аj гәләм, дәрдими.
Охујуб арифләр, олсун ашина,
Һеч көрмәсин көз, аj гәләм, дәрдими.

Гәм-гуссә аjрылмыр мән бағры дашдан,
Көнүл дәрддән дојмур, көзләрим јашдан.
Достдан, мусаһибдән, гоһум-гардашдан
Билән јохду дүз, аj гәләм, дәрдими.

Маһалым Көјчәди, Нәчәфди адым,
Әләскәр, Иманды мәним устадым.
Јүксәлибди әршә аһым, фәрјадым,
Билирсиниз, сиз, аj гәләм, дәрдими.

АЛДЫ, КЕТДИ

Аj һәсарат, бу дәрд мәни өлдүрәр,
Тәрлан шикарыны сар алды, кетди.
Бүлбүл өзүн ода салар јандырар,
Гөнчәсин әлиндән хар алды, кетди.

Ешидиб билирсиз Шејхи Сән'аны,
Мәчнун Лејли дејиб, кәзди һәр јаны.
Фәрһад Ширин үчүн чапды гајаны,
Кәрәм Әсли дејин нал алды, кетди.

Нәчәф дејәр, сирр вермәјин һәр јада,
Гәм әлиндән үзүм күлмәз дүнјада.
Күнү-күндән дәрдим олду зијада,
Јанды јазыг чаным, гаралды, кетди.

АХТАРЫРАМ

Овсунчујам, овсун саллам дағлара,
Кәзирәм, тутмаға мар ахтарырам.
Хәстә көнлүм мејлин салыб бағлара,
Јеткин алма, һејва, нар ахтарырам.

Бир ариф кәзирәм, дәрдими биләә,
Диндирә гәлбими, кәтирә диләә.
Санмајын, һаваjы дүшмүшәм чөлә,
Әлбәт, бир мәтләбим вар, ахтарырам.

Шикәстә Нәчәфәм, сөјләјим бары,
Учубду көнлүмүн бүрчү, һасары.
Фәләк бол верибди дәрди, азары,
Дүнја мана олуб тар, ахтарырам.

АШИГ ОЛМУШАМ

(гошајарпаг)

Бир вәфалы јара, зүлфү шаһмара,
Көзләри хунхара ашиг олмушам.
Олсам да сәдпара, кәлдим гәрара:
Чәксәләр дә дара, ашиг олмушам.

Галмышам авара, мән бахты гара,
Көнлүм олуб јара, кәлмишәм зара.
Рәһм ет интизара, кетмә кәнара,
Гыз, гојнунда нара ашиг олмушам.

Тәбибимсән ара, елә бир чара,
Кәздим вара-вара сизин дијара.
Көзләри хумара, сәнтәк дилдара,
Нәчәфәм, ашкара ашиг олмушам.

БАРЫ

Ағлама, ағлама, бағрым ган олду,
Төкмә көзләриндән ганлы јаш бары.
Көзүм көрдү, һалым пәришан олду,
Кедирсән, бир гајыт һалаллаш бары.

Гамәтин көзүмдән оланда кәнар,
Көнлүм бәрбад олур, гәлбим тар-мар.
Од тутуб бәдәним алышар, јанар,
Көтүр очағымдан бир аташ бары.

Нәчәфәм, сәһраји-гәләндәр кими,
Ахыр ејни јашы бәһри-бәр кими.
Јанырам одуна сәмәндәр кими,
Бу гәдәр олмајан гәлби даш бары.

БИР КҮН

Дәли көнүл, чох һавалы кәзирсән,
Һәлә гајнајырсан , доларсан бир күн.
Гәввас кими дәрјаларда үзүрсән,
Ахыр, гәрг оларсан, галарсан бир күн.

Ујма һәрчајыја, сирр вермә јада,
Артырыб һәддиндән, олма зијада.
Бешчә күн гонагсан фаны дүнјада,
Күл тәк сараларсан, соларсан бир күн.

Алданма дүнјаја, бил, өлүм һагды,
Вә'дәси билинмәз, сорма нә вахтды.
Чәсәдин инсанды, затын торпагды,
Торпагсан, торпаг да оларсан бир күн.

Күнүн кечәр, ағлын башдан кәмләни,
Гамәтин әјиләр, гәддин хәмләни.

Гулагларын батар, чешмин нәмләни,
Кечән күнү јада саларсан бир күн.

Вахт доланар, шән һәјатын пуч олар,
Узаг јахын олар, ики үч олар.
Әл әлдән үзүләр, көчһакөч олар,
Әлини дизинә чаларсан бир күн.

Гафил олма, Нәчәф, халигдән күсмә,
Нечә дурубсан дур, һәр јана әсмә.
Бәрк тут тутдуғуну, үмдин кәсмә,
Худадан мәтләбин аларсан бир күн.

ВӘ'ДӘСИНДӘ

Көнлүм, дост кујинә елә бир күзәр,
Хәбәр ал, дәрдини бил вә'дәсиндә.
Фәһми диггәтинән сән ејлә нәзәр,
Ол өзүјнән дилбәдил вә'дәсиндә.

Бир әлимдә кағыз, бириндә гәләм,
Билмирәм нә јазым, јаман биһалам.
Өлмәјәм, бу дәрддән, бәлкә, сағалам,
Вермәдин әлимә әл вә'дәсиндә.

Шикәстә Нәчәфәм, инчимә мәндән,
Хәстәјәм, дәрманы истәрәм сәндән.
Руһ чыхар чәсәддән, бош галар бәдән,
Өлмәмиш јаныма кәл вә'дәсиндә

ГАЛМАДЫ

Бир көзләрин јолларына бахмагдан
Көзүмүн гарасы, ағы галмады.

Ширин чаным аташына јахмагдан
Әриди, үрәјмин јағы галмады.

Нә заман ки, саташанда дидәмә,
Сызылдарам, ел јығылар сәдама.
Бу гәдәр дағ чәкмәз адам адама,
Синәмә чәкмәмиш дағы галмады.

Мән нә дејим ону кими ханыма,
Чәллад олуб, сусајыбды ганыма.
Бичарә Нәчәфәм, јазыг чаныма
Вурмадығы бир насағы галмады.

ГАРДАШ

Нанәчиблә үлфәт гылма, кәнар кәз,
Әјсик ишләринә күләнди, гардаш!
«Јүз ил кечсә, гоһум сәндән јад олмаз»,
Дар күндә дадына кәләнди, гардаш!

Дүнја бир көзәлди, адам алдадар,
Чох да бел бағлама, кәл долан кәнар.
Топлајыб варыны, вурасан анбар,
Ахырда, дүнјада галанды, гардаш!

Јаралы гәлбими јандырыр аташ,
Дөзүрәм һәр дәрдә, мәнәм бағры даш.
Балдыздан бачы олмаз, гајындан гардаш,
Десәләр инанма, јаланды, гардаш!

Нә лазым, мәтләби бунча узатмаг,
Чәтинди фәләјин ишинә чатмаг.
Гоһуму унудуб, гардашы атмаг,
Һа вахт бу, тарихдә оланды, гардаш!

Күскүн олду, сыныг көнлүн алмадын,
Шикәстә Нәчәфи јада салмадын.
Дар күнүндә бир јанына кәлмәдин,
Ајлар кечди, илләр доланды, гардаш!

ГЫНАР СӘНИ

Ешитмишәм, тәзә ешгә дүшүбсән,
Әл чәк бу севдадан, ел гынар сәни.
Гәдд әјилиб, хәтт ағарыб, күн кечиб,
Олубду саггалын чал, гынар сәни.

Бир арвад, ики гыз, дөрд оғулун вар,
Алты нәвән сәндән өтрү бигәрар.
Аләмдә өзүнү кәл ејләмә хар,
Јахшы дејил белә һал, гынар сәни.

Кәл ешит Нәчәфи, сөзләрини ган,
Сән бир дүшкүн гоча, о бир новчаван.
Ахырда усаныб оларсан пешман,
Үрәк тә'нә гылар, дил гынар сәни.

ГОЈУБ ФӘЛӘК

Дүнја бивәфады, кәлән әјләнмәз,
Арасы кәсилмәз көч гојуб фәләк.
Билирәм, мән илә гәлби дүзәлмәз,
Сүбутсуз бојнума суч гојуб фәләк.

Кимини учалдыб, чаһ-чәлал вериб,
Јүксәлдиб көјләрә, пәру бал вериб.
Долдуруб башына һуш-камал вериб,
Мәним дә ағлымы чаш гојуб фәләк.

Бичарә Нәчәфин артыб ситәми,
Күнбәкүн учалыр, азалмыр гәми.
Халха ишрәт вериб, мәним синәми
Һичран охларына туш гојуб фәләк.

ГОЧАЛДЫМ

Һејиф, кетди әлдән чаванлыг дәми,
Доланды дөвраным, кечди, гочалдым.
Әјди гамәтими чархын ситәми,
Тајымдан, тушумдан сечди, гочалдым.

Кечәндә гаршымдан көзәлләр хасы,
Гајнады сәримдә ешгин севдасы.
Шикәстә көнлүмүн бу тәмәннасы
Јаралы гәлбими дешди, гочалдым.

Кәздим, күн кечирдим дағда, аранда,
Чискиндә, думанда, гарда, боранда.
Јаланчы, јалтағы көзүм көрәндә
Дәрдү гәм һәддиндән ашды, гочалдым.

Инчик олдум мән илимдән, ајымдан,
Күскүн олдум гисмәтимдән, пајымдан.
Өмүр бинасындан, чан сарајымдан
Һәр күндә бир кәрпич дүшдү, гочалдым.

ДЕЈИРӘМ

Ешг еһли ашигәм, шәмшири-дәстәм,
Гајнарам, доларам, дашан дејиләм.
Дүшкүнәм, чашгынам, анчаг сәрбәстәм,
Јанылыб јолуму чашан дејиләм.

Мәғрурлуг етмәрәм елдә, обада,
Чыхыб гәдәриндән, олмам зијада.
Һәддини ашаны тутачаг гада,
Мән ки, өз һәддими ашан дејиләм.

Һәр јетәнә дәрди-дилим ачмарам,
Һаггы даныб, һәгигәтдән кечмәрәм.
Нәчәф дејәр, дедијимдән гачмарам,
Гејри бир хәјала дүшән дејиләм.

ДҮШДҮМ

Гојду каманына, гәм мәни атды,
Ана торпағымдан узаға дүшдүм.
Дүнјанын чифәси мәни алдатды,
Илишиб кәмәндә, дузаға дүшдүм.

Сусуз галдым дәрјаларда, дәриндә,
Ода јандым гышда дағлар сәриндә.
Аран торпағында, Муған чөлүндә
Јајын истисиндә сазаға дүшдүм.

Һеч олубму баја јетән кәләкнән?!
Тапылармы әләмәклә әләкнән?
Нәчәф дејәр, бу бумүрвәт фәләкнән
Пираны чағымда мазаға дүшдүм.

ДӨНҮБДҮ

Гәзаным гәһриндә гәрг олан чаным,
Бахт јатыб, игбалым јана дөнүбдү.
Дәрди гәмлә дөврәләниб һәр јаным,
Дүнја мәнә бир зиндана дөнүбдү.

Дағылыб идракым, галмајыб һушум,
Тутгунду бәдәним, ишләмир башым.
Тәркидиб әмоғлу, кедиб јолдашым,
О сәбәбдән бағрым гана дөнүбдү.

Шикәстә Нәчәфәм, әрзи-һалым вар,
Бағланыб кәдикләр, јол вермир дағлар.
Дилим нә'рә чәкәр, көзүм ган ағлар,
Көнлүм еви бир вирана дөнүбдү.

ДҮШМҮШӘМ

Бахтым үз дөндәриб, игбал јатыбды,
Көһлән кетмир, далдан-дала дүшмүшәм.
Дүшман ајаг алыб, дост узаглашыб,
Јаманча говғаја, гала дүшмүшәм.

Һәсрәтин чаныма салыб гәм, көзәл!
Алыб сағ-солуму дәрд, вәрәм, көзәл!
Мәним әлиф гәддим олуб хәм, көзәл!
Нәзәр ејлә, көр нә һала дүшмүшәм.

Өлүнчә мејлими кәсмәрәм сәндән,
Сәбәб нәди, үзүн дөнүбдү мәндән?
Намә көндәрмирсән кәлиб-кедәндән,
Нәчәф дејәр, јүз хәјала дүшмүшәм.

ЕЈЛӘЈИБСӘН

Дад ејләрәм, фәләк, сәнин әлиндән,
Кен дүнјаны мана дар ејләјибсән.
Әндәлиби ајры салыб күлүндән,
Гөнчәјә һәмдәми хар ејләјибсән.

Дәрд әлиндән ағлым кедибди башдан,
Чуда олдум елдән, гоһум-гардашдан.
Чан гәмдән ајрылмаз, дидәм ган јашдан,
Көз јашым үзүмдән чар ејләјибсән.

Нәчәф әмәлини дүшүбдү баша,
Көнлүм шүшәсини чалыбсан даша.
Мүхтәсәр, нә дејим тутдуғун ишә,
Гананы ганмаза јар ејләјибсән.

ӘЗИЗИМ

Алданма а достум, јохду вәфасы,
Бу дүнја фаныды, фаны, әзизим.
Бура кәләнләрин галыбды һансы,
Көстәр бирчәсини, һаны, әзизим.

Күндән хәрач алан Искәндәр һаны?
Нејләди һатәми—саһиб-суфраны?!
Ендириб тахтындан Нуширәваны,
Јола салыб Сүлејманы, әзизим.

Билинмир тарихи нә вахтдан галыб,
Нә артыб, әјсилиб, нә дә гочалыб.
Нә гәдәр инсаны бу јола салыб,
Билинмир һесабы, саны, әзизим.

Сән бунун сиррини билмәзсән һәлә,
Әввәлиндән кәлиб-кедибди белә.

10 сиф. 307

Бош гојуб јурдуну, салыбды јола,
Минләринән новчаваны, әзизим.

Шикәстә Нәчәфәм, данышмам лафы,
Доғруду сөзләрим, јохду хилафы.
Анлајан кәсләрә кафиди, кафи,
Бил, нәди сөзүмүн чаны, әзизим.

ЗҮЛФҮН

Көзәл, сәндә бир нишана көрмүшәм;
Гүдрәтдән көтүрүб гараны зүлфүн.
Мән өзүм ки, ешгин диванәсијәм,
Имандан чыхардыр көрәни зүлфүн.

Көрдүм чамалыны, кәлдим һәвәсә,
Учундан абдалам, әлимдә әса.
Аманды, кәл мәни батырма јаса,
Ејләсин дәрдимә чараны зүлфүн.

Нә дурубсан сән Нәчәфин гәсдинә,
Биһуш олса, ким јапышар дәстинә?
Һәрдән-һәрдән мән јазығын үстүнә
Һавадан јағдырыр бораны зүлфүн.

ИНТИЗАРЫ

Һәсрәтин чәкмәкдән ајы, илинән,
Хәстәјәм, олмушам нар интизары.
Шејда бүлбүл ашна олса күлүнән,
Гызылкүл чәкәрми хар интизары?

Чөл-бијабан, сәһрада олдум дүнјада,
Һүчум чәкди, мөһнәт мәни бүрүдү,

Ејним јашы сел-сел олду, јериди,
Јохду мәним кими јар интизары.

Сәмәндәр ашигди нары көрмәјә,
Тәрлан кәзир бир шикары көрмәјә.
Һәсрәт чәкир о дилдары көрмәјә,
Бичарә Нәчәфин вар интизары.

ЈАВАШ-ЈАВАШ

(гошајарпаг)

Доланды зимистан, кәлди новбаһар,
Азалды дағлардан гар јаваш-јаваш.
Бечәрилир бостан мисли-күлүстан,
Кәтирир бағчалар бар јаваш-јаваш.

Бир гамәти әлиф бағрымы дәлиб.
Мәчлисимә кәлиб, ишләр дүзәлиб.
Дејәсән, ај һәриф, јени көјәриб,
Баш верир гојнундан нар јаваш-јаваш.

Нәчәф дејәр, балам, учалыб налам,
Ашкар билир аләм, бәрк хәстәһалам.
Даһаныма алам, бәлкә, сағалам,
Әмәм ләбләриндән, јар, јаваш-јаваш.

ЈАРАШЫР

Јашасын бағбаны, кенинди бағы,
Бағ бағбана, бағбан баға јарашыр.
Ишләјиб һәр јана голу, будағы,
Будаг гола, гол будаға јарашыр.

Сәс салыр һәр јана бағын бүлбүлү,
Ширинди ләһчәси, ширинди дили.

Көзәлди јарпағы, көзәлди күлү
Јарпаг күлә, күл јарпаға јарашыр.

Душубду аләмә бу бағын сәси,
Көрәнләрин кәлир шөвгү, һәвәси.
Дадлыды даһанда тағын мејвәси,
Тағ мејвәјә, мејвә тағa јарашыр.

Бахдыгча бағбанын бағы көзәлди,
Силиниб гарасы, ағы көзәлди.
Сәфалы, ишрәтли чағы көзәлди
Чағ ишрәтә, ишрәт чаға јарашыр.

Нәчәф дејәр, һеч солмасын бу бағы,
Јајылыб, һәр јана чатыб сорағы.
Һәмдәм ејләјибди араннан дағы,
Дағ арана, аран дағa јарашыр.

КӘНАРЫНДА

Дедим, көнүл, намәрдләрдән кәнар кәз,
Кәшт ејлә һәмишә мәрд кәнарында.
Мүхәннәт сорушуб дәрдини билмәз,
Јүз дә доланасан дөрд кәнарында.

Көвһәр сөзүм мәчлисләрдә охуна,
Ариф гана, нәсјәт ола чохуна.
Игбал үз дөндәриб, кәлмир јахына,
Чәкилиб дурубду сәрт кәнарында.

Бивәфа үзүндән чох чәкдим бәла,
Һәр заман дилимдән кәсилмәз нала.
Јығылыбды гат-гат, олубду гала
Шикәстә Нәчәфин дәрд кәнарында.

КИМИ

А бимүрвәт, мән һа сәндән өтәри
Олмушам бир дәли-дивана кими.
Сәбәб нәди, мәндән кәнар кәзирсән?
Бахырсан далдадан биканә кими.

Јанағын көјчәкди, мисалы бир күл,
Ләбләрин ләззәтдә иннабыды, бил.
Ахыр даһаныңдан аби-Сәлсәбил,
Дүзүлүб дишләрин дүрданә кими.

Бичарә Нәчәфи батырдын гәмә,
Дағ үстүндән дағ чәкибсән синәмә.
Нечә ки, пәрвана доланыр шәм'ә,
Доланнам башына пәрванә кими.

КЕДИБДИ

Камил бир сәјјадам, кәлмир шикарым,
Учуб әлдән, бир тәрланым кедибди.
Ишләмир мәтаһым, јохду хирдарым,
Сәррафым, көвһәрим, каным кедибди.

Ариф олан, һуш вер мәним сөзүмә,
Тәәччүб ејләрәм өзүм өзүмә.
Дәрд әлиндән јуху кәлмир көзүмә,
Гурујуб, бәдәндән ганым кедибди.

Һагг кәламы зәбанында чар олан,
Субһи-шәм дилиндә кирдикар олан,
Мә'рифәт елминдән долу бар олан,
Иман кими нөвчаваным кедибди.

Тә'нә сөзду үрәјими јандыран,
Дәрдә салан, ишдән тез усандыран.

Һәгигәтдән халга мәтләб гандыран,
Ширин ләһчә, хош зәбаным кедибди.

Мәчнун тәк сәһраја, дүзә јетирән,
Мәтләбә чатмајан, көзә јетирән,
Нәчәфин дәрдини јүзә јетирән,
Сәрдарым, султаным, ханым кедибди.

КӘЛМӘДИ

Ај һазарат, бу дәрд мәни алыбды,
Дәрдимин дәрманы нијә кәлмәди?
Нә мүддәтди көзүм јолда галыбды,
Көзәлләр султаны нијә кәлмәди?

Лајиг дејил мән дәрмансыз галмаға,
Шаһмар олуб зүлфү мәни чалмаға,
Әзрајыл донунда чаным алмаға,
Гәтлимин фәрманы нијә кәлмәди?

Сәркәрдан Нәчәфәм, һәр јаны кәзим,
Ачылыб хәјалым, күләрми үзүм?
Кирәндә мәчлисә ахтарыр көзүм.
Севдичәјим һаны, нијә кәлмәди?

КӨЗҮННӘН

Әлин вурма, јарам калды, ганајар,
Чәрраһсан, јахшы бах, таны көзүннән.
Дөнмәз көнүл аралыгдан таныјар,
Дост көрәрсә меһрибаны көзүннән.

Көклү бир гајаны јел јыха билмәз,
Тәрпәдиб јериндән, бил, јыха билмәз.

Јығылса бир маһал, ел јыха билмәз,
Һагг салмаса бир инсаны көзүннән.

Су кәлән архынан кәләр, бир дә ахар,
Тә'нә сөз инсаны јандырар, јахар.
Дејәр Ашыг Нәчәф, бизә дә бахар,
Лүтф ејләсә кәрәмканы көзүннән.

КӨРӘНДӘ

Һуш башымдан кетди, хәјалым чашды,
Бој-бусатын, гәдди-далын көрәндә.
Дәрд түғјан еләди, һәддини ашды,
Маһ чамалын, хәтти-халын көрәндә.

Әфсана өмрүмү вермишәм бада,
Биһудә доланнам фаны дүнјада.
Күнү-күндән дәрдим олур зијада,
Шәһла көзүн, гаш-һилалын көрәндә.

Чанлар алыр көзләринин гарасы,
Һеч сағалмаз кирпијинин јарасы.
Нәчәфәм, дәрдимин олар чарасы,
Ләбләринин шәһди-балын көрәндә.

КӨРҮНҮР

Демәдимми, а бимүрвәт, инчимә,
Арамызда узаг јоллар көрүнүр.
Хәјалымдан чыхмыр күнәш чамалын
Гајмаг додағында баллар көрүнүр

Көзүм өнүндәди меһрибан чағын,
Јенә шә'ләләнир лала јанағын.
Мәрмәр синән, бүллур кими бухағын,
Зәнәхданда гоша халлар көрүнүр.

Нәчәфәм, дәрдими истәрәм бөләм,
Бир пүнһан отагда данышам, күләм.
Бағында охујан шејда бүлбүләм,
Јанағында гызылкүлләр көрүнүр.

МӘНӘМ

Ешг әлиндән бу дүнјанын үзүндә
Хәстә дүшән, дәрди бидәрман мәнәм.
Мәчнун кими галан Лејли чөлүндә,
Сәһраји-гәләндәр, сәркәрдан мәнәм.

Кечибди чәсәдим чәтин чәнкәлә,
Бир кимсәм јохду ки, дадыма кәлә.
Гәмдән јүк тутмушам, мөһнәтдән шәлә,
Сүбһи-шәм әһвалы пәришан мәнәм.

Нәчәф дејәр, дәрдим нә зијад олду,
Гоһум-гардаш тамам мәндән јад олду.
Бәдәним алышды, чисмим од олду,
Аһ-фәған ејләјән бағры ган мәнәм.

МӘНИ

Ај ағалар, кәлин сизә сөјләјим,
Чулғајыб һәр јандан дәрдү гәм мәни.
Синәм дәфтәринин шәрһин ејләјим,
Өлдүрәр бу мөһнәт сүбһи-шәм мәни.

Гүрбәтдә һәр кимдән ејләдим дiләк,
Кор тале башыма кәтирди кәләк
Бәд башлады мәнлә бу чархы-фәләк,
Ејләди күнбәкүн бахты кәм мәни.

Бичарә Нәчәфи чандан ејләјәр,
Сән'ан кими јол-әркандан ејләјәр,
Гурудар бәдәнин, гандан ејләјәр,
Ахыр зај ејләјәр бу ситәм мәни.

МӘНИ

Мүддәтди, елимдән олмушам кәнар,
Нәфс алдадыб, ејләјибди чаш мәни.
Од тутар бәдәним, алышар јанар,
Тапыбды накаһдан бир аташ мәни.

Сөјләрәм саламым дүшкүн анама,
Бу фаны дүнјада јетмәдим кама.
Әкәр ки, мән сизә јазмасам нама,
Онда санарсыныз бағры даш мәни.

Нәчәфәм, јадикар јазырам буну,
Бајгу тәк сәһраја салмышам үнү.
Вәтән ајрысыјам, ел дидәркини,
Јада салмыр гоһум, нә гардаш мәни.

НӘДӘН КҮСҮБСӘН?

Чох чәм-хәм ејләјиб, јан-баш атырсан,
Әзиз меһрибаным, нәдән күсүбсән?
Инчијибсән, јохса назмы сатырсан?
Де көрүм, ај ханым, нәдән күсүбсән?

Ашыгларын олар һәр мачарасы,
Үзә вурулармы үзүн гарасы.

Һәјатым шәрики, дәрдим чарасы,
Һәкимим, лоғманым, нәдән күсүбсән?

Нитгә кәл, зәбан ач, сән дәрдини де,
Анлајыб мәтләбин, мән билим нәди.
Нәчәфин үрәји дөнмәз әбәди,
Еј руһи-рәваным, нәдән күсүбсән?

ОЛАН ВАХТЫ

Гафил олма, сал өлүмү јадына,
Күн хош кечиб, ишин дүз олан вахты.
Јәгин бил ки, јетән олмаз дадына,
Әзрајылнан үзбәүз олан вахты.

Симү-зәр топлама кәсиб бәдәннән,
Кәсб етмә өзүнә кәлиб-кедәннән.
Ики чәллад кәлиб сорушар сәннән,
Дөвләтин беш аршын без олан вахты.

Сәрраф сечә сөзләрими, јохлуја,
Ариф олан гијмәт вериб, һахлыја.
Халиг өзү ахыр күндән сахлыја,
Јар гызыб һәр тәрәф көз олан вахты,

Гијмәтин билмәјән һагг ираһынын,
Чәкәчәк чәфасын өз күнаһынын.
Гәм јемә, ај Нәчәф, шаһлар шаһынын
Зәррәчә үстүндә көз олан вахты.

ОЛМАСЫН

Сәнәткар сајылыр ел хидмәткеши,
Сәнәткарда кәрәк јалан олмасын.
Јеринә јетирсин көрдүјү иши.
Ишиндә кәм-кәсир галан олмасын.

Јашасын, јаратсын, дүзәлтсин, гурсун,
Нә азсын јолундан, нә дә гудурсун.
Лајыглы отурсун, лајыглы дурсун,
Һәрчајы данышыб- күлән олмасын.

Данышдыг, барышдыг шөвгү һәвәсди,
Кәл, ишин далыны узатма, бәсди.
Ашыг Нәчәф дејәр, көндәрсин чусту,
Мән Әләскәр, о да филан олмасын.

ФИЛАНКӘС

Худам сәни өз нурундан јарадыб,
Көзү көј, гашлары гара, филанкәс!
Сәнин дәрдин мәни чөлләрә салыб,
Инсаф ејлә, мәни ара, филанкәс!

Һәр јетәнә ше'ри-гәзәл јазманам,
Бәдәни бир, јаралары јүз мәнәм.
Өләнәдәк әлим сәндән үзмәнәм,
Јүз јердән чәксәләр дара, филанкәс!

Бахан дојмаз гашларындан, көзүннән,
Гајмаг додағындан, нарын үзүндән.
Инчијибсән чуғул, шејтан сөзүннән,
Кәсибсән Нәчәфдән ара, филанкәс!

А ГАРА БАХТЫМ

Муған сәһрасында, јај вә'дәсиндә
Мәни гәрг ејәдин а гара, бахтым!
Һичран дәрјасында, гәм адасында
Аз галыбды, хәттим ағара, бахтым!

Көзәл кәрәк сејрағубдан јахына,
Аг әлләрә хуб јарашыр ја хына.
Игбал үз дөндәриб, кәлмир јахына,
Сән нијә јатыбсан, а гара бахтым?

Һуш дағылыб, ағлы башда ај азам,
Әлим тутмур, јар вәсфини а јазам.
Гуру јердә үрјан галды ај әзам,
Тап кәтир, Нәчәфә аг ара, бахтым!

АИЛӘ ГАЛДЫ

Фәләк мәни тәрки-вәтән ејләди,
Һәсрәт көзү јолда аилә галды.
Һичрандан јүк тутду, гәм шәләләди,
Чәкдијим говғады, ај илә галды.

Гој бојнума тәгсирими, буду ара,
Күнаһкарам, чәкдир мәни бу дара.
Јахын икән узаг дүшдү буду ара,
Даһа көрүшүмүз ај-илә галды.

Алды синәм үстүн јара, кәлмәди,
Тәбиб нештәр вурду, јара кәлмәди.
Нә дедин, ај Нәчәф, јара, кәлмәди?
Көзләрин јолунда ај илә галды.

АЈ АҒА КӘЛ, КӘЛ

Дүлдүлүн саһиби, Гәнбәр ағасы,
Дардајам, дадыма, ај ага, кәл-кәл!
Аләмин сәрвәри, мәрдин мөвласы,
Гојма гәм башымдан а јага, кәл, кәл!

Муштагам гојнунда нара дилимнән,
Дүшмүшәм дәрдиндән нара дилимнән.
Субһү һәм кәсилмәз нара дилимнән,
Пилтә тәк јанырам а јага, кәл, кәл!

Јолунда садага, ала чанымы,
Чәкмә бир бу гәдәр ала, чанымы.
Гојма һәрчајылар ала чанымы,
Салма сән Нәчәфи ајага, кәл, кәл!

АЈАЗЫ ГАЛДЫ

Үч ај пајыз кечди чох һөрмәтинән,
Гышын мәшәггәти, ајазы галды.
Чәкдим һәсрәтини нә зәһмәтинән,
Көзүм көзләмәкдән а јазы галды.

Ал дәстинә, вур чомағы баша, јар,
Баш гојанын гој јолунда баш, а јар.
Һеч көрмәдим дөвран сүрән баша, јар,
Өмрүн чоху кетди, ај азы галды.

Јахшы кәлди, јаман күндә јарады,
Унудулмаз, јаддан чыхмаз јар ады.
Нәчәф дејәр, нәгш олунуб јар ады,
Силинмәз, синәмдә а јазы галды.

АЈ АРАСЫНА

Аі назәнин, шөјхун дүшүб чаhана,
Јајылыб аләмин аі арасына.
Јохду көзәллијнә үзр, бәhанә,
Гонуб гашларынын аі арасына.

Рүсхәт вер, дәрдими дејим сәнә, јар!
hәсрәт көнлүм кечән күнүн санајар.
Табым јохду көзләмәјә сәнә, јар!
Кәл гојаг илгары аі арасына.

Нәчәф дејәр, чох пај умма аз әлдән,
Саг дәстинлә ат мүргүнә аз ал дән
Бир мәрдинән дост олмамыш әзәлдән,
Ахтар хәјалыны, аі ара, сына.

А ЈАРЫМ МӘНИ

Нә мүддәтди, нәзәриндән салыбсан,
Салмырсан јадына, а јарым, мәни.
Бир чаным вар, сән әлимдән алыбсан,
Инчидир гејрәтим, аі арым мәни.

Әввәлдән гејрәтә, ара бағлыјам,
Дәрман јохду, ачам јара бағлыјам.
Әкәр мејлим гејри јара бағлыјам,
Алын, тәпә-дырнаг а јарын мәни.

Булбүләм, демирсән бирчә күл мәнәм,
Сусәнәм, сунбүләм, бирчә күл мәнәм.
Нәчәфәм, ағларам, бирчә күлмәнәм,
Истәсә күлдүрәр а јарым мәни.

АЈ ӘМИМИНДИ

Зикримди hәмишә кедәндә hара,
Әзбәрди дилимдә ајә—«мим» инди.
Иншаллаh, hеч јердә дүшмәрәм дара,
Сајәси үстүмдә аі әмиминди.

Өмрүм кечиб, јетирмишәм синә, аға,
Сән гәддимә гисмәт ејлә син, аға.
Сынанмышам, чәкмә мәни сынаға,
Чыхарыб сынагдан аі әмим инди.

Нәчәфәм, hәсрәти, бах, дијар идим,
Худам нәзәр салды, бахды, јарыдым.
Талеји учајдым, бахты јар идим,
Кәч кәлиб игбалым, ајымым инди.

АЈ ҮЗҮМ БАРЫ

Дедим, мәни бағбан елә бағына,
Дәрим будағындан, аі үзүм бары.
Көнүл муштаг олуб күл јанағына,
Сән аллаh, гоі сүртүм аі үзүм бары.

Гәдәм гоідум бағчанызын дәринә,
Дедим көрүм, бағбан бағдан дәри нә?
Гыја бахды, мәни салды дәринә,
Гоімады чалханым, аі үзүм бары.

Кечирмишәм, чаван өмрүм јарыдады,
Аh ејләјиб, hеј чәкирәм, јар, дады.
Нәчәф дејәр, вар ағзымда јар дады,
Јемәјә јахшыды аі үзүм бары.

АЛ АЛА КӨРДҮМ

Сәһәр-сәһәр чанан чыхыб сејрана,
Бәзәниб јашыла, ал ала көрдүм.
Дәстә-дәстә дәриб тутуб дәстиндә,
Санчыбды бухаға а лала көрдүм.

Шө'лә чәкәр, шам јандырар а јағы,
Зәһмәт вериб инчидирсән ајағы.
Јенә кәзир көз өнүндә а јағы,
Чәсәддән чанымы ала-ала көрдүм.

Сән талибсән һеч нә динә, билмирәм,
Јар, мәгсәдин һеч нәди нә, билмирәм.
Нә даныша, һеч нә динә билмирәм,
Нәчәфәм, дөнмүшәм а лала, көрдүм.

БИР ИНЧӘСИНӘ

Хублар мәчлисинә күзар ејләдим,
Көрүндү көзүмә бир инчә синә.
Дәрд түғјан ејләди, һәддини ашды,
Көнүл мајыл олду бир инчәсинә.

Бағ салыб бечәрдим, ајә, нә дәрдим?!
Кимсәм јох, кәтирәм әјана дәрдим.
Артыбды чанымда, ај ана, дәрдим,
Олубду дағларын биринчә синә.

Чох ејләр Нәчәфә, ај аға, бу кар,
Олмаја, әзәлдән, ај аға, бу кар?
Јујар гәссал гәддим а јаға букәр,
Апарыб гојарлар бир инчә синә.

БУ БАҒДЫ МӘНӘ

А бимүрвәт, а бинсаф, а залым,
Чәкдин үст-үстүндән бу дағы мәнә.
Зүлејха чамалын Лејли севдалы,
Мәчнун тәк кәздирдин бу дағы мәнә.

Гәфил гәсд еләдин чана сән инди,
Чыхар бәдәнимдән чан асан инди.
Јохладым, чананым, чан а сәнинди,
Вердин шәрбәт дејин буду ағы мәнә.

Еләдин ағлымы башдан ајаға,
Һеч кимсә дүшмәсин башдан ајаға.
Бичарә Нәчәфәм, башдан-ајаға
Кејдирдин ал јернә буду, ағы мәнә.

ЈАД ЕЛӘ

А бимүрвәт, тәрки-вәтән еләдин,
Тифил икән мәни салдын јад елә.
Инандырдын, илгар вериб әјләдин,
Демәдин ки, ја беләди, ја да елә.

Чәнк ичиндә нејләр мәнә бу сәј әр?
Аз бу гәдәр излә мәни, бус, а јар!
Мәризинәм, вер ләбиндән бусә, јар!
Халг ичиндә ја еһсан гыл, ја да елә.

Нәчәф дејәр, сөзләримин буду ағы,
Шәрбәт дејин мәнә вердин буду, ағы.
Елә чәкдин синәм үстә бу дағы,
Инан, гыјыб чәкмәз иди јад елә.

11 сиф. 307

ЈАРЫНАН МӘНӘМ

Бу чархы-кәрдишин нәс бир чағында,
Зүһр едиб анадан, јаранан мәнәм.
Һичран отағында, гәм отағында
Ләһзәдә мин кәрә јар анан мәнәм.

Мәним үчүн нә ата вар, нә дә ана.
Адам кәрәк нә кизләдә, нә дана.
Дәрдбилмәзә, дилганмаза, надана
Јалтаглыг ејләјиб, јарананманам.

Бир чаным вар, ихтијары јарынды,
Ал бычағы, доғра бағрым, јар инди.
Ләбләринин хәстәсијәм, јар, инди,
Демирсән Нәчәфә јаранан мәнәм.

СӘНӘ ДАЛ

А бимүрвәт, мән һа чандан олмушам,
«Әлиф» гәддим ејләјибсән сән а «дал».
Билсә идим е'тибарын беләди,
Бел бағлајыб чевирмәздим сәнә дал.

Вар сәримдә һеч кәсилмәз а галым,
Вахтым чатыб, син газдырым, ағ алым.
Бир гул олум, гуллуғунда а галым,
Инанмырсан, кәл дилимдән сәнәд ал.

Јазыг Нәчәф, күнүн кечир азынан,
Сәнк әзәрди, инди кәсмир азы нан.
Бел бағлајыб бу фәләјә аз инан,
Һијлә гуруб ахыр ејләр сәнә дә ал.

ТӘРСӘ ДАҒЫ ВАР

Тәрсә күзар етдим тәрса сејринә,
Тәр кејиб гәддинә, тәр сә дә ағы вар.
Тәрса дүчар олдум тәрса гәһринә,
Тәрсанын синәмдә тәрсә дағы вар.

Тәрса, көр чешмимин тәрсә нәм үстә,
Тәрсә кәс вашымы тәр сәнәм үстә.
Тәрсәдә долағыб тәрса нәм үстә
Тәр алыб дәстинә тәр сәд ағы вар.

Тәр әндамды, тәр көјнәкди, тәр синә,
Тәр истәр ки, тәр көјсүнә тәр синә
Тәрсә Нәчәф, нә кәзирсән тәрсинә?!
Тәрсинә кәзмәјә Тәрсә дағы вар.

ҮЗҮ АҒАМ ИНДИ

Вәфалы достума јалан сатмарам,
Илгара доғрујам, үз ағам инди.
Аманат ејләдим көһлән атымы,
Наинсаф алдатды, узаға минди.

Јар гәддинә кејинибди сағ алы,
Лајыг дејил, гурма мана сағ алы.
Шәфа тапар, јараларым сағалы,
Гојсан үзүм үстә үз, ағам, инди.

Өмүр бағын демәк олмаз дәр, јада,
Ејним јашын ејләјибсән дәрја да.
Гыја бахыб гәрг едирсән дәрјада,
Дејирсән Нәчәфә: «Үз, ағам, инди».

КӘЛ

Әкәр мәрдсән, бу меjдана
Саз көтүр, мәрдана кәл.
Һәгигәтдән кәлмә кәсәк,
Данышш, хош зәбана кәл.
Мә'рифәтлә мәчлис апар,
Көрәнләр әhсән десин.
Һәрчаjыjа ашна олма,
Сирр вермә надана кәл.

Сәhраjысан, сәрин кәздир
Геjрәтинин, арынан.
Сәррафысан, ач мәтаhын
Сәрф ет хиридарынан.
Сән ки, овсунчу деjилсән,
Ишин нәди марынан?
Сарсаглаjыб, саjаглаjыб
Данышма әфсана кәл.

Көjчәли Ашыг Нәчәфәм,
Ашкар едим елими;
Мәшhурду әсли-нәслим,
Аләм билир hалымы.
Бир ләhзәдә нитгә кәлиб
Ачар олсам дилими,
Үнүм jетәр Алосмана,
Сәс саллам чаhана, кәл.

ГЫРМЫЗЫ

Аj көзәл, кәл доланаг,
Сеjр едәк бағы гырмызы.
Бир ахшам, бир дә сәhәр,
Күнорта чағы гырмызы.

Көз көрүб, көнүл севиб
Күлкәз jанағы гырмызы.
Хәстәjәм, вер ағзыма,
Әмим додағы гырмызы.

Дәрдини далдалама,
Дәрдү гәмим hәддән ашыр.
Бәhр тәк далға вурур,
Гаjнаjыр, дәрjа тәк дашыр.
Фәhм един диггәтинән,
Көрүн нечә хуб jарашыр.
Кеjиниб гамәтинә
Ағ үсдән ағы, гырмызы.

Белә көзәл Алосманда,
Сиз билин, Иранда да jох.
Һаjыстан, нә Күрчүстан,
Бу Азәрбаjчанда да jох.
Шәки, Ширван, Шамахы,
Күлли-Дағыстанда да jох.
Кәзмишәм, көрмәмишәм,
Едиб сорағы гырмызы.

Алнына бахан кимсә
Ағлы чашыр, заjыл олур.
Гашлары чанлар алыр,
Фәhми сәрсәгаjыл олур.
Гәддини, гамәтини,
Көрән нечә маjыл олур.
Ачылыб лалә кими
Бүллур бухағы гырмызы.

Кәзмишәм hәр бир jаны,
Белә бир чан көрмәмишәм.
Ашкара, jер үзүндә
Һури, гылман көрмәмишәм.

Сөзләрим һәгигәтди
Ешит, инан, көрмәмишәм
Нәчәфәм, синәм үстә
Чәкибди дағы гырмызы

КӨРМҮШӘМ

Букүнкү сәфәримдә
Тәзә бир чаван көрмүшәм.
Әјләшиб тахт үстүндә,
Бујурур фәрман, көрмүшәм.
Мәләкләр сәрдарыды
Көзәлләрә хан көрмүшәм.
Әслдә мәлакәди,
Нәсилдә инсан көрмүшәм.
Хәстәләрә шәфа верир,
Мүрдәләрә чан көрмүшәм.

Јазыг чаным ода јаныр,
Ешгинин аташындады.
Өзү камил, јашы чаван,
Он дөрд-он беш јашындады.
Кәрдәндә гызыл һамајыл,
Күшваралар кушундады.
Јанағына күл јапышыб,
Сүрмә көзү гашындады.
Көрәнләр һамы чәкир
Әлиндән аман, көрмүшәм.

Кејиниб гамәтинә
Ағ үстүндән ал јарашыр.
Ләбләринә гәнд әзилиб,
Зәнәхтана хал јарашыр.
Дүзүлүб гүдрәтиндән
Даһанына ләʼл јарашыр.

Ејләсә Ашыг Нәчәфи
Хидмәтиндә гул, јарашыр.
Чанымы лајиг она
Вермәјә гурбан көрмүшәм.

СУМАЈА

Худам сәни хәлг еләјиб
Көзәлләрә хан, Сумаја!
Ја һурисән, ја пәрисән,
Ја да ки, гылман, Сумаја!
Ләбләрин шәһди-шәкәр,
Хәстәјә дәрман, Сумаја
Үзүн көрән Мәчнун олур,
Әлиндән аман, Сумаја!

Јөн чевир, бу көзәлин
Јанағынын алына бах.
Даһанында аби-һәјат,
Ләбләринин балына бах.
Фәһм елә, диггәтинән
Зәнәхтанын халына бах.
Чәлладды чаным алыр
Бу гашы каман Сумаја.

Ај көзәл, чамалыны
Көрән кимсә чандан олар.
Дәрдиндән хәстә дүшәр,
Дәрманы һа јандан олар?!
Ја Фәрһад, ја да Кәрәм,
Ја Шејх Сәнʼандан олар.
Унудар дин-иманы,
Билмәз јол-әркан, Сумаја!

Һарда вар белә көзәл,
Чанына чаным садаға.

Көрәни диванә едиб
Мәчнун кими салыр дага.
Ашыглар тә'риф ејләјәр,
Јохду дилинә гадага.
Кедәндә һансы јана
Сөјләр һәр заман Сумаја.

Ај Нәчәф, диггәтинән
Бу көзәлин гашына бах.
Дүзүлүб даһана инчи,
Мәрчан кими дишинә бах.
Сүзкүн бахыш чаным алыр,
Бу залымын ишинә бах.
Һәр көрәндә санки верир
Гәтлимә фәрман Сумаја.

АРВАДЛА ДЕЈИШМӘ

Киши

Сән аллаһ, бу гәдәр кәл ејләмә наз,
Доланыб бу евә кәләндә, арвад!
Аллаһа хош кедәр, дилин гурумаз,
Сорушуб, дәрдими биләндә, арвад!

Арвад

А киши, көрүрәм, јан-баш атырсан,
Әлли үчүнчү илә чатандан бәри.
Диндириб нә десәм, хәтринә дәјир
Бу ил хәстәләниб јатандан бәри.

Киши

Өз һәјатым гәти кәлмир хошума,
Бахырам јолдаша, тајү тушума.

Елә бил ки, дүнја учур башыма,
Сән әјсик данышыб, күләндә, арвад!

Арвад

Өзүн дә билмирсән, нә тәлашдасан,
Ујубсан гәфләтә, һәлә душдасан.
Пираны чағында овда, гушдасан,
Филанкәс бурадан өтәндән бәри.

Киши

Ахы нијә инанырсан јалана?!
Аз галыр ки, мәним өмрүм талана.
Јата билмәм, јорған дөнүр илана,
Кечмиши јадыма саланда, арвад!

Арвад

Азалыбды ағлын, чохалыб јашын,
Унудубсан өзүн, итибди башын.
Билмирәм ки, нәди сәнин тәлашын,
Алтмыш беш јашына чатандан бәри.

Киши

Инсанам, үрәјим дејил ки, дашдан,
Сәнә сөз вермишәм мән әзәл башдан.
Јаланчы гоһумдан, хаин јолдашдан
Һәр нә ешидибсән, јаланды, арвад!

Арвад

Тәркидиб ушағы, кәлмирсән евә,
Көзләјир јолуну нәтичә, нәвә.

Елә бил, башына кәлибди һава,
Ушаг әтәјиндән тутандан бәри.

Киши

Өмрүмүздә нә инчидик, нә күсдүк,
Шән һәјат кечирдик, дуз-чөрәк кәсдик.
Нәчәф дејәр, бир јахшылыг, бир пислик
Икиси дүнјада галанды, арвад!

НӨВРӘС ИМАН

АҒЛАМА

Зәлилү натәван, әлачсыз јазыг,
Сән оласан мәним чаным, ағлама!
Артырма дәрдими һәддән зијада,
Гој мән ешг одуна јаным, ағлама!

Ағлар көзләринә олум садаға,
Аһусан, сәјјадам, кәл чыхаг даға,
Лејлисән, Мәчнунам, енәк булаға,
Сөјлә, мәтләбини ганым, ағлама!

Нөврәс Иман ода јанды ашкара,
Нејләјим бу дәрдә мән бәхти гара!?
Сәни ағладанлар дүшсүн азара,
Өмүрдән беш галыб саным, ағлама!

АЈ МАРАЛ

Чархы-фәләк мәни јаман охлајыб,
Ахыр јаралардан ганым, ај марал!
Мән дә сәнин кими јаман дәрдлијәм,
Инилдәмә, чыхды чаным, ај марал!

Тифил икән устад олдум дүнјада,
Бир Ширинә Фәрһад олдум дүнјада,
Чөл-бијабан, сәһрада олдум дүнјада.
Јохду елим, нә мәканым, ај марал!

Көјчә сакинијәм, адымды Иман,
Көнлүм чох сынгынды, һалым пәришан.
Һәр нә ки, сиррим вар, ејләдим бәјан,
Дедим сәнә һәр нишаным, ај марал!

АЈ ШӘКӘР

Фәсли-тәбистанда бағү-бостанда
Нөврәстә чаваным, күлүм, ај Шәкәр!
Шә'мин рухсарында нари-пистанда
Мүштағыды хәстә дилим, ај Шәкәр!

Көрсәм чамалыны, чәкмәрәм азар,
Күнбәкүн шөвғүндән тапарам мәдар.
Јаз дәрди-дилини, ешидим нә вар,
Ејһамынан гандыр, билим, ај Шәкәр!

Көзәлчә халигим јарадыб көзәл,
Әндам көзәл, чәсдәд көзәл, чан көзәл.
Өз чанымы гурбан ејләјим әзәл,
Сонра да әграбам, елим, ај Шәкәр!

Чәннәти ә'лада һури, гылмансан,
Ешгин күлшәниндә күлү рәјһансан.

Мән олум садаған, әһли-үрфансан,
Бирчә хәбәр көндәр, кәлим, ај Шәкәр!

Күлсән, һәвәсиндә мән бүлбүл оллам,
Һәр заман јанында әһли-дил оллам.
Нөврәстә Иманам, өзүм гул оллам,
Јохду чандан гејри гулум, ај Шәкәр!

БИЛӘСИЗ

Көзүм ачыб бу дүнјаја кәләндә
Дост тутмадым бу фәнаны, биләсиз.
Ағлым кәсиб, хејир-шәри гананда
Хошламадым јад инсаны, биләсиз.

О да бир не'мәтди көз-көзә баха,
Ата мәһәббәти, сел кими аха.
Арта гуллуғунда сөз јалан чыха,
Оғул онда чох утаны, биләсиз.

Гардаш арасында әркиназ олур,
Артар мәһәббәти, сәрәфраз олур.
Накәс адам сәхавәтдән аз олур,
Мәрди чәкиб имтаһана, биләсиз.

Инсана кәлмәсин хаин төһмәти,
Бир јандан кәч ишләр, јох мәрһәмәти.
Мәрд бојнунда галмаз мәрдин миннәти,
Дәрдә салыб бу Иманы биләсиз

БИЛИН СИЗ

Зијадлы елләрин, чох саламы вар,
Охујуб ешидин һамы, билин сиз.
Ачылса зәбаным, сөјләрәм ашкар,
Һәгигәтдән дүрр каламы, билин сиз.

Арифләр јығылсын, сылсын тамаша,
Чош едиб синәмдә јанан аташа.
О күндән ки, көнлүм тохунуб даша,
Позулубду һәр низамы, билин сиз.

Демәјин әгилсиз, камлсызам мән,
Сөзләримдән мәтләб ганар дәрд билән.
Јад елдә ашыға чох олар күлән,
Сөјләјәр наданды, намы билин сиз.

Иман дејәр, бир мөвланын гулујам,
Һәгигәтдән, мә'рифәтдән долујам.
Бир худанын гәдәриндән һалыјам,
Гәрар гојуб субһү-шамы, билин сиз.

БИЛМӘДИМ

Нә көрдүм јухуда кизлин, ашкар,
Олан сирри—кирдикары билмәдим.
Олмадым көрдүјүм ишдән хәбәрдар,
Атәшимдән гејри, кары билмәдим.

Бу нечә һөкмдүр, кани-кәрамәт!?
Ешгә кирифтарам, чәкирәм һәсрәт.
Мәни мәфтун етди севда, мәһәббәт,
Ајры салды фәләк јары, билмәдим.

Нөврәстә Иманам, дилимдә диләк,
Гулларын имдады мөвладан кәрәк.
Ваһидиләмјәзәл, өзүн ол көмәк,
Сәндән гејри, үмидвары билмәдим.

ВАР

Јаралы кәлмишәм фани дүнјаја,
Мәним сағалмаға дәрманыммы вар!?
Әзрајыл кәләчәк чаным алмаға,
Ону вермәмәјә фәрманыммы вар!?

Сәнә гурбан олум, а меһрибаным,
Бу гәму мөһнәтә нечә дајаным!?
Ким биләр дәрдими, ким кәсәр јаным,
Мәним Әләскәрим, Гурбаныммы вар!?

Мәним аһым әршү сәманы тутар,
Сән мәни ејләдин Сән'андан бетәр.
Бу һичран одундан Иманы гуртар,
Јолунда садаға бир чаныммы вар!

ВАР

Еј мәләк сималым, гәдди миналым,
О сәрхош бахышда әламәтин вар.
Искәндәр чалаллым, Һатәм сахалым,
Ешгиндән башымда гијамәтин вар.

Дилинин кәлмәси ајеји-Гур'ан,
Телинә садаға варымды бир чан.
Јарашыр шә'нинә бу күлли-чаһан,
Јусифи-Кән'ана шәбаһәтин вар.

Даһанын чешмеји-аби-Сәлсәбил,
Вериб гүдрәтиндән чаббару чәлил.
Әдаләтдә сәнсән, сөјләрсән дәлил,
Мәһшәрдә мө'минә шәфаәтин вар.

Јүз десәм вәсфини, кәлмәз һесаба,
Чәбинин тәшбеһди гөвсејнигаба.
Гәдәминдән өпән батар сәваба,
Јазылмыш синәмдә һекајәтин вар.

Сәни хәлг ејләјиб гадиру сүбһан,
Чәми көзәллијин нишанбанишан.
Пәртөву чамалын шөвкәти ризван,
Иман тәк гулуна һидајәтин вар.

ВАР

Көзүн ачыб бу дүнјаја күл олан,
Демә ки, нә јахшы хош сәфасы вар.
Учалтма кәндини, бир нои долан,
Сәфасы варсада, чох чәфасы вар.

Јахшы досту сатма дүнја малына,
Рәһмин олсун фүгәралар һалына.
Әввәлчә фикир ејлә ишин далына,
Дәрк ејлә сәринин һәр ханасы вар.

Һәр јетәнлә үлфәт гылма, кәнар кәз.
Һәгиги дост олан гәлбини әјмәз.
Јүз намәрд јығылса, бир мәрдә дәјмәз,
Мәһәббәт әһлинин бир вәфасы вар.

Чыхма һаг јолундан, ахтар доғру јол,
Һәрчајы сөзләри ејләмә гәбул.

Истәјәнлә илгарында мөһкәм ол,
Һәрдәмхәјаллығын нә бәнасы вар.

Һәр кәдаја бел бағлама мүттәсил,
Көстәрәр исбатын, оларсан хәчил.
Бәдәсил кимсәјә јүз версән дәлил,
Иман, сөјлә, нә бир интәһасы вар.

ВАР МӘНИМ

Ај ағлар, мән бу дәрдә нејләјим,
Көзү јолда интизарым вар мәним.
Синәм долу дәрдү-гәмдән ајылмаз,
Бу базара хиридарым вар мәним.

Јенә көнлүм олду бајгу вираны,
Фәләк гојмаз белә јолда дураны.
Чархы-кәрдиш узаг салыб араны,
Сәјјад идим, бир шикарым вар мәним

Лејли, Мәчнун, Ширин, Фәрһад нечолду!?
Кәрәм јанды, Әсли дәрди учалды.
Нөврәс Иман белә вахтсыз гочалды,
Шәкәр кими биилгарым вар мәним.

ВАРМОЛА

Кечә-күндүз галдым зүлмәт ичиндә,
Мәним тәк зүлмәтдә галан вармола?!
Әзәлдән «чан» дејиб, «чан» ешидәндән
Һеч бирчә јаныма кәлән вармола?!

Һејиф ола, әлим әлдән үзүлдү,
Мәним үчүн бир сааты јүз илди.

Хәзан олду, бағда күлләр позулду,
Мәним тәк күлшәни солан вармола?!

Нөврәс Иман сораглајыр кәләндән
Ағлајанда көз јашыны силәндән.
Истәкли достлардан, гәдирбиләндән
Бирчә мәни јада салан вармола?!

ВАХТЫДЫ

Әзәл күндән мәнә меһрибан әми,
Әһвалымын чох пәришан вахтыды.
Аһ чәкәрәм, ағлајарам ган, әми,
Ҹәсәдимин лап алышан вахтыды.

Үзүрдүм, кәзирдим бәһр илә бәри,
Инди јаман јатыб бахтын тәкәри.
Индичә јухуда көрдүм Шәкәри,
Ағлым чашыб, һуш гарышан вахтыды.

Гара игбал Иман үчүн јағыды,
Ахырда ағлымы башдан дағыды.
Ахшам олур, шамлар јанан чағыды,
Севкилиләр тез барышан вахтыды.

ГАЗАҒА

Сәјјаһ идим, мән доландым дүнјаны,
Мурғи-руһум етди чөвлан Газаға.
Ахтарырдым булум јахшы, јаманы,
Нечә күндә кәлдим пүнһан Газаға.

Әјләшдим мәхвидә, мән олдум хамуш,
Азча кедишата јетирирдим һуш.

Бахын, а јолдашлар, олун фәрамуш,
Көр нечә јарашыр дастан Газаға.

Дурду фиргәвиләр, бир тәрәф гадын,
Ал бајраг учалдыр кәнчләрин адын.
Верин чаванлара тә'лим, ојнадын,
Бахыб фәхр ејләсин һәр јан Газаға.

Шакирдләрин сәси, гызлар дәстәси,
Бир-биријлә ејләр мүәллимләр бәһси.
Узагдан баханын кәлир һәвәси,
Көрмәјәнләр галыб һејран Газаға.

Көтүрүб назимләр десин каламы,
Көзәл елм охумуш, анламыш һамы.
Бир ишрәтли күндүр Мајын бајрамы,
Чағрылыб ашыглар меһман Газаға.

Ијирми сәккиз апрел олунду барат,
Бахан о әсаса, тамам галды мат.
Кәлди тәмтәрағa күлли мәхлугат,
Сандым ки, верилиб фәрман Газаға.

Чәмәнкаһлы мәчлис—нә көзәл ишрәт!
Баханын гәлбиндә галмаз күдурәт.
Алынсын нәзәрә, чәкмәсин һәсрәт,
Гәрибди бу Нөврәс Иман Газаға.

ГАРДАШ

Фәрасәт, фәһминән, дәрин әглинән
Сән јазыбсан әрзи-саламы, гардаш!
Мә'дән дәрјасындан чәкиб гәввасы,
Көвһәрди сөзүнүн каламы, гардаш!

Мө'минләр дилиндә охунан ajaт,
Чавансан, гыjмасын кани-кәрәмәт.
Билинмәз дәрдинә етсин шәфаәт,
Чағырырам гадир мөвламы, гардаш!

Гәза гәдәрини мән тәк алмышам,
Тапылмаз дәрманым, дәрдә галмышам.
Хәзан әсмиш күлләр кими солмушам,
Сәниндир бу оба-ел, һамы, гардаш!

Сән ики көзүмүн нур-зијасысан,
Сәрраф базарында зәр кимјасысан.
Иманын гәлбинин пак ajнасысан,
Алимләр алими, үламы, гардаш!

ДАҒЛАР

Зимистан доланыб, баһар чатанда
Ал-јашыл кејиниб бар олан дағлар.
Шагајыг, нәркизли, күл бәнөвшәли,
Сүсәни, сүнбүлү вар олан дағлар.

Хош фәслин баһардыр, ағыр ел кәлир,
Ачылыб гөнчәдән лалә, күл кәлир.
Көнүл, гәмкин олма, әһли-дил кәлир,
Синәсиндә ашна, јар олан дағлар.

Бәзәнирсән, дағлар, нә көзәл көјчәк,
Чағырыр бир-бирин гәрәнфил, чичәк,
Сәдриндә сејр едир топ гара бирчәк,
Бәләниб гумаша чар олан дағлар.

Баһарла ејләдин әһдинә вәфа,
Иман да синәндә сүрдү чох сәфа
Зимистан кәләндә чәкирсән чәфа,
Үч аj гышда башы гар олан дағлар.

ДАНЫШМА

Сорушмамыш бир ашығын һалыны
Дилин ачыб һәчв, һәдјан данышма!
Јахшы севирсиниз дүнја малыны,
Истәмирик дејиб, јалан данышма!

Јалан демир, рүшвәт јемир телли саз,
Чаду јазмыр, фитва вермир, кәләкбаз!
Моллласан, кәл отур, мән дејим, сән јаз,
Зикримдәдир шири-јәздан, данышма!

Ол шири-худаја мәһәббәтим вар,
Зикримдә һәмишә сејјиди-әбрар,
Чар олур дилимдә голсуз әләмдар,
Верәнди дәрдләрә дәрман, данышма!

Зәлилә бир гулам, дүшмүшәм чөлә,
Динән јохду габағымдан бил һәлә.
Нөврәстә Иманам, кәр кәләм дилә,
Еләрәм аләми һејран, данышма!

ДЕЈӘРСИЗ

Һәлә гәфләтдәсиз, јатмысыз белә,
Сајыб мәни бир дивана дејәрсиз.
Чәфаныз чох олар, јәгин, ил-илә,
Дәрдинизи руһи-чана дејәрсиз.

Сәрсәри фәнада гырылар чанлар,
Төкүләр јахындан чох наһаг ганлар,
Сечилмәз һаг-наһаг јолу гананлар,
Мәһәттәлик бу дивана,—дејәрсиз.

Учалар дилләрдә аһ илә фәрјад,
Бир тәрәфдән олмаз ејләјән имдад,

Истәкли дост достун етмәјәчәк јад,
Кәч доланыб бу замана,—дејәрсиз.

Јанмаз, кечә чох чыраглар гаралар
Кәрдиш ели бир-бириндән аралар,
Позулар бағчалар, күлләр саралар,
Сәфәр едиб бијабана дејәрсиз.

Өмрә вәфа јохду, чохду чәфасы,
Бәрһәм олсун бу дөвранын әсасы.
Нөврәс Имандакы дәрдин бәнасы
Гурулубду доғрујана,—дејәрсиз.

ДЕМӘК ОЛМАЗ

Һамы хәлг олунуб бир гәтрә судан,
Һәр јетән кәдаја хан демәк олмаз.
Јатыб, гәфләтдәди, галхмаз јухудан,
Налајиг инсана чан демәк олмаз.

Күн хош кечсә, өмүр башын тачыды,
Талејим кәч кәтди, бахт гијгачыды.
Бир тә'нә сөз зәһри мардан ачыды,
Ганмајан надана ган демәк олмаз.

Дүз чыхар һәмишә мәрдин илгары,
Мүхәннәтин олмаз һеч е'тибары.
Јығар гајнағына шаһмардан ары,
Чәкмәсә низама, шән демәк олмаз.

Әјри олан билмәз јолу, әрканы,
Сахлајар көнлүндә шәри, бөһтаны.
Бәдәсил танынмаз јахшы, јаманы,
Намәрд сүфрәсинә нан демәк олмаз.

Иман јад елләрдә чандан усаны,
Һәрчајы сөзләрдән һәр дәм утаны.
Һәр күндә чәсәдим бир гәдәр јаны,
Ләһзәдә алышыб јан демәк олмаз.

ДЕМӘСИН

Һәдјан сөз данышан һәдјан ешидәр,
Инсан олан мана һәдјан демәсин.
Ејбим олса, гој сөјләсин үзүмә,
Сонрадан далымча бөһтан демәсин.

Әјри сөзлә ишим јохду, јәгин бил,
Доғру јола чалышарам мүттәсил.
Чәрхи-кәрдиш бәд доланыр илбәил,
Тапылмајыр мәндә нөгсан,—демәсин.

Иман дејәр, ешг одунда јанырам,
Өзүмдән бөјүкдән чох утанырам.
Ишарәдән мәтләбини ганырам,
Һеч ким өз достуна дүшмән демәсин.

ДӘРД ҮЗ ВЕРИБ, НИТГИМ СӨЈЛӘР КАЛАМЫ

Дәрд үз вериб, нитгим сөјләр каламы,
Бәлкә, сөзүм јатанлары ојада.
Сәс кәлсә кушуна, алар саламы,
Киши кәрәк бахсын достунан јада.

Гәлби доғру олан кечәммәз үздән,
Инсан чох инчијәр тә'нәли сөздән.
Бигејрәт оғулдан, бинамус гыздан
Сонсузлуг јахшыды фани дүнјада.

Тәрбијә кәрәкди ата-анадан,
Мә'рифәт лазымды әввәл бинадан.
Јүз дә чәһд ејләсән, оларсан надан,
Хидмәтин олмаса камил устада.

Өзкә зәһмәтиндән дөвләт, вар олмаз,
Кимсәјә бир зәррә хејир-кар олмаз.
Касыблыгынан киши үчүн ар олмаз,
Бу шәртинән доғру чыха үгбада.

Ариф олан, куш вер сән бу сөзләрә,
Намәрд һәр бәланы кәтирәр сәрә.
Кимди сәјјаһ олуб дүшә чөлләрә,
Иман кими кәзә дәрин дәрјада.

ДОЈУНЧА

Әзиз ата, иткин кедән фәрзәндин
Ағла һеј дүшәндә јада дојунча.
Мәним кәрдәнимдә чархын кәмәнди
Доландырар бу дүнјада дојунча.

Мәндән дост-гоһума азча килејлә,
Нә гарға, далымча нә һәдјан сөјлә.
Әл көтүр дуаја, мүначат ејлә,
Бәлкә, јетәм бир мурада дојунча.

Һалал гыл Иманы, гоһум-гардашым,
Чешмим ағлар, гаранлыгды күнәшим.
Әкәр бир илаһи дүзәлтсә ишим,
Шад оларам Кәрбәлада дојунча.

ДУРНАЛАР

Үч дәстә какили сәрдә чығалар
Чәкилиб телиниз гара, дурналар!
Сејранкаһыныздыу уча сәмалар
Чыхыбсыныз новбаһара, дурналар!

Елим, күнүм кери јанда галыбды,
Гајғы-гәмләр ширин чаным алыбды,
Фәләк мәни көр нә күнә салыбды,
Алышыр чәсәдим нара, дурналар!

Көјчәкди сәсиниз, хош кәлир һава,
Һансы вилајәтдә јапарсыз јува?
Вармы әлиниздә елә бир дава,
Ејләјә дәрдимә чара, дурналар!

Мәчнунам, чыхмышам Лејли сејринә,
Көчүб кедиб, билмәм онун тәһри нә?
Нөврәстә Имандан Виран шәһринә
Бир хәбәр апарын јара, дурналар!

ЕЈЛӘ

Хәллаги-мөһтәрәм, шаһи-зүлкәрәм,
Бу узун кечәни тез сабаһ ејлә.
Дағыт үстүнүздән чәни, думаны,
Шө'леји-мүнәввәр шәмсү маһ ејлә.

Кәрәм гылыб десән јазыгды онлар,
Тәгдири-гәзаја баш гојуб голлар.
Шәмс ејлә, һәр јандан көрүнсүн јоллар,
Виранә шәһрини бир акаһ ејлә.

Илаhи, рәhм, ејлә Иман гәмкешә,
Сөздән кәрәк мәтләб чыха, һәм нәш'ә.
Сәндән мәтләб истәмирәм һәмишә,
Дуамы мүстәчәб каhбакаh ејлә.

ЕЈЛӘР

Ала көзлү, нә дурубсан гаршыда,
Сәни көрүб көнлүм аhү-зар ејләр.
Салыб чәсәдими јандырдын ода,
Ел көрәр бизләри, сәнкисар ејләр.

Гашларын әламәт, көзүн афатды,
Алышдырды чаным, одлара гатды.
Бу дурушун нечә хәстә ојатды.
Ачылды хәјалым, хош базар ејләр.

Сүраhи кәрдәнин сәрви-рәванды,
Һәр гыја бахышын мин наhаг ганды.
Сәдрин чәмәнкаhы мәнә дәрманды,
Сағалдар мәризи, хуб рәфтар ејләр.

Сәни көрдүм, нәләр дүшдү јадыма,
Дәрдим десәм, кимләр кәләр дадыма?
Вәфасызлыг ујмаз мәним адыма,
Иман үрәјиндә дүз илгар ејләр.

ӘВӘЗИНДӘ

Овсунчујам бир шаhмарын гојнунда,
Јатырам онунла јар әвәзиндә.
Хәстәјәм, үрәјим јаман истәјир
Јејирәм бибары нар әвәзиндә.

Бу гәмли көнлүмү бир кимсә билмәз,
Мәhшәрәдәк үзүм шад олуб күлмәз.
Атәшими дашгын чајлар сөндүрмәз,
Од аллам ағзыма гар әвәзиндә.

Иман, сиррин өз гәлбиндә пүнhанды,
Арифләр ешидиб, дәрдими ганды.
Ала гарға өз јериндә тәрланды,
Тәрлан гүрбәт елдә сар әвәзиндә.

ЗӘЛИЛҮ МҮЗТӘРӘМ, ДИВАНӘ СӘРӘМ

Зәлилү мүзтәрәм, диванә сәрәм,
Вармы мәним кими бир дәрди багы!?
Хәллаги-мөhтәрәм, шаhи-зүлкәрәм,
Сөнүбдү, көнлүмүн јанмыр чырағы.

Күнү-күндән бирчә бахты кәм мәнәм,
Јыған бир-бир үстә дәрдү гәм мәнәм,
Нә ачизәм, нә дә һушу чәм мәнәм,
Мән үчүн лазымды бир гәм отағы.

Гәт олду, һәр јандан үзүлдү чарам,
Нечә бүлбүл кими күлдән кәнарам,
Һәми шәрмсарам, һәм күнаhкарам,
Төкүлүб бағчамын голу, будағы.

Тале китабымда гарады јазы,
Ким биләр дәрдими, ким чәкәр назы?!
Халигиләмјәзәл, олма иразы,
Сәбәб нәдир мән чәкирәм фәрағы?

Гәзанын гәhриндән дағылды һушум,
Ачылмады гәмдән бир ләhзә башым.
Бичарә Иманам, ахды көз јашым,
Фәләк кәмәнд атды, гурду дузағы.

ЗИЛЛӘТ ИЛӘ ГАРАНЛЫГДА ЈАШАЈАН

Зилләт илә гаранлыгда јашајан
Ишыглы күнләри тапды, ајылды.
Елмдән кәнарда галан чох чаван
Инди тәһсил алды, инсан сајылды.

Сәфа сүрүр зүлмәт ичрә галанлар,
Јох олдулар дөвләт илә доланлар.
Залымлар әлиндә мәзлум оланлар
Бу хош күнүн шө'ләсинә мајылды.

Иман дејәр, ганлы дава пуч олду,
Бәјләрин, ханларын көзү овулду.
Шәфәг гаранлығын сачыны јолду,
Шимал күнү һәр тәрәфә јајылды.

ЈЕНӘ ГӘМ ЛӘШКӘРИ ЈҮРҮШ ЕЈЛӘДИ

Јенә гәм ләшкәри јүрүш ејләди,
Синәм ешг одуна галамагдады.
Һәрә бир тәрәфдән гылынч көтүрүб,
Көнлүмүн евини таламагдады.

Десәм ки, инчијәм мән бу чаһандан,
Гынајарсыз мәни һәрә бир јандан.
Азалтмагданса да дәрдими чандан,
Артырыб уч-уча чаламагдады.

Ајылмышам, анламышам фәндини,
Өмрүмүн архынын сөкүр бәндини.
Чинләјиб әлинә гәм кәмәндини,
Атыб кәрдәнимә доламагдады.

Бу хәстә көнлүмүн бил тәмәннасын,
Силмәк истәјирәм гәлбимин пасын.

Тутмушам дәстимдә меј пијаласын,
Бу бимүрвәт вуруб чаламагдады.

Чалышыр ки, мәни сала фәндинә,
Гәсәмхорду, инанмарам андына.
Гојубду Иманы гәм сапандына,
Атачагды бир күн, буламагдады.

КАҒЫЗ

Көјчә маһалына бир салам јетир,
Сөјлә мән әвәздән әрзи-һал, кағыз!
Данышкынан, хејли гәм јүкүн көтүр,
Гоһум-гардаш һалын хәбәр ал, кағыз!

Әјиб чаван гәддим чархын ситәми,
Каһ мана үз верир синәмин гәми.
Каһ олур, ачыллам гызылкүл кими,
Каһ олур, чәкирәм гилү-гал, кағыз!

Јетир пир атама, бир салам ејлә,
Кедәрки јолларым сүбһү шам ејлә.
Гәләм көтүр, сөзүн јаз, тамам ејлә,
Јетир бу Имана бир әһвал, кағыз!

КӨНЛҮМӘ

Мүрғи-сәһәр, дан гызарды, кәл дилә,
Бир нәғмә де бағры јанмыш көнлүмә.
Ајрылыг сааты кечди дөрд илә,
Овлағындан араланмыш көнлүмә.

Бир һичранды, бир хәјалды, бир дә мән,
Нә баһар вар, нә бүлбүл вар, нә чәмән.

Кәтирмисән бир шад хәбәр, бәлкә, сән
Јаса батыб гаралапмыш көнлүмә.

Оху, мурғ, бәлкә, бахтым ојана,
Јаман күнүм сон мәнзилә дајана.
Кәлән јохду бир имдада, һајана,
Охлар дәјди паралапмыш көнлүмә.

О күндән ки, әлдән кедиб ихтијар,
Јахын кәлмир гоһум, гардаш, нә дә јар.
Әсди туфан, дөјдү долу, јағды гар
Бостан кими уралапмыш көнлүмә.

Ким чәкибди Иман гәдәр һичраны!?
Бағлајыбды белә гәмли дастаны.
Индән белә кәлсә дүнја Логманы,
Чарә олмаз паралапмыш көнлүмә.

КӘЛИБДИ

Бу ишрәтли чаһан, бу јени аләм
Фәһлә-кәндли вәтәндаша кәлибди.
Елм, һүгуг сәркәшли һәр мәгамә
Көзәл дүзәлибди, баша кәлибди.

Фағыр јохсул, сән дә көз ач, ајыл бир,
Бу јени замана фәһм јетир, көр.
Шура үчүн бу нөв илә салам вер,
Сөјлә јаша,бир дә јаша, кәлибди.

Парлаг олмуш елм, мәктәб сәрасәр,
Кәндли ушаг әлдә дәфтәр бәрабәр,
Мәһәббәтлә охумаға кәлирләр,
Һәм гоһума, һәм гардаша кәлибди

Гој мәктәбә, тут ушағын әлиндән,
Елм охусун, әдәб алсын дилиндән.
О дүшүнсүн инсанлығын јолундан,
Елмсизлик бирчә даша кәлибди.

Ленин олду әввәл гојан бинаны,
Алгышларам мән бу јени заманы,
Һәвәсләндирмишдир Нөврәс Иманы,
Әсәрләниб кур аташа кәлибди.

КӘЛИБДИ

ҺӘМ КАНИ-СӘХАВӘТ, МҮШКҮЛКУШӘСӘН

Һәм кани-сәхавәт, мүшкүлкушәсән,
Саһиби-Дүлдүлсән, хачеји-Гәнбәр.
Алими-сиррисән, вәлхәфијјәсән,
Мөвчуда сәбәбсән, аләмә рәһбәр.

Намәрдин бојнун әј, мәрдә ол пәнаһ,
Нәгш етдин, гарарын тутду гиблакаһ.
Вер дәрсим охујум, ја әбәдуллаһ,
Вүрд едим дилимдә, еј әјнүм әзбәр.

Шәријә рәһбәрсән, һафизи-Иман,
Хилгәти-лоһ, фәләк, зәмин, асиман.
Беһиштә зирвәсән, рөвнәги-ризван,
Зинәт алыб сәндән шәмс илә гәмәр.

Иман сөјләр кизлин, һәм ашикардан,
Зикримсән, ја аға, ассалар дардан.
Бирчә гуртар мәни бу интизардан,
Чәкмишәм бу јолда нә хофу кәтәр!

КӘЛИБДИ

Бу мүждәни тез јетирин милләтә,
Гоча Шәргин Нәриманы кәлибди.
Гурулуб чаһ-чәлал, дағылыб зүлмәт,
Јер үзүнүн хош заманы кәлибди.

Зәһмәткеш ујмады буржуј фелинә,
Гануну, гајданы алды әлинә.
Азадлығын бу күн Гафгаз елинә
Јүз мин, јүз мин гәһрәманы кәлибди.

Ленинин фәрманы чатыб һәр јана,
Шө'лә салыб күнәш кими чаһана.
Чан гурбан етмәјә бу јурдун она,
Һәми јазы, һәм Иманы кәлибди.

КӘЛИБ КЕДИБ

Овчујам, јолунда кәзирәм нашы,
Нечә белә дағлар, дүз кәлиб кедиб.
Јандырыр чисмими ешгин аташы,
Јаралы гәлбимдә көз кәлиб кедиб.

Ојур чијәрими санки бир алмас,
Виранә көнлүмдән ачылмады пас.
Бир Әләскәр, Гасым, Шикәстә Аббас,
Галан шаир һамы үз кәлиб кедиб.

Гумру тәк ләһчәси хошханды Гурбан,
Түрфә көзәлләрди дәрдинә дәрман,
Нә олса дилиндә һазырды фәрман,
Ләфзи, һәм мә'насы дүз кәлиб кедиб.

Јахшы бәјәнмишәм Мискин Абдалы,
Чәм имиш башында һушу, камалы.

Вагиф гарышдырыб чох гилү-галы,
Сөзләриндә кәлин, гыз кәлиб кедиб.

Нөврәстә Иманам, һушум долашыг,
Һејиф ки нәзмимдә јохду јарашыг,
Бәјәнмәз нә сејид, молла, нә ашыг,
Дәрд олуб синәмдә сөз кәлиб кедиб.

КӘЛ ЈЕТИШ

Бир һөкми-худанын елмин ачары,
Нәзәр ејлә бу чаһана, кәл јетиш!
Күллү мәсаванын тәк шаһсувары,
Дөнүбдү чијәрим гана, кәл јетиш!

Шири-пәрвәрдијар, вәлијји-рәһман,
Чәми хәстәләрә верәнсән дәрман.
Сызылдар чәсәдим, көзүм ағлар ган,
Гәддим әјиб бу замана, кәл јетиш!

Иман дејәр, ишим дүшүб мүшкүлә,
Булбүл кими һәсрәт галмышам күлә.
Дәрдимин иллачы көрүнмүр һәлә,
Ирәһм елјлә мән чавана, кәл јетиш!

КӘЛМИШӘМ

Ибтида, дилимдә олуб «бисмиллаһ»,
Сығынмышам ол худаја, кәлмишәм.
Мәним әзбәримди «ла-фәта-иллаһ»,
Әхз ејләјиб јүз мин ајә, кәмишәм.

Чәкилиб мәддимиз доғру әркана,
Әбәс дүшмәмишәм мән бу чаһана.

Хидмәт еjләмишәм шаһи-мәрдана,
Бел бағлаjыб мүртәзаjа, кәлмишәм.

Кет ахтар пешәни, тап бир јарашыг,
Гатарам һалыны, олар долашыг.
Күллү Гафгазjаны долдурса ашыг,
Дил ачмарам илтичаjа, кәмишәм.

Әввәл, сөзләрини нәзм еjлә сәрин,
Һәлә даjаздасан, ахтарма дәрин.
Ачарам синәмин гәмли дәфтәрин,
Саллам сәни аһү ваjа, кәлмишәм.

Пеjғәмбәр нә лазым, кәтирмә дилә,
Сән онун әмринә кәл дүзәл һәлә.
Нөврәстә Иманам, олмушам белә,
Јөн чевириб Кәрбәлаjа, кәлмишәм.

КӨЗӘЛДИР

Бир дилбәри бәсләjибдир анасы,
Вәсфи дүшүб бу чаһана, көзәлдир.
Чанана таj олмаз көлүн сонасы,
Бәзәк вериб чисми-чана, көзәлдир.

Савалан гарыды онун синәси,
Көвһәрди каламы, лә'лди кәлмәси,
Данышыр, инсана хош кәлир сәси,
Шәкәр әзиб дил-даһана, көзәлдир.

Көздән гоjмаг олмаз белә сирдашы,
Нә көзәл чәкилиб, гарады гашы.
Тәрлан тамашалы, хубларын башы,
Дәjишмәрәм ол гылмана, көзәлдир.

Маһалда, обада һеч таjы јохду,
Гәмзәләри нештәр, кирпиjи оxду.
Бу дүнjа үзүндә, бил, көзәл чоху,
Доғрулугда, бу бир дана көзәлдир.

Хәстәләр дәрдинә көзәлдир шәфа,
Бир кәрә кәлмәди мүрвәт, инсафа.
Һәр заман јолунда чәкирәм чәфа,
Чөвру ситәм бу Имана көзәлдир.

КӨЗӘЛ ГЫЗ

Ағ либасын, тәр әндамын, күл үзүн
Нә јарашыр бир-бир үстә, көзәл гыз!
Хош јеришин, шух күлүшүн, дүрр сөзүн...
Аjаг сахла, кет аһәстә, көзәл гыз!

Әjлән бирчә, гәмли көнлүм шад елә,
Ширин ашна олуб верәк әл-әлә.
Һәсрәтин чәкмәкдән дөндүм булбулә,
Дәстинә күл көтүр дәстә, көзәл гыз!

Көнүл әрәб атды, һачан јорулар,
Бағрымын башына милләр вурулар.
Ешг одуна јанар, јанар, говрулар
Ашыг Иман кими хәстә, көзәл гыз!

КӨЗЛӘР

Аман аллаһ, севки нечә ширинди,
Мәчнун Лејли деjиб бу дағы көзләр.
Лејли вә'дә верди, кәләрәм деди,
Бир илди сәрбәсәр булағы көзләр.

Мәчнун көзү галды Лејли гашында,
Јазыг чаны јанды ешг аташында.
Чөл гушлары јува салды башында,
Тутулмушду нитгү гулагү көзләр.

Иман бахты Лејли, Мәчнун бахтыды,
Јарын һөкмү шаһү хаган тахтыды.
Зимистан кечибди, јајлаг вахтыды,
Кәлән гәфлә-гатыр улағы көзләр.

КӨРӘЈДИМ

Кәрдиш һәрләнәјди, чарх доланајды,
Кедиб бир дә јар овлағы көрәјдим.
Чар олур һәр јана дағлар башындан
Көвсәр кими вар булағы, көрәјдим.

Долана һәр јана түрфә көзәлләр,
Дәстә тутуб дөрд бир јаны кәзәрләр,
Ағ бухага лалә, нәркиз дүзәрләр,
Сејр едәләр солу, сағы, көрәјдим.

Ачылајды күл-чичәкләр хәнданы,
Чыхајды сејрана көзәлләр ханы.
Әтри-күл вурајды һәрдән инсаны,
Бәзәјәјди јар отағы, көрәјдим.

Әчәл мачал верә, күн кәлиб јетә,
Баш вериб бәнөвшә, јасәмән битә.
Шөвгә кәлиб бағда әндәлиб өтә,
Иман дејәр, бу дамағы көрәјдим.

КӨРҮНМҮР

Бир маралы әлдән кедән сәјјадам,
Һеј кәзирәм бу дағлары, көрүнмүр.
Һәсрәтиндән нечә гәмкин, нашадам,
Вар синәмдә нә дағлары, көрүнмүр.

Фиргәтли Мәчнунам, Лејли сорағым,
Чәһчәһли булбулум, зинәтли бағым,
Истәкли чаваным, ишрәтли чағым
Унудубду јајлаглары, көрүнмүр.

Худаја, рәһм ејлә, өзүн тәһрә чәк,
Зикр олур каламын дилимдә тәк-тәк.
Белә интизарлы Нөврәс Иман тәк
Көзү јолда вар ағлары, көрүнмүр.

КӨРҮНҮР

Һәјат бир дөвранды, ики үзлүдү,
Гарасы көрүнүр, ағы көрүнүр.
Һәр сөзүн, сөһбәтин өз мәгамы вар,
Чүрүјү көрүнүр, сағы көрүнүр.

Бир барлы бағчајдым, барым кәсилди,
Вахтсыз хәзан әсди, карым кәсилди.
Вәтәнимдән е'тибрым кәсилди,
Гүрбәт елләр мәнә јағы көрүнүр.

Нөврәс Иман һагдан истәр пајыны,
Дәрдә дүшсүн мүхәннәти, хајыны;
Јемә чөрәјини, ичмә чајыны,
Намәрд сүфрәсиндә ағы көрүнүр.

ЛЕЈЛИ

Дагыстан һавасы бәд кәлди сана,
Күл үзүн чевирдин арана, Лејли.
Бүлбүләм, ај залым, рәһм гыл мана,
Салма белә дәрди-кирјана, Лејли!

Чисмими јандырдын ешг аташына,
Бахмадын дидәмин кедән јашына.
Мәчнун тәк чыхартдын дағлар башына,
Салдын зимистанда борана, Лејли!

Иман интизарды, рәһм гыл, бир кәл,
Дүз ол илгарында, зүлфү мүсәлсәл.
Од түтсүн Гарабаг, алышсын әзәл,
Көрәјдим олубду вирана, Лејли!

МӘНӘМ

Тифил икән сәнсән јар олан чана,
Чох чәкән јад елдә зәлаләт мәнәм.
Бинадан севмәјән фани дүнјаны,
Ахтаран һәмишә әдаләт мәнәм.

Бивәфа дүнјада олмадым бидар,
Өзүм өз ишими билмәдим ашкар.
Бир шәрмәндә, үзү гара, күнаһкар,
Һаггын дәркаһында хәчаләт мәнәм.

Нөврәстә Иманам, дәрди биһесаб,
Ағлар көзүм, төкәр гәтрә-гәтрә аб.
Һәр ан вирдимдәди әзиз бир китаб,
Едән һагг јолунда итаәт мәнәм.

МӘНӘМ, МӘН

Тәрк олан вәтәндән, јад олан елдән,
Гурбәт елдә бир авара мәнәм, мән.
Кур кәлән талеји рузи-әзәлдән,
Синәси сәд һазар пара мәнәм, мән.

Тифил икән бир устада гул олан,
Һәсрәт чәкиб, дәрду гәми бол олан,
Овчу кими дағ башындан јол олан,
Ахыр һәсрәт бу дијара мәнәм, мән.

Еј шири-давәрим, нами-һејдәрим,
Сутуни-зәминим, әршә ләнкәрим.
Дил ачыб сөјләјән вәсфи-дәфтәрим,
Нөврәс Иман, бил, ашкара мәнәм, мән

МӘНИ

Синәм тиғү хәнчәр, ох нишанасы,
Тәбибсиз инчидәр јаралар мәни.
Көнлүм олуб бајгу виранханасы,
Вахтсыз зимистанам, гар алар мәни.

Дилим јаралыды, истәр Аббасы,
Башыма вурубду Әкбәр һавасы.
Учду чан чәсәддән, јохду бәнасы,
Истәр мәнзил үчүн һаралар мәни?

Бахтым јан доланды, талејим гиғач,
Булунмаз дәрдим вар, тапылмыр әлач.
Иман бир хәстәди, дәрмана мөһтач,
Истәсә чәнкиндән јар алар мәни.

МӘНИ

Дилим ачыб һәр надана јар десәм,
Ешидәндә гынамазмы јар мәни.
Дүшәндә бир ихтијарым вар десәм,
Әкәр гојса намус, гејрәт, ар мәни.

Бәдхәјалдан һәркиз сәнә јар олмаз,
Мүхәннәт дилиндә е'тибар олмаз.
Јүз һарамдан кәсб ејләсән, вар олмаз,
Чүрүдүб бәдәндә аһузар мәни.

Чох чалышдым,чәфа чәкдим әлимнән,
Инчимәди бирчә кимсә дилимдән.
Агибәтдә чуда дүшдүм елимдән,
Алыбды гүрбәтдә интизар мәни.

Чох чалышмаг чана гәсд ејләр нечә,
Бахтын јатса ишлә һәр күндүз, кечә.
Бир рузи гәрардыр вахтын јетинчә,
Мөһкәм бил бу ишдә ашикар мәни.

Бичарә Иманам, һуш кедиб сәрдән,
Әлач јохду, гәләм, китаб дәфтәрдән.
Горхум, хофум чохду рузи-мәһшәрдән,
Атдыра аташа кирдикар мәни.

МӘНИ

Фәрмани-гүдрәтдән, һөкми-худадан
Тапды накаһандан гәзалар мәни.
Кәрдиши-дүнјадан, гәһри-гәзадан
Инчидир бәдәндә әзалар мәни.

Ситәми-бәладан, зүлми-чәфадан
Мәним гисмәтимди әввәл бинадан.

Ајрылдым ишрәтдән, зөвги-сәфадан,
Көтүрүб һәр јана јазалар мәни.

Бир јандан ајрылыг, елин фәрағы,
Јандырыр чисмими атәш сајағы.
Иманам, өмрүмүн нөврәстә чағы
Үзүр ишкәнчәләр, чәзалар мәни.

МӘНИМ

Фәләк бәхш ејләјиб нә һамајылды,
Чыхмады игбалым бир јана мәним.
Нә гәлбим ачылды, бир кәс сајылдым,
Нә сөзүм хош кәлди инсана мәним.

Хош күнә һәсрәтәм, дәрд габағымда,
Һәми гәм шәриким солу-сағымда.
Бичарә Мәчнунам, зәлил чағымда,
Көнлүм сәфәр едир һәр јана мәним.

Гүрбәтдә говрулдум, олдум фүгәра,
Ајрылыб вәтәндән дүшдүм кәнара.
Нөврәстә Иманам, мәнәм бичара,
Һәсрәтди көзләрим дәрмана мәним.

НӘ

Налајиг мәчлисдән, ганмазлыг јердән
Јүз дә чәһд ејләсән, хејир-кары нә?
Наданы гандырмаг олармы бирдән,
Накәсин үрәкдә е'тибары нә?

Заты нәчиб олан, өз олар нәчиб,
Мәлһәми јараја ејләјәр тәбиб.

Урвасыз өвладын иштә бинәсиб,
Намусу нә, гејрәти нә, ары нә?

Һәр сөздә дүз олмаз, ахтар, аз инан,
Сечилә дүнјада јахшыјнан јаман.
Бу чәрхи-кәрдишин, Нөврәстә Иман,
Ким белин бағлајыб рузикарина.

ОЛДУ

Мискин Абдаллыја сәфәр ејләдим,
Башыма нә кәлди, һекајәт олду.
Күзарым дүшмүшдү бир шам базары,
Гарышды әһвалым, гијамәт олду.

Ев јијәси—гары фәрман бујурду,
Кәлини кәтириб хамыр јоғурду.
Әләји, табағы бир-бирнә вурду,
Асылды газаны, нәһајәт олду.

Дедим: сарымсағы шорунан дөјмә,
Дөјсән дә, мән үчүн хәнкәлә төкмә.
Деди: бәсди, гонаг, өзүнү чәкмә,
Аралыгда хејли әдавәт олду.

Гары чох алдадыб јенә төкдү шор,
Фасигү биәмәл, өзү корбакор.
Дејирди һәрдәнбир, көтүр ејлә һор,
Ләззәти дилимдә нәғајәт олду

Утандым, бир-ики гисмәт көтүрдүм,
Әлими ағзыма күчлә јетирдим,

Ики јол гатландым, бир јол өтүрдүм,
Ики дүз синәмдә һәрарәт олду.

Ачыб сөјләмәдим, ничидин бәдән,
Һәрдән бу Имана күлүрдүн нәдән?
Гары, гонағына һөрмәт елә сән,
Ачылды бир көнлүм фәрағәт олду.

ОЛА

Көнүл бағлајанда бир шух көзәлә,
Бахтын кәсә, бир истәкли јар ола.
Чамалында дүзкүн, камалда габил,
Динмәмиш, көнлүндән хәбәрдар ола.

Ачыла күл үзлү нобаһар кими,
Синәси дағлара јаған гар кими.
Дикәлә мәмәси тәзә бар кими,
Нечә ки, будагда јеткин нар ола.

Күләрүзлү, ширин дилли, хош габаг,
Долана башына пәрвана сајаг.
Гисмәт ет, илаһи, гојма сән узаг,
Бәлкә, Имана да хидмәткар ола.

ОН ЈЕДДИ

(гыфылбәнд)

Бир ағачда үч будаг вар, беш килә,
Чәм елләдим, олду бағы он једди.
Он једди бәнди вар, он једди чамы,
Һәрдән нуш ејләјир сағы он једди.

Он једдиси дуруб дәсбәдәс бүтүн,
Он једдисин аллам истәсәм сатын.
Он једди ләнкәрди, отуз дөрд сүтун,
Отуз дөрд сүтунун тағы он једди.

Алтмыш сәккиз гулу нури-дирәхшан,
Он једдијә хидмәткарды һәр заман.
Каһ јенир, каһ галхыр, кәтирир фәрман,
Гарасы бир олуб, ағы он једди,

Он једдиси әлдә тутубду сазы,
Он једдиси eләр гумру авазы.
Он једдиси көзәл нәгш едәр јазы,
Јазынын ишрәтли чағы он једди.

Нөврәс Иман он једдијә гул олмуш,
Он једдиси мәнлә дилбәдил олмуш.
Он једди дәрвишә бир мәнзил олмуш,
Шө'лә верән вар чырағы он једди.

СӘН АЈӘ

Јохкән әршү, күрсү әрзи-самават,
Нури-һәгдән хәлг олубсан, сән, ајә.
Алимләр дилиндә охунан ајат
Гырх мин илчә гәрар гојмуш сәнајә.

Варанда сејрана Мина дүзүндә,
Бәјан олдун Хизрә чешмә көзүндә,
Галанда Чәбраил дәрја үзүндә,
Устад олуб өјрәнибсән сән ајә.

Сәнсән интизарда гојан Иманы,
Сирри-хаб ичиндә, ја кәрәм каны.
Муса сәндән алды елми-худаны,
Ондан сонра кетди Тури—Сәнаја.

КӘЛ КӨРҮШӘК БИР

Сән аллаһ, көзәлим, кәл көрүшәк бир,
Хәјалым ајнасы параланмамыш.
Мән илләр хәстәси бир дә тәзәдән,
Һичран охларыјнан јараланмамыш.

Сүлејман мүлкүнә јохду е'тибар,
Бир хәзан көзләјир һәр назлы баһар.
Кәл апар көнлүмү, сахла јадикар,
Јоллары кәсилиб, гар аламмамыш.

Јарадан дәрд әһли јарадыб мәни,
Јандырма одлара Иман хәстәни
Дајанма, мәләјим, кәл көрүм сәни,
Чан чәсәддән чыхыб араланмамыш.

СӘРВ, СӘН

Салланыб назынан, хош авазынан
Үз тутубсан нә мәкана, Сәрв, сән?
Вәсфин дејим доггуз телли сазынан,
Тәк кәлибсән бу чаһана, Сәрв, сән.

Һәрдән долананда солу-сағымда,
Артырырсан дәрдим бү фәрағымда
Бу јад өлкәләрдә, гәриб чағымда
Салдын мәни нә туфана, Сәрв, сән.

Дил истәр вәсфини әзбәр сөјләјә,
Јаздыра гәләмә, дәфтәр ејләјә.
Чоша кәрәм каны, нәзәр ејләјә,
Јар оласан мән чавана, Сәрв, сән!

Jаралы ов кими дүшмүшәм чөлә,
Һалым ким соруша, дәрдим ким билә!?
Бах, бир нәзәр јетир мән әһли-дилә,
Кәрәм ејлә бу Имана, Сәрв сән!

ТОМАХЛЫЛАР

Мән гыјмырам сизә һәдјан демәјә,
Бирчә әрзи-һалым вар, томахлылар!
Бу гајдада сизә инсан демәрәм,
Олсун сизин үчүн ар, томахлылар!

Дилими ачмадым мән һәдјан сөзә,
Ијид истәјир ки, дастана дөзә.
Гәриб идим, гонаг кәлмишдим сизә,
Етдиниз дүнјамы дар, томахлылар!

Ашыглар көрдүјүн сөјләр һәмишә,
Нечә гәһәт олду бир гејри пешә?!
Мүхтәсәр, нә дејим чархы-кәрдишә,
Ејләди тәрланы сар, томахлылар!

Мәрд ијидләр чөрәк верәр, ад алар,
Намәрд сүфрәсинин нә дады олар!?
Јазарам бу иши, ахыра галар,
Оларсыз аләмдә хар, томахлылар!

Ешг әһлијәм, өзүм бир ночаванам,
Анламаз нә билир, јахшы, јаманам.
Бағчасы гурумуш Нөврәс Иманам,
Кәтирмәз будағым бар, томахлылар!

ҺАЈЫФ

Дилимин әзбәри, көнлүм имдады,
Јад олан дилимдән Гур'аным һајыф!
Фәләјин доланан кәҹ рузикары
Позубду ишрәтли дөвраным, һајыф!

Әввәл, зикрим иди мөвланын ады,
Ахыр, бу дүнјанын зүлмү гојмады.
Субһи-шәм чәкәрәм аһү фәрјады,
Кәсилән үмидим, кұмаңым һајыф!

Чох ҹәфалар чәкдим, ахыр пуч олду,
Һичрандан үрәјим күл кими солду.
Нөврәс Иман дәрдү гәмә туш олду,
Шад олмады көнли-вираным, һајыф!

ҺАНЫ, КӨРҮНМҮР

Бу көзәл кәрдишин, чархы-заманын
Әввәлки дөвраны һаны, көрүнмүр?!
Позулуб ишрәти, шаны дүнјанын,
Солуб күлүстаны, һаны, көрүнмүр?!

Галмајыбды јәгин бил, Сүлејмана,
Е'тибары јохду бирчә инсана.
Бу дуран биналар, бу меһманхана,
Јығнағы, меһманы һаны, көрүнмүр?!

Ҹан гојан мәрдана достун јолунда,
Сечилмиш оғланлар сағү солунда.
«Маһур», гәзәлијјат, нәғмә дилиндә,
Саз әлдә Гурбаны һаны, көрүнмүр?!

Күн кими тә'рифи тутан маһалы,
Дилләрдә сөјләнән ҹаһү ҹәлалы,

Һаны кәрбәлајы, сәрдар Дәли Алы,
Галыбмы нишаны, һаны, көрүнмүр?!

Иманын дилиндә охунан әзбәр,
Көвһәр кәлмәсиндән јазылан дәфтәр,
Васфин еjләмишди Ашыг Әләскәр,
О көзәл пираны һаны, көрүнмүр?!

ҺЕЈ

Һичран јериш етди, гәм алды чаным,
Ағлар көзүм, ганлы јашлар төкәр һеј.
Дәрдү мөһнәт бүрүјүбдү һәр јаным,
Гошуб дилдә гәм котаны әкәр һеј.

Ким мәним тәк тә'нә сөзләр көтүрдү?
Зәһмәт чәкиб чох чәфасын итирди.
Дәрд артды синәмдә, һәддин өтүрдү,
Һесабынан дағы, дашы чәкәр һеј.

Әзәл күндән меһман олдум јад елә,
Дәрдим Гафа дөндү, көз јашым селә.
Нөврәс Иман, ишин дүшдү мүшкүлә,
Чаван гәддин јар фәрағы бүкәр һеј.

ЧӘТИНДИ

Кәлди мәһәррәмлик, кәсди габағы,
Чыхмаг олмаз бир кәнара, чәтинди.
Вәфасыз өмрүнүн новчаван чағы
Сиздән узаг дүшсә ара, чәтинди.

Мәтаһым дүррдү, алан јох, сатам,
Мүшкүлдү мурада, мәтләбә чатам.

Оғул јолу көзләр бинәва атам,
Һәсрәт чәкәр о бичара, чәтинди.

Јаралы гәлбимә елләр дәјмәсин,
Бу дүнјаны көрән өзүн өјмәсин.
Танры һеч кимсәдән нәзәр әјмәсин,
Дүшсә Иман кими дара, чәтинди.

А ЈАРА МӘНДӘН

Вахт доланды, кәлди кечди замана,
Нијә әл чәкмәдин, а јара, мәндән?
Нә әчәл кәлмәди, јетишәм чана,
Нә хәбәр кетмәди а јара мәндән.

Чан дејән Фәрһадды, Ширин даһа нә?
Әсб әлиндә сөјлә ширин дәһ ана.
Кәлибди ләбләрин ширин даһана,
Көрмүшәм ләззәтин, а јар, әмәндән.

Иман гәләм чалыр, нә хош сәфады,
Нә низам јохумду, нә хош сәф ады.
Пәришан хәјалым нахош сәфады.
Хаин бәд гандырар а јара мәндән.

АЈ МАРАЛ, МАРАЛ

Овсунчусан, мәнлә дәрдә јарысан,
Овсун сал, дағлара, ај мар ал, мар ал.
Әндәлиб күлүсән, бағча барысан,
Зәнбур тәк синәмдән ај мар ал, мар ал.

Дурубсан гаршымда һәр заман көзәл,
Вурубсан синәмә һәр заман көз,әл.

Ишарәт ејләсәм һәр заман, көзәл,
Ҝәрәм ет дәстинлә, ај Марал, Марал!

Сәјјад ҝәләр, сән дә кеч, әркә, мән дә,
Јөнүм дүшүб дағa кечәркә мән дә.
Нөврәс Иман сәндә кечәр кәмәндә,
Кәзәр көз өнүндә ај марал-марал.

АЈ ҮЗӘР, ҮЗӘР

Чамалын шө'ләси кәзир чаһаны,
Нечә әрш үзүндә ај үзәр, үзәр.
Һәсрәт доланмағын јандырыр чаны,
Демә ки, данышыр ај үзәр, үзәр.

Гәмәр һүснүн сејрагубдан далдала,
Јар исминдә јарашыгды дал дала.
Сәнин дәрдин мана кәлди далдала,
Тәк чәкә билмәрәм, ај үзәр, үзәр.

Кејдим ајағыма һичран чәкмәсин,
Гәм башдан тутубан, һичран чәкмәсин.
Һеч кәс Иман тәки һичран чәкмәсин,
Ахырда өмрүнү ај үзәр, үзәр.

БИР АЈ ӘМИНДИ

(гыфылбәнд)

Көнлүнүн нөврағы, шәмсу чырағы
Гәлби натәваным, бир ај әминди
Дедим: дилбәр, мәни салма фәрағa,
Деди: чәбр ејләсән, бир ај әм инди.

Дедим: бу бүлбүлүн бағчасы бир күл,
Деди: алданыбсан, бағчасы бир күл.

Дедим: ал бәзәнмиш бағчасы, бир күл,
Деди: бағбаны вар бир ајә минди.

Дедим: ешгин көр ганады үчдүмү?
Деди: варса мәһәббәтин үчдүмү.
Дедим: халын күл јанагда үчдүмү?

Дедин: једди үчүн тағы бешдими?
Деди: онун кәрдән бағы бешдими?
Дедим: бир будағын тағы бешдими?
Деди: ача билсән, бир ајә минди.

Дедим: бу он бирин јохла он үчүн,
Деди: доггуз гәбул олуб он үчүн.
Дедим: үчү алачагды он үчүн,
Деди: Иман, доғру бир аја әминди.

ЈАНАНЫ КӨЗДӘ

Сәрәфраз кәзирсән бүллур отагда,
Гырагдан одуна јананы көздә.
Һәдјан сөз данышма ағыр јығнагда,
Ја намусу көздә,ја наны көздә.

Чәсәд үстә тәшбеһ олуб зија да,
Ешидәнләр нифрин ејләр зијада.
Мәһәббәт әһлинин ешги зијада,
Аташы үрәкдә, јананы көздә.

Иман дилдә чәм сахлајар асары,
Кәмәнд әлдә, ат хәдәнкин, һа сары.
Чәкәндә нәггашы сирри-һасары,
Деди: вахта кими јан,аны көздә.

ЈАСИ НӘМ АҒЛАР

Мәним күр талејим, бу кәч игбалым,
Позулан көнлүмүн јасын әми ағлар.
Күнбәкүн гарышыг кәлән әһвалым,
Дилимдә сөјләнән јасин, әми, ағлар.

Гәһрим чохду, сән дә гурма ај алар,
Әчәл кәлсә, вахтсыз чаным ај алар.
Дүшәндә јадыма әзиз ајалар,
Аһ чәкәр, көзләрим јасы нәм ағлар.

Нөврәс Иман, көнлүн алса, јар алы,
Кејиниб гәддинә гәмдән јар алы.
Марал сүддү вахтсыз овчу јаралы,
Дејәр вахты көзлә, ја син әм ағлар.

МАРАЛЫ ДАҒЛАР

Кәмәнд әлдә, сајјад ов бәрәсиндә,
Овчусу да ағлар, маралы да ағлар.
Охун сәдасындан, күллә сәсиндән
Һүркүшүб әјләнмәз, маралы дағлар.

Көзәл мәни салды өз баласына,
Мәним дәрдим буду, өз бәласы нә?
Јаранан гыјармы өз баласына.
Ох дәјсә тифлинә маралы дағлар.

Иман, нә дәрдин вар, јар, а мәндәди,
Ләззәти көзәлин јар әмәндәди.
Тәзә. көһнә нә вар јара мәндәди.
Зәнбур тәк синәмдән мар алы дағлар.

НӘ ДӘ АНАМ ИНДИ

Ики шәш фәсилдә тифли-пистанам,
Алтыда јох атам, нә дә анам инди.
Он икидә јетишмиш бағү бостанам,
Он үчдә јох барым, нә данам инди.

Шә'м идим әзәлдән, јар ишығыдым,
Лејли, Мәчнун кими јар ашағыдым,
Мәчлисләр зинәти, јарашығыдым,
Сөз кечмир исбата, нә данам инди.

Иман, ешгин нә аз вериб, аз алар,
Чан дәрдә кәләндә титрәр әзалар.
Дост јад олса, мәһәббәтләр азалар,
Галмаз сел јериндә нә дә нәм инди.

САҒАЛАМ КЕДӘМ

Гәфил бир ох атдын, төкдүн ганымы,
Гојмадын кәзмәјәсә галам кедәм.
Сәнин фикрин хәстә салды чанымы,
Үмид јох, елләрә сағалам кедәм.

Кәтирдин рәнкимә сары, көзәл, сән
Рәһм ејлә, јарамы сары, көзәл, сән.
Мәрһәмәт гыл бизә сары, көзәлсән,
Истәрәм, өлмәмиш сағ алам кедәм.

Ијидләр мејданы, дағы ширинди,
Чапдыран Фәрһада дағы Ширинди.
Иманам, ләбиндә ағы ширинди,
Һеј көзләјәр хәстә, саги, алам кедәм.

СӘНӘМ, АЛ

Еј тәзә шаһбазым, һәм сәрвназым,
Гуллуғуна бир әрзим вар, Сәнәм, ал!
Јолунда садаға чанды нијазым,
Лајиг дејил гурбан кәсим сәнә мал.

Көтүрмүшәм чох сағалмаз јара мән,
Гәм чәкәрми ләбләриндән, јар, əмән?!
Лајиг олсам гуллуғунда јара мән,
Кејдирәрәм ал үстүндән, Сәнәм, ал.

Нөврәс Иман, күнүн кәлди нә гара!
Бад әсди, зимистан олду нә гара.
Чархы-кәрдиш јенә чалды нагара,
Ај, күн кәмәнд атды, гурду сәнәм ал.

ГЕЈРИ СИНАЈӘ

Беш кәлмә син илә бир лам ичиндә.
Он дөрдду чәминдә гејри синајә.

Ашыг дилдә син ајә,
Үч нисбәтди син ајә.
Алты бешлә мүчәссәм,
Ики тәк бир син ајә.

Сәккиз ону истәр бир лам ичиндә.
Бир гәтрәси бәнзәр гејри синајә.

Дилдә әзбәр, әлдә ләнкәр бир ајә.
Он сәккиздән ијирмиди бир ајә.

Ашыг охур бир ајә,
Дөрд мәнзилди бир ајә

Алтындан беши чыхдым,
Јердә галды бир, ајә.

Шух чамалда зикр еләдим бир ајә,
Он үч кәлмә бәнзәр гејри синајә.

Сәд сал, сејр елә сән сејри јасиндә,
Бир күнә тәшбеһди сејри јасиндә,

Ашыг сејри јасиндә,
Көнүл сејри јасиндә.
Гырх кәнарда, алты әлдә,
Руһум сејри јасиндә.

Иман гәм бәсләјәр сејри јасиндә,
Үч күлә бәстәјәм, гејриси нәјә?

ГАЛА, ЈАР, ГАЛА

Нә кечди чәсәдин чәтин чәнкәлә,
Кәр чанын аташа гала, јар, гала.
Һәсрәтиндән дәрдин јазан дал-дала,
Чәкәр сәнин тәки гала, јар, гала.

Ијид кирсә чәнк ичиндә ат алар,
Хәдәнкини чәнк ичиндә аталар.
Чәкәр дәрд әһлинин дәрдин аталар,
Чәтинди зинданда гала, јар гала.

Чарх һәрләнди, гара кәлди сәнә јаз,
Хаталы кәрдишдән ахтар, сән, ај аз.
Нөврәс Иман дәрдин десин сәнә, јаз
Һәсрәти синәндә гала, јар, гала.

ДАЛ ӘЈӘР-ӘЈӘР

Чән кәлсә дағлара, јелләр әсдирәр,
Гышда чәтин кәлсә, дал әјәр-әјәр.
Ашыг дејәр әјәрдән,
Нә кәтирдин Әјәрдән?
Лачын кетсә шикара,
Кәтирәрсә әјәр дән.
Елин сәсин гајалардан кәсдиләр,
Ешитсә гәддини дал әјәр, әјәр.

Јәгин кәсәр зәhри, зәhри сал салы,
Гәза чана зәhри, зәhри сал салы.
Ашыг дејәр сал салы,
Јар гәддинә сал салы.
Чанан чана нәзәрдән
Әјәр јахшы сал салы.

Ичәндә гардашы зәhри Салсалы,
Сәсләрди дилиндә Дал әјәр, әјәр.
Јазыг чана, чанан, кәтдин, аја, нә?
Наhаг јердән сиррин салдын ајанә.

Ашыг дејәр ајанә,
Дилин ешгә а јанә.
Хаин нәдән гаралы,
Кәзәр елдән а јанә.
Иман истәр чаhан кәзә, ај анә,
Јаралы синәси дал әјәр, әјәр.

НӘ ГАЛА СӘН, СӘН

Кәлди сәрин чәнкә, титрәр әзалар,
Нә дәрдә кәләрсән, нә гала сән, сән
Синән ешгин аташындан аз алар,
Нә динчәл, әтәклә, нә гала сән, сән.

Дәрс аланлар зикр ејләјәр hәр аја,
Кедәчәкди кедәчәксән hараја.
Чағырар ағасын, јетәр hараја,
Нә гала ләшкәрин, нә галасан сән.

Иман, сәни кәнди чәкәр ај ала,
Алар чанын, hәсрәт галар әјала.
Нә сәнксән, нә сәнкәрсән а јала,
Нә hасар дејилсән, нә галасан сән.

СИН АЈӘСИНӘ

Ахтаран дәринчә дәрјалар тәкин,
Дәрс алды; јетишди син ајәсинә.
Чәтин јаралыды, чандан әл чәкин,
Сағалар, јетишсә синајә синә.

Лачын сејрә чыхса, газ алар нәдән?
Нәдән гәдәр кәлир, гәзалар нәдән,
Ширинчә јахшыды газалар нәдән,
Јахынча кәрәкди син, ајә, синә.

Сәјјадлар сејр ејләр дағлар сәриндә,
Гышда кәрдиш ејләр дағлар сәриндә.
Дәрд әhли Иманын дағлар сәриндә,
Истәр ки, синәндән синајә синә.

ВАР

(гыфылбәнд)

Бир шәһәрдә алты дәрвиш
Онун пак әсасы вар:
Даш кәтириб кәрпич. верән
Он нәфәр бәннасы вар.
Бир шәһриндә гырх сәккиз мин
Сәккиз јүз сәксән сәккиз сәрвәри,
Једди мин ики јүз гулду,
Һагдан нишанасы вар.

О гулларын алты дәстә
Вар габагда ләшкәри.
Һәр бириси једди миндән,
Ики јүзду сәфләри.
Мин сәккиз јүз пәһләваны
Әввәл бағлар сәнкәри.
Једди мин сәф, ики јүз чәм
Ачылан аінасы вар.

Алты мин јүз ијирми әр,
Мин сәккиз јүз дәстәси.
Мин сәккиз јүз доггуз јүзә
Оду фөвчүн бәстәси.
Он ики мин ики јүз гырх
Гошунун шикәстәси.
Алты мин јүз ијирминин
Мин сәккиз јүз хасы вар.

Он дөрд мин гырх шә’м—чырағы
Һөкм едәр мин сәксәнә.
Ики нәфәр рәзм ичиндә
Она бахар, каһ сәнә.
Бир һакими мүгәррәрди,
Дилин ачар әһсәнә.

Беш-беш јетәр ијрим бешә,
Бешин чох мә’насы вар.

Бу күн мән истәрәм ачам
Әр ашыглар мејданы.
Пирим мана нусрәт версә,
Тәк аларам дүнјаны.
Тохунмајын, инчитмәјин
Сиз бу Нөврәс Иманы.
Тифил икән дәрд әһлиди,
Чанда гәм дәрјасы вар.

КӘРӘК

Киши үчүн әзәл күндән
Башда чох камал кәрәк.
Сәрф етмәјә доғру јолда
Әсәлдән зүлал кәрәк.
Һәгигәтдән әхз еләјә,
Мә’рифәтдән анлаја,
Мәһшәр күнү олмајачаг
Она дөвләт-мал кәрәк.

Кими алар һөкмранлыг,
Әдаләтдән данышар.
Мәрдин әли ачыг олар,
Сәхавәтдән данышар.
Кими мә’лул-мүшкүл кәзәр,
Шикајәтдән данышар.
Бу ишләрә гәрар гојан
Һәјјү лајәзал кәрәк.

Мала, мулкә бел бағлајыб
Киминин вар һәвәси.
Һәчв еләјиб јохсуллара,

Тутма ач илә бәһси.
Чәһәннәмдән бетәр олур
Бу дүнјанын тә'нәси.
Гуруланда һагг диваны
Верә бир мачал кәрәк.

Нөврәс Иман, чәфа чәкмә,
Бу дүнјады бивәфа.
Вахт јетишсә мәләк—әл мот
Бирчә кәлмәз инсафа.
Ачыг сөјлә кәлмәләрин,
Сат мәтаһын сәррафа.
Гәдирбилән гијмәт гојуб
Ала далбадал кәрәк.

МӘНИМ

Aј аглар, тәнкә кәлиб
Бу јазыг чаным мәним.
Тагәт јохду чәсәдимдә,
Гурујуб ганым мәним.
Ахтарырам һәр тәрәфи
Јохду мана әһли-дил.
Нә хәстәјәм, нә саламат,
Кәлә дәрманым мәним.

Үч аіды ки, бу севдаја
Дүшмүшәм, ариф олан.
Мәнә күлмәз бу каламдан
Зәррәчә мәтләб ганан.
Нә азарым билән олду,
Нә һалым хәбәр алан.
Артды дәрдим, чыхды үзә
Сирри-пунһаным мәним.

Јатмыш идим хаб ичиндә
Кәлиб бир чанан деди.
Нә јатыбсан, еј чаваным,
Јухудан ојан,—деди.
Ал шәрабы, ич әлимдән,
Атәшијнән јан,—деди.
Кечә-күндүз вар јолунда
Чешми-кирјаным мәним.

Һәр заман ки, јада дүшәр,
Дәли көнлүм чошмасын.
Јәгин дөнәр зәфәрана,
Нечә рәнким гачмасын?!
Дәјмәјәсиз, зәиф көнлүм—
Гәм галасы учмасын.
Һәр ләһзәдә мин дилинән
Вар ағлајаным мәним.

Нөврәс Иман, ох дәјибди.
Синән олуб јаралы.
Сәмәндәрләр, пәрванәләр
Кәлсә, мәндән нар алы.
Чархы-фәләк гәһр еіләди,
Дүшдүм јардан аралы.
Көрүнүр ки, һагг јанында
Чохду үсјаным мәним.

МӘНИМ

(гыфылбәнд)

Әввәл фикрим бир худадан
Зикр еіләр пунһан мәним.
Беш бишәрик, беш мүгәррәр,
Ады бимәкан мәним.

Дүрр мәним, көвһәр мәним,
Мајеји-иман мәним.
Әһәд мәним, Әһмәд мәним,
Күлли инси чан мәним.
Әршү күрсү лоһү гәләм,
Кәрдишү әсман мәним.

Алты сәккиз доггузунан
Бир јетәр он дөрдүнә.
Једди доггуз он икијнән
Он доланар сәринә.
Беш доланыр једди илән,
Он кәлир үч јеринә.
Алты дөрдүн мүтдәсили
Каһ салыр чох дәринә:
Он нәфәрдә он ики дил
Он кәлир асан мәним

Алты бешнән доггуз үчүн
Бир нәфәр рәһбәр кәлир.
Беш мүкәддәр, бир мүәттәр
Зикримә әзбәр кәлир.
Үч бешилән дөрд мәгама
Мин сәккиз јүз әр кәлир
Бу ишләрдән, Нөврәс Иман,
Ағлына сәрсәр кәлир.
Једди сәрвәр, беш гуламы,
Једди дәфтәрхан мәним.

ПӘРВӘРДИКАР

Хәлг ејләјиб, нитг вериб
Инсаны пәрвәрдикар.
Көстәрибди доғру јолу,
Әрканы пәрвәрдикар.

Һәр нә тутсан дәфтәриндә
Чәм олунур, бил, јәгин.
Чәкәчәкди һәм сәвабы,
Үсјаны пәрвәрдикар.

Нечә ки, бу дүнјамыз вар,
О дүнја да һәггдир.
Чәннәт вар, чәһәннәм вар,
Билмәк олмаз, ким кедир.
Һәр кимсә ки, јолдан азыб,
Дин-исламы тәрк едир,
Әмәлинә бахыб верәр
Фәрманы пәрвәрдикар.

Нүтфәсиндән нөгсан олан
Һачан һаггдан ар еләр?!
Өз-өзүнә бөһтан дејиб
Данышмағы хош биләр.
Чәсәд кедәр дар мәзара,
Әмәл әлдә чәм кәләр.
Өзүн сахла пәнаһында
Иманы, пәрвардикар!

БАХ

(чығалы мухәммәс)

Бу дуран шух көзәлин
Ол маһи-рухсарына бах.
Бој чәкир јүз назынан,
Һүснүнә, дидарына бах.
Көзләри алды чаным,
Дилбәри дилдарына бах.

Ашигәм чамалына,
Муштагам хәтти-халына,
Чәкир хәјалым арузу,
Јетәм онун вүсалына.

Өзүн бир алма тағы,
Гојнунду чәннәт бағы.
Өпүм о күл јанағы,
Гојсан, бимүрвәт јағы!

Гашларын афат,
Ләбләрин хәјјат.
Ал мәни бирчә
Гојнуна, сән јат.

Дил дејир, голбојун ол,
Әм додағын, ләззәт елә.
Ач јаха дүјмәсини,
Сәдри үстә нарына бах!

Гәддинә нәшг олунуб,
Сәрв-сәнубәр кимиди.

Кәрдәни товуз тәки,
Синәси мәрмәр кимиди.
Даныша, кәлмә верә,
Ләззәти шәккәр кимиди.

Гурбанам о чавана мән,
Олмушам бир дивана мән,
Көрүб онун нәзакәтин,
Галмышам јана-јана мән.
Гәдәм гојанда һәрдән,
Гыја баханда бирдән,
Көнүл дејир, илаһи
Ола мән илә һәмдәм.
Хошдур көрүшмәк,
Алыб-веришмәк.
Бир ојнамагнан,
Көзәл өпүшмәк.
Сиз көрүн, ај чамаат,
Вармы јери сөзләримин,

Бикүнаһ чан аланын
Бирчә о күлзарына бах.

Әјләшиб наз илә бу,
Гумру тәк аваз еләјир.
Каһ бизә бахыр, күлүр,
Каһ да гышы јаз еләјир.
Каһ мана гәмзә сатыр,
Ағлымы аз еләјир.
Бунун кими көзәл һаны,
Кәзмишәм хејли дүнјаны,
Көрүн нечә бу интизар
Гојубду Нөврәс Иманы.
Ај гыз, кәл инсаф елә,
Доғру дил илә сөјлә.
Ал мәни бир гучаға,
Истәкличә күл ејлә.
Чаным чанындан,
Кетмәм јанындан.
Әмим шәрабы,
Вер пистанындан.
Голуну бојнума сал,
Гат чанымы сән чанына.
Көр шәфа, ејлә вәфа,
Ишрәтү рузкарына бах.

КИМИДИ

Тәзә бир чаван көрмүшәм,
Һүсндә инсан кимиди.
Бу көзәллик охшарындан
Һуријү гылман кимиди.
Ләјагәти, шәбаһәти
Меһри-дирәхшан кимиди.
Хош ләһчәси, ширин сөзү

Лә'ли-бәдәхшан кимиди;
Дилләрдә васфи сөјләнән
Јусифи-Кән'ан кимиди.

Мән кәзмишәм Гафгазјаны,
Онун кими көзәл һаны?!
Доғрулугда, јохду тајы,
Тәк јарадыб кәрәмканы.
Көјләрин мәлакәси,
Јер үзүнүн Сүлејманы.
Һәрдән доланыб наз илә
Кәләндә назәнин чаны,
Он дөрд кечәлик нур верән
Ол маһи-табан кимиди.

Исминдән һәја гылырам,
Ашкар демәдим нәбада.
Бу Гарабағ маһалында
Өзүдү бир мәләкзада.
Көрәндә күнәш чамалын,
Дәрд олур һәддән зијада.
Мән ки, пәришанһал олуб,
Гәмли доланнам дүнјада.
Онун да бир мәһәббәти
Бу Нөврәс Иман кимиди.

ШӘКӘРЛӘ ДЕЈИШМӘ

Шәкәр

Хош кәлдин бу бағa, Нөврәс Иманым!
Сәндән өтрү интизары чәкмишәм.
Сән јада дүшәндә, үзүлүб чаным,
Мансыр тәк Һәләбдә дары чәкмишәм.

Иман

Ағлама, ағлама, ај Шәкәр ханым,
Шама пәрванәјәм, нары чәкмишәм.
Ағлајырсан, галмыр диним, иманым,
Дағларда чох боран-гары чәкмишәм.

Шәкәр

Арифү пүркамал, гәшәнкү гәллаш,
Ахтардын дүнјаны, кәздин баша-баш.
Мал-дөвләт нә лазым, мән сана пешкаш
Гојнумдакы бир чүт нары чәкмишәм.

Иман

Исмин јад ејләдим, кәррари-кәрим
Чашыб долашанда олду рәһбәрим.
Фикирим, зикирим, дилдә әзбәрим,
Аллаһи-әкбәри чары чәкмишәм.

Шәкәр

Шәкәрәм, сөјләјим бәјанбабәјан,
Арифсән, сөзүмүн мәтләбини ган.
Нашы сәрраф билмәз лә'ли-бәдәхшан,
Мәтаһыма сән хирдары чәкмишәм.

Иман

Нөврәс Иман дејин мәним адыма,
Хизр пејғәнбәри салдым јадыма.
Сидгинән чағырдым, јетди дадыма,
Онун кими мәдәдкары чәкмишәм.

УСТА АБДУЛЛА ИЛӘ ДЕЈИШМӘ

Иман

Ја мәним адымы, ја өз адыны
Тут, бөјүк гардашым ол әвәзиндә.
Ајырма кәнара мәндән јадыны,
Кәзәрәм дәрјаны чөл әвәзиндә.

Абдулла

Әзиз-мүкәррәм, еј нури-ејним,
Дурарам әмриндә гул әвәзиндә.
Вүчуди-бибәла, мүһит еһтирам,
Кејәрәм кирбасын шал әвәзиндә.

Иман

Әввәл илтимасым, бил, сәндән будур,
Ач де мәтләбини, мән көрүм нәдир?
Әкәр ки, вермәјә олмаса мәғдур,
Кәс көтүр башымы пул әвәзиндә.

Абдулла

Намә јаздын, мәни салдын дәринә,
Сәрим гурбан мәрд ијидин сәринә.
Анд олсун мусафа, шәрбәт јеринә
Ичәрәм зәһрини бал әвәзиндә.

Иман

Елә билдим, јатыб мәним игбалым,
Гар алыб гапыны, гарышыб һалым.
Габағна гатмаға олмаса малым,
Апар сат Иманы гул әвәзиндә.

Абдулла

Абдуллајам, дүшдүм һаггы-сајына,
Гадир мөвлам, фүрсәт вермә хајына.
Дөшәрәм үзүмү хаки-пајына,
Кәзәрсән ханәндә пол әвәзиндә.

АШЫГ МУСА

АЈ АҒА, СИНӘ

Өмүр истәмирәм, худаја, сәндән,
Јетир һагг евинә, ај аға, синә.
Фәләк бу зүлмүнү алмады мәндән,
Инсаф дејил, јахшы, ај аға, синә.

Сәндә бир е'тибар һаша, көрмәдим,
Гәза гәһрин һәддән аша, көрмәдим.
Кимләр дөвран сүрдү баша, көрмәдим,
Чохлары јалварды ај ағасына.

Мусанын да дәрди синаја галды,
Јетмәди мүрдәләр, син, ајә, галды.
Охуду дәрсини, «син» ајә галды,
Гојмадын јетишә, ај аға, «син»ә.

АЧЫЛДЫ

Зүлмүн аташында јанан бир заман,
Залымлар бағлајан голлар ачылды.
Сүрәк сәфасыны, көзәлди дөвран,
Чаршаблар атылды, телләр ачылды.

Моллалар дејирди, гадынлар кәрәк,
Чыхмасын ишыға үзүнү көрәк,
Инди шад олубду пәришан үрәк,
Гопардыг зәнкири, әлләр ачылды.

Клубларда әјләширләр сәрәфраз,
Данышыр дилләри, хош кәлир аваз.
Сәккиз март бајрамы, бир дә көзәл јаз,
Баш вериб ришәдән, күлләр ачылды.

Сәккиз мартды арвадларын бајрамы,
Кечирирләр нечә көзәл заманы.
Ленин ачды гыз, кәлинә дөвраны,
Зүлүмдән әјилмиш белләр ачылды.

Мусајам, башладым кефә, дамаға,
Кәзирәм Вәтәни баштан ајаға.
Һәр тәрәф бүрүнүб бағчаја, баға,
Сәһралар ојаныб, чөлләр ачылды,

ГАРДАШ

Гәлбим ган ағлајыр, дидәм јаш төкүр,
Көзләрәм јолуну, кәләрми гардаш?!
Һәсрәти, көһнәти бу чаным чәкир,
Бәс, дәрди олан да күләрми, гардаш!?

Әзизим, сәнсизәм, олмушам хәстә,
Көзүм јоллардады, гулағым сәсдә.
Үзүнү көрәјдим бу сон нәфәсдә,
Даһа өзкә диләк диләрми гардаш!?

Итирмишәм, ахтарырам маралы,
Овчу бәрәсиндән кетди јаралы.
Гәм чәкәнләр мәним кими саралы,
Тәбиб олса, дәрдим биләрми, гардаш?!

Чағыр, шаһлар шаһы јетишсин дада,
Гүссә-кәдәр олса һәддән зијада.
Фәләк мәни ағлар гојду дүнјада,
Көзүмүн јашыны силәрми гардаш?!

Муса мәһбәсдәди, јохду һајаны,
Нејләдин Иманы, ај кәрәм каны?!
Мән онсуз дүнјада нејләрәм чаны,
Түкәнмәз дәрдими бөләрми гардаш!?

ҺӘШИМ

СӘНИ СЕВӘН ГОЧАЛАРМЫ?

Сиjаһ телли Сәрвназым,
Сәни севән гочалармы?
Синәмә jазылыб jазын,
Сәни севән гочалармы?

Ләби шәкәр, боjу бәстә,
Кәл jашаjаг бу һәвәсдә.
Ал башымы дизин үстә,
Сәни севән гочалармы?

Меһ дәjәндә тел долашыр,
Голуну боjунумдан ашыр.
Көзәллик сәнә jарашыр,
Сәни севән гочалармы?

Jар, һүснүн көзәлди, көзәл,
Бир бусә вер, инсафа кәл.

Сән мәнимсән ахыр-әввәл,
Сәни севән гочалармы?

Бир дәрдимдән олсан һалы,
Һәшим севмир дүнjа малы.
Еләмә өзкә хәjалы,
Сәни севән гочалармы?

БӘСДИ, БӘС

Ҹәсәд таб кәтирмир, аj гара бахтым,
Ҹан даjанмыр бу jараjа, бәсди, бәс.
Әкәр вахтымдырса, көчүр үгбаjа,
Jа да jетир бир даваjа, бәсди, бәс.

Дәрдим әзаларда мәскән салыбды,
Мурғи-хәjал гәм бәһринә далыбды.
Гоча анам көзү jолда галыбды,
Таб кәтирмир аһү-ваjа, бәсди, бәс.

Еj худаjа, нечә бәдбәхт инсанам,
Мәним ки, һәjатда jохду тәманнам.
Зәлаләтдә галан бир мүсәлманам,
Имдад еjлә, кәл һараjа, бәсди, бәс.

Чәкибсән синәмә дағ үсдән дағы,
Кәсибсән бәрәни, бәнди, овлағы.
Jедиjим таама гатырсан ағы,
Наләм чатыр әрш-ә'лаjа, бәсди, бәс.

Гәмнак jаранмышам, чәкирәм гәми,
Мән ки, көрмәмишәм сөһбәти, дәми.
Сағ кестәрдин мәнә сән ҹәһәннәми,
Түстүм галхыр бах һаваjа, бәсди, бәс.

Һәр арзу-диләјим галды көзүмдә,
Гуртарыбды сөһбәтим дә, сөзүм дә.
Һәјатыма нә дејим ки өзүм дә,
Һәшим дүшүб чох бәлаја, бәсди, бәс.

ВӘ'ДӘСИНДӘ

Еј диванә көнүл, бу нә хәјалды,
Көчүрсән арана дағ вәдәсиндә.
Һәми һәгигәтди, һәми мисалды,
Бағбанлар бечәрәр бағ вәдәсиндә.

Ешги-мәһәббәтлә олма кирифтар,
Сатмаға мәтаһын тап өзкә базар.
Нәш'ә ал һәјатдан дүшәндә кузар,
Дөвран сүр чанынын сағ вәдәсиндә.

Чаванлыг һәјатын вурубсан баша,
Дәрдә мүбтәласан, достлардан һаша.
Тутдуғун ишләрә елә тамаша,
Һәшим, саггалынын ағ вәдәсиндә.

ГӘЛӘМ

Көнлүмүн сирдашы, һәм көмәкдарым,
Дедијим сөзләри јазырсан, гәләм!
Сана гурбан олсун дөвләтим, варым,
Јазмаға һәр ләһзә һазырсан, гәләм!

Үрәјимдән кечәнләри билирсән,
Ағлајанда көз јашымы силирсән.
Нә заман күлүрәм, сән дә күлүрсән,
Мәнимлә һәр јаны кәзирсән, гәләм!

Бәрабәрин дејил дүнјанын вары,
Һеч вахт унутмурсан әһди, илгары.
Дәрдими, гәмими бөлүрсән јары,
Ағрыма, ачыма дөзүрсән, гәләм!

ОЛА

Кимди мәним кими чаванлығындан
Ағара саггалы, гәдди хәм ола?!
Кечирә һәјатын аһү фәғанла,
Һушу чаша, ағлы сәрдә кәм ола.

Әл чәк мәндән, бәсди, ај ачы һәјат!
Бахтым, ојан, бу гәфләтдә сән аз јат!
Кәрәмканы мәнә ејләјә барат,
Гардашларым әтрафымда чәм ола.

Һәсрәтди, мәнимлә көрүшсүн ана,
Доғрудан, ширинди ана инсана.
Һәшим истәјир ки, кәлә зәмана,
Јемәк-ичмәк ола, сөһбәт, дәм ола.

СӘН

Көһнә јарам гөвр ејләди, ганады,
Јенидән тохундун, јараладын сән.
Јазылса һәјатым, бир мачәрады,
Руһуму чәсәддән араладын сән.

Мәним арзуларым галды көзүмдә,
Сәнлә кетди сөһбәтим дә, сөзүм дә.
Әввәлдән һәјаты белә санмадым,
Бәд бәхтимә нифрәт етдим өзүм дә,
Талеји бүрчүндән гараладын сән.

Бу фани дүнјадан бир шеј ганмадым.

Чәкдијим чәфадан һеч усанмадым,
Дәрдлиләр јанында сыраладын сән.

Дедим, сәнлә алым дүнја камыны,
Јандырдын гәлбимин дин-иманыны.
Вердин ајрылығын сәрәнчамыны,
Кәсдин үрәјими, параладын сән.

ИЧИНДӘ

Назлы чанан бу күн гаршы кәлибди,
Руһум тәзәләниб күлләр ичиндә.
Данышдырыб, әһвалымы билибди,
Гурбанам дилинә дилләр ичиндә.

Халиг дүзәлдәрсә, иш кәләр баша,
Өзүн ет мәсләһәт гоһум-гардаша.
Мәчбур едиб, мәни салма саваша,
Бәлкә, бир хош ил вар илләр ичиндә.

Һаны сәнин кими гамәти әр-әр?
Јазырам вәсфини инди сәрасәр.
Бирчә гәдәм сахла, үз бәри дөндәр,
Көрүм ај габағы телләр ичиндә.

О ТАЈДАДЫ

Бу мүшкүл дәрдимә дәрман дилләрәм,
Нә гәдәр һәсрәтим вар, о тајдады.
Әлим јетсә, шад оларам, күләрәм,
Ничат арзулајан јар о тајдады.

Намә јаздым, јетишмәди јара,—мән,
Фиргәтиндән чәкилирәм дара мән.

Нә дејим бағры даш һөкмдара мән,
Чәллад о тајдады, дар о тајдады.

Каш, бу Араз һәдд олмаја арада,
Кечә—күндүз сызылты вар јарада.
Дәрди верән өзү версин чара да,
Әграб о тајдады, мар о тајдады.

Инсан нечә чәкәр бу гәдәр гәми,
Дилимдә әзбәрди көнүл һәмдәми.
Һичран оду јандырыбды синәми,
Синә бу тајдады, нар о тајдады.

Елләр дејир, Маһир, нә хош авазды,
Бир әлиндә гәләм, бириндә сазды.
Бура күл-чичәкди, баһарды, јазды,
Боранлы зимистан, гар о тајдады.

ДЕДИМ, ДЕДИ

Дедим: көзәл, үзүн ај парасыды,
Деди: десән, јанағымда ал нәди?
Дедим: јени ачан дағ лаласыды,
Деди: бир бах, ләбимдәки бал нәди?

Дедим: сәнән үстә бир чүт шамама,
Деди: ону көрән јетишәр кама.
Дедим: тамарзыјам, мәни гынама,
Деди: сәндә олан бош хәјал нәди?

Дедим: гурбан олум гәләм гашына,
Деди: нијә, сөз гәһәтди башына?!
Дедим: мән јанырам ешг аташына,
Деди: сән дәлисән, бәс абдал нәди?

Дедим: һәсрәтиндән ода јанырам,
Деди: ағлын јохду, мән инанырам.
Дедим: бәдди, фикирини ганырам,
Деди: мана чаван кәрәк, чал нәди!

Дедим: дәрд әһлијәм, кам алмамышам,
Деди: дәрдә сәни мән салмамышам.
Дедим: мән Маһирәм, гочалмамышам,
Деди: гәддин хатырладан «дал» нәди?

ЕҺТИЈАЧЫМ ВАР

Мәчнун хәјаллыјам, диванә сәрәм,
Һуснүн вүсалына еһтијачым вар.
Ешгиндән јанырам, кәл ејлә кәрәм,
Һәбәши халына еһтијачым вар.

Сән мәни едибсән диванә, дәли,
Бүллүр бухаглысан, ләби мәзәли.
Мән нечә севмәјим сән тәк көзәли,
Јанағын алына еһтијачым вар.

Мән Маһирәм, көзәл, сизә гурбанам,
Гәләм гаша, шәһла көзә гурбанам.
Гәмәр үзә, ширин сөзә гурбанам,
Ләбинин балына еһтијачым вар.

ЈАРАШЫҒЫ

Бу мәләк мисаллы, һәбәши халлы,
Һара чејраныды чөл јарашығы?
Ағ јанағы аллы, ләбләри баллы,
Сулар сонасыды, көл јарашығы.

Кејиниб нахышды, марал бахышды,
Көзүмә саташды, хәјалым чашды.
Дәрдим һәддән ашды, дилим долашды,
Һөрүкләр кәрдәндә бел јарашығы.

Анд вердим илгара, олмады чара,
Олдум бахты гара, галдым авара.
Вурду мана јара, о маһипара,
Гәмәр үздән алыр тел јарашығы.

Бир ешит Маһири, а назлы пәри,
Сәрраф сечәр зәри, таны мүштәри.
Үзүн чевир бәри, олдум сәрсәри,
Гој алсын һүснүндән ел јарашығы.

ХОШУМА КӘЛДИ

Чох дәрәдән кечдим, чох дағдан ашдым,
Әјричә јајлағы хошума кәлди.
Кәздим оба-оба, ели долашдым,
Ијидләр овлағы хошума кәлди.

Елин хош адәти, саф мәһәббәти,
Мәрдин сәхавәти, дост үнсијјәти,
Бечәнин ағ шаны, әмлијин әти,
Пендири, гајмағы хошума кәлди.

Һәшим Маһир көрдү чох көзәлләри,
Ағ нәчиб әлләри, сијаһ телләри,
Лала јанаглары, тути дилләри,
Һуриләр сајағы хошума кәлди.

А ЈАЗА КӨЗӘЛ

Әчәл хәдәнкини тутуб үстүмә,
Имкан јох, дәрдими а јаза көзәл.
Мән јанырам; кимсә бахмыр түстүмә,
Дәрдә таб кәтирмир ај әза, көзәл!

Дәрә хәлвәт, түлкү олуб шир инди,
Фәрһадын дәрдинә дава Ширинди.
Елимизин хош һавасы ширинди,
Чыхдыг зимистандан а јаза, көзәл!

Һәшим кәзиб араны да, дағы да,
Синәм көрүб дүјүнү дә, дағы да.
Ҝәрәмканы туфанасын дағыда,
Әкәр доғру јолдан ај аза көзәл!

А ЈАЗЫГ АНА

Даһа бәсди, чәкмә дәрди бу гәдәр,
Талејин бәд олуб, а јазыг ана!
Инсан хәлг олунуб фаили-мухтар,
Ҝәрәк јајы, гышы, а јазы гана.

Гыш доланды, кәлдик чыхдыг а јаза,
Чох истәмә, кифајәтлән ај аза.
Сәһәр тездән өзүн вермә ајаза,
Тә'сир ејләр јазын ајазы гана.

Јазыг Һәшим анламаздан нә ганды?
Јар, салдығын орталыға нә ганды?
Нечә дәјиб о кағыза, нә ганды?
Јаздыгча гарышыр а јазы гана.

АЈ АТА, СӘНСӘН

Һәјатым варлығы, дидәмин нуру,
Гәлбимин чырағы, ај ата, сәнсән.
Ҝәрәк көзләјәсән, чата мәгамы,
Ову бәрәсиндә ај атасан сән.

Чох чәкибсән дүнја дәрду баласын,
Ана олан чох истәјәр баласын.
Шәрбәт гојун, башын үстән бал асын,
Бәлкә, ширин јуху а јатасан сән.

Һәшим, үрчаһ олдун дәрдә, азара,
Даһа мәни сән аз ахтар, аз ара.
Јетишибсән, буду, галыб аз ара,
Сувар олачагсан ај ата сән, сән.

БУ ДАҒЫ НИЈӘ

Залым фәләк, мана ситәм еләдин,
Чәкдин синәм үстә бу дағы нијә!?
Мәчнун кими салдын сәһраја, дүзә,
Ахыр мәскән етдин бу дағы нијә?!

Сәһв етдин, «гафар»ы сән «гара» јаздын,
Јолуму борана, сән гара јаздын.
Талејимә чиркин, сән гара јаздын,
Јаздын өзкәләрә буду ағы нијә?

Маһир һәсрәт галды јара, ағлады,
Инчитди чаныны јара, ағлады.
Истәди чәрраһлар јара, ағлады,
Гатдын шәрбәтинә буду ағы нијә?!

ГАР ГАРА

Сәнә дедим, кет шикара, ов кәтир,
Демәдим ки, тәрлан итир, гарга ара.
Тәбиәт сирринә бир нәзәр јетир,
Ким көрүбдү көјдән јаға гар гара.

Дәрдим артыб, таб ејләмир сәр инди,
Дәр күлләри, сәдрин үстә сәр инди.
Бизим јерин һавасы чох сәринди,
Галыр көһнә гар, гарышыр гар гара.

Ешг уҹундан јенә тапыб сәр әсәр,
Ҹан верәнә, Маһир, ҹан вер, сәрә—сәр.
Гоҹалыгда әл титрәјәр, сәр әсәр,
Истәр јаза «гар», јазылар «гар» «гара».

ЈА ДА ӘЛИ

Мүшкүллүјә дүшүб, дарда галанда,
Сәсләјәрсән ја Мәһәммәд, ја да Әли.
Јохсуллуг үз вериб, гәмә даланда,
Адын галар ја диванә, ја дәли.

Мин доггуз јүз алтмыш доггуз сәнә, јаз,
Хош кәлмәди мана пајыз, сәнә јаз.
Нәсиһәтди, кәл мән дејим сәнә, јаз,
Дар күнүндә гоһум олмаз јад Әли.

Маһир гәм бәһриндә ај үздү, кәлин!
Дәрдү гәм ҹаныны ај үздү, кәлин!
Аләмә нур саҹыр ај үзду кәлин,
Инсаф дејил, она дәјә јад әли.

КӨЗЛӘ, КӨЗЛӘ СӘН

Инсан оғлу, абыр, һәја,
Ары көзлә, көзлә сән.
Күлшәниндә доланмасын
Хары көзлә, көзлә сән.
Икиүзлүдән кәнар долан,
Инанма јалтаглара,
Кенишликдә достам дејәр,
Дары көзлә, көзлә сән.

Көрән кими ашыг олма
Көзәлин ҹамалына.
Өјрән нәсил нәҹабәтин,
Бәләд ол камалына.
Һәвәсләнмә ағ бухага,
Нә јанағын алына;
Алдатмасын гыз адына
Гары, көзлә, көзлә сән.

Инсан мөһкәм ирадәли,
Дүзкүн е'тибар кәрәк.
Итирмәјә мәнлијини,
Позулмаз илгар кәрәк.
Һәр кәсин өзүнә лајиг
Бир вәфалы јар кәрәк.
Күл олма дүнја малына,
Јары көзлә, көзлә сән.

Бәдхаһлара нифрәт елә,
Һаггын тәрәфиндә дур.
Мәзлумлара рәһмин олсун,
Әсил инсанлыг будур.
Шәр данышма, бөһтан демә,
Нә кимсәјә тәлә гур.
Јандырмасын ҹәсәдини,
Нары көзлә, көзлә сән.

Бир мәчлисә варид олдун,
Өз јерини биләсән.
Лајиг дејил ки, мә'насыз
Данышасан, күләсән.
Һалал вара һарам гатма,
Һалал рузи диләсән.
Һарам кәләр әлдән алар
Вары, көзлә, көзлә сән.

ДӘРДИН АЛЫМ

Ш'ерә мараглысан,
Јазырам ал, дәрдин алым.
Нә десән сән һаглысан,
Дәрин камал, дәрдин алым.
Бухағы бүллур кими,
Мәләк мисал, дәрдин алым.
Һуснүнә мајыл олуб
Бу ел, маһал, дәрдин алым.
Јанағы дағ лаласы,
Гашы һилал, дәрдин алым.

Мән нечә јазым јараша
Сәнин һүснү чамалына.
Сән мәни кәтирибсән
Диванәләрин һалына.
Мәчнундан көзәл сорсалар,
Лејли кәләр хәјалына.
Фәрһад кечди чанындан
Јетә Ширин вүсалына.
Сән'аны, Әсли, Кәрәми
Бир јада сал, дәрдин алым.

Молла Чума кими сәнин
Исмини пүнһан дејирәм.

Сән мана һәр нә десән,
Чавабыны «чан» дејирәм.
Бир дәфә көрүшмәјә
Көр нечә гурбан дејирәм.
Кәрәм ет, сән Маһирин
Гејдинә гал, дәрдин алым.

КӨНҮЛ

Бәс дејилми, бир бу гәдәр
Едирсән фәганы, көнүл?!
Һәјатындан шикајәт
Ејләмә һәр аны, көнүл!
Бир күн јетирәр әһдинә
Сәни кәрәм каны, көнүл!
Бир халигин әлиндәди,
Чәм дәрдин дәрманы, көнүл!
Һәр шејдән әзиз сахла.
Лазым олар чаны, көнүл!

Сәһәр-сәһәр чых сәһраја,
Ал тәмиз һавада, долан.
Вермә өз үрәк сиррини
Гадына, нә јада, долан.
Сә'ј елә елмә, билијә,
Бир дә ки, савада, долан.
Күл олма дүнја малына,
Сән бир тәмиз ада долан.
Инчик етмә өзүндән
Гочаны, чаваны, көнүл!

Ал гәләми, өз хәттинлә
Јаз ки, нәсиһәтди сәнә.
Сән ки, фаили-мухтарсан,

Бəс бу нə миннəтди сəнə?
Бу дүнјанын хош сəфасы
Беhиштди, чəннəтди сəнə.
Əн вачиб бу дүнјада,
Бил ки, сəхавəтди сəнə.
Сəхавəтсиз тапмаг олмаз
О көзəл мəканы, көнүл!
Бу ешги-мəhəббəтди,

Кəл етмə тамаша белə.
Бир вахт олачаг ки, өзүн
Дүшəчəксəн баша балə.
Даhа чох үмид бағлама
Гоhума, гардаша белə.
Чашмасын hушун сəрдəн
Дүшəндə саваша белə.
Ат кетсин бирдəфəлик
Бу гəми-hичраны, көнүл!

Əввəл күндəн мəн фағырын
Гара кəлибди игбалы.
Əл чəкиб гоhумларым,
Олмады дəрдимдəн hалы.
Һəр иш кəлибди башыма,
Мəн көрмүшəм həр мəлалы.
Һəшим билмир ки, hараја
Кедəчəк бу ишин далы.
Лə'нəт де, сəн тəрк елə
Гəлбиндəн шејтаны, көнүл!

КӨЧҮМ

Аj фəлəк, бəсди кəлəк,
Мəн јазыг hа јана көчүм?
Гоjмадын данышаг күлəк,

Галдым јана-јана, көчүм.
Кəч кəлибди замана,
Јетишмишəм чана, көчүм.
Өзкə өлкəдə вар, бəлкə,
Е'тибар инсана, көчүм.
Кəрəм каны мəн хəстəни
Јетирсин лоғмана, көчүм.

Һеj чалышдым, јетишмəдим
Доста, нə дə ки, дүшмана.
Од тутуб алышыр бəдəн,
Түстү галхыр асимана.
Инсан сөзү демəлиди
Иш билəнə, дəрд ганана.
Кетсəм фанидəн үгбаја,
Нə галар мəндəн нишана?
Инди мəн анлајырам,
Доланнам əфсана, көчүм.

Бəдəн хəстə, руhум чашгын,
Билмирəм инди нə јазым.
Јохду əhвалым сорушан,
Хош кəлмир халга авазым.
Гурујуб чешмə-булағым,
Көрүнмүр өрдəјим, газым.
Нə исə, гəбул олмады
Гурбаным, нəзир-нијазым.
Мəчбурам сəhралара,
Ја да ки, вирана көчүм.

Тарих мəнə мүхəннəтди,
Гəви дүшмəн, јағы, јазым.
Синəмдə həр тəрəфли
Вар фəлəјин дағы, јазым.
Чаванлыг həјатымы
Зај едəн фəрағы јазым.

Јохду дәрдимин давасы,
Буду сөзүн сағы, јазым.
Бура чәһәннәмди, Һәшим,
Чәннәти-ризвана көчүм.

мәни

Көзәлин тәрпәниши
Салыр гејри һала мәни.
Гәмзәси, шух јериши
Дөндәриб абдала мәни.
Кечәләр сүбһә кими
Инчидир аһ-налә мәни.
Нә ола, бирчә дәфә
Кәтирә хәјала мәни.
Гул кими сатыларам,
Каш, бәјәнә, ала мәни.

Көзәлләрин султаныды,
Буну јарадана шүкүр.
Дәрдимин дәрманыды,
Јетириб замана, шүкүр.
Ағ үзү, шәһла көзү
Нур сачыр чаһана, шүкүр.
Көзәллији чәм верибди,
Гадири-сүбһана шүкүр.
Јетирсин кәрәм каны
О күнәш чамала мәни.

Јанарам пәрванә тәк
Кечә-күндүз аташына.
Јалварым, дәхил дүшдүм
Бачысына, гардашына.

Елә бил, нурдан јараныб,
Гәләм чәкилиб гашына:
Белә көзәл көрмәмишәм,
Сәд афәрин наггашына!
Маһирәм, бир илаһи
Јетирсин вүсала мәни.

АШЫГ ӘЛИ

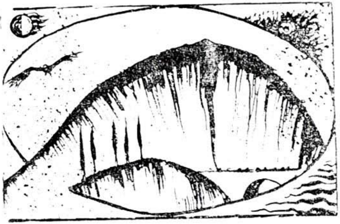

АҒРЫМА, ЧАНЫМ, АҒРЫМА

Бөјүк аллаһын ешгинә,
Ағрыма, чаным, ағрыма.
Ирәһм еjлә мана һәлә,
Ағрыма, чаным, ағрыма.

Көнлүм һәзин чалан нејди,
Тутгунлашыб башым, кејди.
Инсаф, мүрвәт јахшы шејди,
Ағрыма, чаным, ағрыма.

Нә кизләдим, нијә данам,
Аз галырам, ода јанам.
Нә атам вар, нә дә анам,
Ағрыма, чаным, ағрыма.

Јазылмамыш јазым галыр,
Дејилмәмиш сөзүм галыр,

Көрпә оғлум, гызым галыр,
Ағрыма, чаным, ағрыма.

Мәнә еләјиб зүлүмү,
Тез-тез көстәрмә өлүмү.
Көзләјәним вар јолуму,
Ағрыма, чаным, ағрыма.

Гыш доланыб, инди јазды,
Ашыг Әли дәрдин јазды.
Арзу чохду, заман азды,
Ағрыма, чаным, ағрыма.

БӘС НЕЈЛӘСИН

Бу күнүмдә назлы јарым
Ағламасын, бәс нејләсин?
Ган верибди јараларым,
Бағламасын, бәс нејләсин?

Гүрбәт елә кедир јары,
Чох чәкәчәк интизары.
Ал јеринә гаралары
Бағламасын, бәс нејләсин?

Салар Әлинин бәһсини,
Ағлар, чыхармаз сәсини.
Гәм одуна синәсини
Дағламасын, бәс нејләсин?

ЈАХШЫЛЫГ ЕЛӘ ДОСТУНА...

Јахшылыг елә достуна,
Билмәсә дә, гој билмәсин.

Дар күнүндә үз тут онә,
Ҝәлмәсә дә, гој кәлмәсин.

Бу сөзүмү дүшүн дәрин,
Јадда сахла, вар һүнәрин.
Шад күнүндә дүшмәнләрин
Ҝүлмәсә дә, гој күлмәсин.

Әли, таны сирдашыны,
Доста гурбан вер башыны.
Ағлајанда, көз јашыны
Силмәсә дә, гој силмәсин.

КӘРӘМ ҜАНЫ

Мүшкүлә дүшүбдү ишим,
Јетиш дада, кәрәм каны
Нејләјим ки, чатмыр әлим
Һеч бир зада, кәрәм каны!

Гәза јаранмыша һагды,
Бир әлачым дарыхмагды.
Сәндән гејри көмәк јохду,
Бу дүнјада, кәрәм каны!

Доғру јолумдан ки, чашдым,
Чох чәкмәди, мән долашдым.
Хош күнүмдән узаглашдым,
Кетди бада, кәрәм каны!

Јолум дүшүб узаглара,
Билмирәм, мәнзилим һара?
Фикир мәни чәкир дара,
Чат имдада, кәрәм каны!

Әлијәм, инди ганырам,
Әмәлимдән утанырам.
Ҝечә-күндүз һеј јанырам
Дүшүб ода, кәрәм каны!

КӨЈЧӘЛИЈӘМ

Әзиз достлар, гулаг асын,
Ачыг дәрли көјчәлијәм.
Гәнимимә бач вермәјән
Пур һүнәрли көјчәлијәм.

Чох мөһкәм төкүлмүш һими,
Сәнәтдә сајмырам кими.
Нәчәф верибди дәрсими
Долу сәрли көјчәлијәм

Улу сәнәткары чохду,
Јаранмышдан көзү тохду.
Сөзләринә гијмәт јохду,
Лә'л-ҝөвһәрли көјчәлијәм

Әлијәм, әһдимә варам,
Өз сөзүмдә дүз илгарам.
Нәвәсијәм, сәнәткарам,
Әләскәрли көјчәлијәм.

МӘНИМ

Нә дејим, нә данышам мән,
Гуртарыбды сөзүм мәним.
Һәр јетәнә дост демәкдә
Ҝүнаһкарам өзүм мәним.

Гәми-мөһнәт гәддим әјди,
Тутгунлашыб, башым кејди.

Намәрдләри көрмәјәјди,
Кор олајды көзүм мәним.

Үрәјимә гуссә долуб,
Она көрә рәнким солуб.
Көнлүм кими дустаг олуб,
Даһа чалмыр сазым мәним.
Јенә кәмәндә илишдим,
Һәр кәси таныдым, сечдим.
Әлијәм, борана дүшдүм,
Чох сәрт кәлди јазым мәним.

МӘНИМ

Ағрыјыр бәдәним, башым,
Азалыбды ганым мәним.
Дүшмүшәм илләр хәстәси,
Јердә галыб јаным мәним.

Өзүм корладым ишими,
Вуруб төкдүм бишмишими.
Вахтсыз ағартды башымы
Бәд кәлән заманым мәним.

Кечмишим ки, дүшүр јада,
Алышыб јанырам ода.
Өзү јетишсин имдада
Гадири-сүбһаным мәним.

Күсмүш бахтым чәтин, кәлә,
Бу да мана азды һәлә.
Ахтарырам, кечмир әлә
Итмиш һәр имканым мәним.

Әлијәм, чох чәкдим чәфа,
Дојунча сүрмәдим сәфа.
Өз әһдинә гылды вәфа
Алакөз чананым мәним.

НӘЈӘ ЛАЗЫМ

Әләскәр чох доғру демиш,
Ашыг елсиз нәјә лазым.
Баһарын илк муждәчиси
Бүлбүл күлсүз нәјә лазым.

Заманы дәјишиб фәләк,
Әсилзадә галыб тәк-тәк.
Гадын олса һури, мәләк,
Ширин дилсиз нәјә лазым.

Нә ахтармаз, нә дә анмаз,
Ону јадына да салмаз.
Гызыл олса гашы алмаз.
Шана телсиз нәјә лазым.

Кимсәнин дадына јетмәз,
Диләк диләсән дә тутмаз.
Јалварсан да, кәрәм етмәз,
Адам дилсиз нәјә лазым.

Ашыг Әли, сәбр ејлә, дөз,
Дәрдин артыб олса да јүз.
Аталар сөзүдү бу сөз,
Сона көлсүз нәјә лазым.

ОЛМАСА

Сөзләрини сөјләмә сән,
Алан хиридар олмаса.
Һеч кимсәдән әлач јохдур,
Шаһлар шаһы јар олмаса.

Вәфалы ол бу дүнјада,
Ләкә вурулмасын ада.
Илгар, иман кедәр бада,
Намус, гејрәт, ар олмаса.

Ашыг Әли сөјләсин, бил,
Дүнја бизә галан дејил.
Фәған етмәз шејда бүлбүл,
Күл үстүндә хар олмаса.

ҺӘРДӘН-ҺӘРДӘН ХӘЈАЛ МӘНИ..

Һәрдән-һәрдән хәјал мәни
Јенә чәкир узаглара.
Көнлүм зијарәт ејләјир
Долашдығы ојлаглара.

Дәрдү гәмләр гәлбим ојду,
Нә дүнјадан көзүм дојду.
Фәләк мәни һәсрәт гојду
Сәрин сулу булаглара.

Гырылыб ганадым, голум,
Сејрәкләшиб сағу солум.
Бир дә дүшәчәкми јолум
Көј чәмәнли јајлаглара?!

Кимсә мәним тәк соларзы?!
Төкүлән бир дә доларзы?

Јазығы кәлән оларзы
Мәним тәк гәлби ағлара?!

Ашыг Әли чаванлашар,
Севинчи гајнајар, дашар.
Шөвгә кәлиб ше'р гошар
Јолу дүшсә о дағлара.

ШҮКҮР ОЛСУН

Азадлығын ијисини
Дујдум даһа, шүкүр олсун!
Јерә, көјә, әршә, күрсә,
Шәмсә, маһа шүкүр олсун!

Сирләр үрәкдә хәлвәтди,
Һаггын өзү әдаләтди.
Һәм әјмишди, һәм дүзәлтди,
Һәр сабаһа шүкүр олсун!

Белә аға көрмәмишәм,
Зикр етмәкдир мәним пешәм.
Бир ады Шаһи-Гәшәмшәм,
Јадуллаһа шүкүр олсун!

Әкәр дүшүб јансам ода,
Сығынмышам минбир ада.
Нәзәр салса, чатан дада,
Гибләкаһа шүкүр олсун!

Үз чевириб кетсән һара,
Әли, сығын кирдикара.
Ондан башга јохду чара,
Бир аллаһа шүкүр олсун!

АЈ ҺӘКИМ

Ағлы аз оланын күнү күн олмаз,
Күнаһкарам мәним өзүм, ај һәким!
Истәјирәм гәләм алыб әлимә,
Дәрдими мән сизә јазым, ај һәким!

Ихтијарым јохду, ону ганырам,
Бәләлы чанымдан чох усанырам.
Он беш күндүр, гыздырмадан јанырам,
Өзүн сөјлә, нечә дөзүм, ај һәким!?

Бахтынызда күлли-ихтијар олсун,
Шәфалы әлиниз даим вар олсун.
Шаһлар шаһы өзү сизә јар олсун,
Ешидилсин бу авазым, ај һәким!

Көдәлдиб дилими бах бу дар зиндан,
Мәни маһв еіләди бивәфа заман.
Сәнин шәрәфинә дејәрдим дастан,
Әлимдә олсајды сазым, ај һәким!

Көр мән нәләр әкдим, битди, нә дәрдим?
Әлијәм, ајрылыг, мөһнәт бечәрдим.
Олмазды фикирим, нә дә ки, дәрдим,
Јадикар галсајды сөзүм, ај һәким!

АСТА-АСТА

Әмәлин дүнјада јадикар галар,
Әкәр гојубсанса из аста-аста.
Узаг јахынлашар, ики үч олар,
Даһа күчдән дүшәр диз аста-аста.

Һәр кәсин ишини һагг өзү көрүр,
Дајанмыр замана, карванын сүрүр.
Үрәјин һөкмүнә дил чаваб верир,
Дүзүлүр гатара сөз аста-аста.

Көнлүмүн шәһрини етди вирана,
Үзүмә бәд кәлән чәрхы-замана.
Бу гәми-мөһнәтә, белә һичрана,
Ашыг Әли, дајан, дөз аста-аста.

БИЛМИРӘМ НИЈӘ

Көнүлсүз ишләјир әлимдә гәләм,
Үрәјим дарыхыр, билмирәм нијә,
Дөрд илә јахынды, дәрдә дүшмүшәм,
Чаным ода јаныр, билмирәм нијә?

Көнлүмүн кәмиси гәрг олуб лилә,
Јаш ахыр көзүмнән һеј килә-килә.
Иши чәрхи-фәләк салыб мүшкүлә,
Дүнја кәч доланыр, билмирәм нијә?

Әлијәм, дәрдимә ким олар шәрик?
Гоһум-гардаш јад олубду үстәлик.
Кәсилмир умудум мәним һәләлик,
Бу, јериндә галыр, билмирәм нијә?

ГӘРИБЛИК

Јетиш дада, уста Кәрим, аманды,
Ејләјиб күнүмү гара гәриблик.
Һа јана бахырам, јохду бир кәсим,
Мәни салыб аһу зара гәриблик.

Овчу көзүм һеј ахтарыр маралы,
Бу сыныг көнлүмү алса, јар алы.
Гоһумдан, гардашдан, елдән аралы,
Чәкир мәнлијими дара гәриблик.

Һаглы-һагсыз, нәсә, чәкирәм чәза,
Әл чәкмир јахамдан, тутубдур гәза.
Ҹијәрпарам олан оғула, гыза,
Бир дә һәсрәт гојуб јара гәриблик.

Һаны ел шәнлији, тоју, бүсаты!?
Ҹаванлар минәрди, чапарды аты.
Итирдим әлимдән мән бу һәјаты,
Билмирәм ки, кетди һара, гәриблик!

Ашыг Әли, сығын пәрвәрдикара,
Бәлкә дә, дәрдинә ејләјә чара.
Үз тутуб мән кедим һансы дијара?
Мәни едиб бахты гара гәриблик.

ЈЕРИНДӘДИ

Вәфасыз дејиләм, назлы мәләјим,
Мән сәнә вердијим сөз јериндәди.
Сәндән ајрылалы үзүм күлмәјиб,
Өзкәјә бахмајыб, көз јериндәди.

Һансы сәмтә, һара дүшсә күзарым,
Чыхмырсан јадымдан, а назлы јарым!

Сәнинлә етдијим әһдим, илгарым.
Бир ара гәлбими, өз јериндәди.

Һавадарын олсун гадири-сүбһан!
Ај көзләри јолда, һалы пәришан.
Сәни өз чаны тәк чох севән чанан,
Ашыг Әли, сәбр ет, дөз, јериндәди.

НЕЧӘСӘН?

Нә мүддәтди, һәсрәтини чәкирәм,
Бир намә јаз, көрүм нә вар, нечәсән?
Кечә-күндүз ганлы јашлар төкүрәм,
Хәбәр көндәр, аназлы јар, нечәсән?

Бағышла, олубса әкәр күнаһым,
Сәнсиз асимана учалыб аһым.
Еј Мәккәм, Мәдинәм—еј гибләкаһым,
Мәндә јохду сәбрү гәрар, нечәсән?

Көрүм, гүссә, кәдәр сәннән јад олсун,
Ләбин ширин, дәһанында дад олсун.
Әһвалымы соруш, гәлбим шад олсун,
Мәни гојма кәл интизар, нечәсән?

Атыбсан синәмә елә сән оху,
Нә билирсән, ону елә сән оху,
Оху сөзләрими елә, сән оху,
Арифдир дәрдими ганар, нечәсән?

Инсафсыз, мүрвәтсиз бу чәрхи-фәләк,
Гојмады дојунча шад олаг, күләк.
Ашыг Әли дејәр, а назлы мәләк,
Ләби пүстә, синәси гар, нечәсән?

НИЈӘ

Јерсиз сајма, суалыма чаваб вер,
Мәндән инчијирсән, күсүрсән, нијә?
Мәним әлачым јох, нә чарә едим,
Сән дә ки, тәрсинә әсирсән, нијә?

Бирчә хәјалым вар, үрәјимдәди,
Мәш'әл кими јанар, үрәјимдәди.
Инанмырсан кәл јар, үрәјимдәди,
Билмирәм, сән кимә әсирсән, нијә?

Кәл Ашыг Әлини салма нәзәрдән,
Сана гурбан олум, ај мина кәрдән!
Өзүн өз әһдини унудуб һәрдән
Мәнимлә үлфәти кәсирсән, нијә?

СӘНСИЗ ЈАМАН ДАРЫХДЫМ

Үч ај он күн кечди, көрүшүмүздән,
Сәнсизләдим, сәнсиз јаман дарыхдым.
Мүштәрисиз галан дәјирман кими
Дәнсизләдим, сәнсиз јаман дарыхдым.

Сирләр акаһды гадир-сүбһана,
Анд ичирәм һагга, динә, әркана.
Бу аләмдә дөнүб шејх Сән'ана,
Динсизләдим, сәнсиз јаман дарыхдым.

Әлијәм, ох олдум намәрд јајында,
Мүрвәт олмаз нанәчибдә, хајында.
Исинә билмәдим бу јај ајында,
Күнсүзләдим, сәнсиз јаман дарыхдым.

ЈАРА МӘН

Бивәфа, наинсаф, ај залым дүнја,
Сәндән алдым чох сағалмаз јара мән.
Мәним аһу-наләм әршә дајанар,
Хејир көрмәз ләбләриндән, јар, эмән.

Јахшы чаны кәрәкдир ки, чан ана,
Хәстә сызылдајар, дејәр: «чан, ана!»
Бу күндә ки, әлим чатды чанана,
Шүкүр һагга, кәрәк олдум јара мән.

Нашы бағбан күлү бағдан дәрдими?
Ашыг Әли, о көрүнән дәрдими?
Үрәјимдән атмаг үчүн дәрдими
Сығынмышам бөјүк олан јара мән.

БУ КҮНДӘ

Бир нәзәр сал, шаһлар шаһы,
Јетиш дада бу күндә.
Ирәһм ејлә мән фағыра,
Чат имдада бу күндә.
Гүрбәт елдә фикир мәни
Үзүб, әлдән салыбды.
Өмрүм һичранлар гојнунда
Кедир бада бу күндә.

Вәтәнимдән чида дүшдүм,
Нечә дөзүм бу дәрдә.
Таб кәтирмир чаным чанда,
Јохду сөзүм бу дәрдә.
Кәрәм каны бир сәбир вер,
Дөзүм өзүм бу дәрдә.

Сидги-дилнән сығынмышам
Минбир ада бу күндә.

Јахшыларын бу дүнјада
Кәрәк олмасын нәси.
Алчагларын, намәрдләрин
Көрүм, кәсилсин сәси.
Заман елә дәјишиб ки,
Сечмәк олмур һеч кәси.
Сирр вермәк чох чәтинләшиб
Доста, јада бу күндә.

Һагг сиррини баша дүшмәз
Һәр јаранмыш, һәр инсан.
Кери гајтармаг чәтинди,
Нә јазылыб бинадан.
Ах, нә дејим бу кәрдишә,
Әзаб чәкир дәрдганан.
Аз-аз дәјир көзә, гардаш,
Һалалзада бу күндә.

Бу һалымдан јох бир кәсин,
Билирәм ки, хәбәри.
Дүшүнәндә аз галырам,
Олум дәли, сәрсәри.
Ашыг Әли кечә-күндүз
Көзәл кечән күнләри
Сызылдајыб гәмли-гәмли
Салыр јада бу күндә.

ӘЧӘМ ГЫЗЫ

Мән јанырам ешг одуна,
Сән дә јан, әчәм гызы!
Сәјләјирәм мәтләбими,

Ешит, ган, әчәм гызы!
Мән ки, сәндән дөнмәјәчәм,
Әкәр сән мәндән дөнсән,
Гәним олсун сәнә илгар,
О иман, әчәм гызы!

Көз көрәндә күл чамалы,
Үрәк алышыр нара.
А бимүрвәт, инсафа кәл,
Бу күндә јетиш кара.
Чәрхи-фәләјин ситәми
Күнүмү едиб гара.
Ирәһм ејлә, сән дәрдимә
Ол дәрман, әчәм гызы!

Ахы, бизәми галыбды
Дүнјанын гәһри-гәми?!
Сәфа сүрәк, күн кечирәк,
Ол Әлинин һәмдәми.
Заман өтәр, јаш чохалар,
Кедәр чаванлыг дәми.
Бил ки, бир дә әлә дүшмәз
Бу дөвран, әчәм гызы!

КӘЛМӘДИН

Ај наинсаф, сән сөз вердин
Дүзкүн илгара кәлмәдин.
Һәсрәтинән көзләрими
Дикдим јоллара, кәлмәдин.
Назу-гәмзән јазыг чаным
Јандырды нара, кәлмәдин.
Сөзүнүн јалан олдуғу
Чыхды ашкара, кәлмәдин.

Назлы мәләк, каш ки, сәнин
Вердијин сөз дүз олајды.
Аралыгда е'тибарын,
Сәдагәтин јүз олајды.
Бүтүн үрәкләр инсана
Ачыг, үзбәүз олајды.
Онда биләрди ки, кимләр
Олду бикара, кәлмәди.

Ашыг Әли севир сәни,
Нечә хәстә нар арзулар.
Мәһәббәти билән адам
Нә дөвләт, нә вар арзулар.
Лејли-наһар мәним көнлүм
Сәнин кими јар арзулар.
Мән билмәдим нијјәтини,
Сән бир гәрара кәлмәдин.

САЛАҺЛЫ ПАША ИЛӘ ДЕЈИШМӘ

Салаһлы Паша

Ашыг Әли, өзүн јахшы билирсән,
Достун дост јолунда чәфасы вардыр.
Сәнин һәр дәрдинә шәрик олурам,
Һәр дәрдин сонрадан шәфасы вардыр.

Ашыг Әли

Динлә, бир-бир дејим, гардашым Паша,
Сәнлә достуғумун бинасы вардыр.
Инсанлыг, сәдагәт, илгар, е'тибар—
Бу дөрд сөзүн сиздә мајасы вардыр.

Салаһлы Паша

Ајрыла билмирәм сәндән бир анлыг,
Достун нөкәријәм, ахтармам ханлыг.
Һәр шејдән үстүндүр сәндә инсанлыг,
Дујурам, гәлбиндә сәфасы вардыр.

Ашыг Әли

Ҝамил хирдарысан ше'рин, сәнәтин,
Арзум вар, күнбәкүн артсын һөрмәтин.
Гәлбиндә јурд салан саф мәһәббәтин
Ҝүнәш кими парлаг зијасы вардыр.

Салаһлы Паша

Истәрәм, хош олсун баһарын, јазын,
Учалсын көјләрә көзәл авазын.
Мәни хәндан едиб чалдығын сазын,
Ели һејран едән һавасы вардыр.

Ашыг Әли

Һәгиги дост үчүн гојарсан чанын,
Өлүнчә позулмаз әһдин, пејманын.
Тәмиздир үрәјин, сафдыр вичданын,
Гәлбинин чох тәмиз ајнасы вардыр.

Салаһлы Паша

Чохлары достлуғу еләмиш үздән,
Мән сәни сечмишәм әллидән, јүздән.
Дост оланлар инди дәрс алсын биздән,
Десинләр бир—бирнә вәфасы вардыр.

Ашыг Әли

Елләр ашигијәм, гәлбим тәмизди,
Инсанлыг һәр шејдән мәнә әзизди.
Һәр чәфаја дөзмәк адәтимизди,
Достлуғун белә бир гајдасы вардыр.

Салаһлы Паша

Намәрд пис ишиндән даим баш әјәр,
Мәрдин мәрдлик иши јүз минә дәјәр.
Пашаны имтаһан ејләсән әкәр,
Достун һәр дәрдинә давасы вардыр.

Ашы Әли

Јүз говғаја дүшсә Әлинин башы,
Сөнмәз үрәјиндән достун аташы.
Онун сизи кими әзиз гардашы,
Бир дә Әли кими ағасы вардыр.

УҒУРЛУ САЛМАНЛА ДЕЈИШМӘ

Уғурлу Салман

Беш күн мүсафирәм фани дүнјада,
Аза шүкр ејләјиб, чоху көрмүшәм.
«Үрәјимдә јүз дәрмансыз јарам вар»,
Китаб тәк варагла, оху, көрмүшәм.

Ашыг Әли

Гулаг ас сөзүмә, гардашым Салман,
Мәним тәк ағлајан чоху көрмүшәм.
Бивәфа дүнјанын, залым фәләјин,
Һеј дәјиб синәмә оху, көрмүшәм.

Уғурлу Салман

Намәрдин ишиди мәни инчидән,
Варлығымы үзән, гәлбими дидән.
Варына гыјмајыб һәр диләнчидән
Сәдагә истәјән «тоху» көрмүшәм.

Ашыг Әли

Көч гајыдыб, ахсаглар да сазалыб,
Сәксән јашындады, чаван гыз алыб.
Намәрдлик чохалыб, мәрдлик азалыб,
Нә дејим, көзүмнән ахы көрмүшәм.

Уғурлу Салман

Салман, өмрүн баша јетди, билмәдин,
Хош күнләрин кәлиб өтдү, билмәдин.
Нечә кәлди, нечә кетди, билмәдин,
Елә бил, јатмышдым, јуху көрмүшәм.

Ашыг Әли

Әлијәм сөзүмү дејирәм гәти,
Намәрдин һәмишә будур адәти:
Биринә етдији хәтир-һөрмәти
Ахырда башына гахы көрмүшәм.

ИСМИХАН

АЛЛАҺ, АЛЛАҺ

Бу бичимдә олмаз мәләк,
Рәвајәтдир, аллаһ, аллаһ!
Чан нә шејдир, әсиркәмәк
Чинајәтдир, аллаһ, аллаһ!

Сызылдајан бир симдир о,
Сеһирләндим, тилсимдир о..
Бу һүсн илә һәр кимдир о,
Гијамәтдир, аллаһ, аллаһ!

О көзләрдә сөнүб галмыш,
Бир дастана дөнүб галмыш,
Мәһәббәтдән донуб галмыш
Һекајәтдир, аллаһ, аллаһ!

О да сојуг, мән дә сојуг,
Бағрым олур ојуг-ојуг.
Бахышлардан дүшдүм дујуг,
Шикајәтдир, аллаһ, аллаһ!

БУ ДАҒЛАРЫН

Күлләрини баһар чағы
Үзәнијәм бу дағларын.
Тә'рифини инчи кими
Дүзәнијәм бу дағларын.

Думанлары јара-јара,
Әлим чатыр булудлара.
Сәсим дүшүр узаглара
Озаныјам бу дағларын.

Обаларда гонаг галыб,
Гајаларда јува салыб,
Дөврәсиндә ганад чалыб
Сүзәнијәм бу дағларын.

Нәфәсим од, синәм сипәр,
Әлим габар, алнымда тәр.
Дүшмәнини бирәр-бирәр
Әзәнијәм бу дағларын.

Дәрәләри кәзә-кәзә,
Чешмәләрдән ичиб мәзә,
Исмиханам, тәзә-тәзә
Јазаныјам бу дағларын.

ГУРБАН ОЛУМ

О титрәјән додагларын
Һәсрәтинә гурбан олум!
Һәјат верән нәфәсинин
Шәфгәтинә гурбан олум!

Көзүмә дәјәчәк сурәтин,
Динмәк мәнә олур чәтин.
Дили бағлы мәһәббәтин
Һикмәтинә гурбан олум!

Улдуз кими ахышынын,
Шимшәк кими чахышынын,
Бахышымла бахышынын
Сөһбәтинә гурбан олум!

Шөһрәтисән диләјимин,
Гүввәтисән биләјимин.
Үрәјинлә үрәјимин
Вәһдәтинә гурбан олум!

Сонасысан бизим көлүн,
Гөнчәсисән бизим күлүн.
Бу көнүллә о көнүлүн
Үлфәтинә гурбан олум.

О бәхтимин әзәлинин,
О сөһбәти мәзәлинин,
Азәрбајҹан көзәлинин
Исмәтинә гурбан олум!

ӘС, БАШЫНА ДӨНҮМ СӘНИН

Саваландан әсән күләк,
Әс, башына дөнүм сәнин!
Сачларыма әлини чәк,
Әс, башына дөнүм сәнин!

Кәтир вәтән һавасыны,
Дәрдләримин давасыны.
Көнлүм истәр обасыны,
Әс, башына дөнүм сәнин!

Јадлар бизи чапды,чалды,
Араз чошду, һарај салды.
Вүсал һансы күнә галды
Бәс, башына дөнүм сәнин!
Әс, башына дөнүм сәнин!

ЈАСӘМӘНИМ БИЛМӘЗ СӘБИР

Јасәмәним билмәз сәбир,
Кәлмәз амана, амана.
Охларыны чәкиб бир-бир
Гојар камана, камана.

Дедим, бәлкә, көјдән енә,
Од-алову бир аз сөнә.
Инадындан, бәлкә, дөнә,
Дүшдүм күмана, күмана.

Көзләр өпдү көзләрини,
Ичдим ширин сөзләрини.
Көрдүм јанар үзләрини,
Кәлдим имана, имана.

Бир күн јенә дәјди ара,
Көнүл сынды, олмаз чара.
Түстүм чыхды булудлара,
Дөндүм думана, думана.

Исмиханам, олдум озан,
Күн тәк ачсын мөһүб дүзән.
Јарымасын әһди позан,
Лә'нәт јамана, јамана!

КӨЗҮМ ГАЛДЫ

Аман аллаһ, көзләрә бах,
Гарасында көзүм галды.
Ипәк сачлар гучаг-гучаг,
Сырасында көзүм галды.

О бир күлдүр, ачыб тәзә,
Ал јанаглар бәнзәр көзә,
Кирпикләри дүшүб үзә,
Арасында көзүм галды.

Өпүб телин гарасыны,
Меһ дағытды сырасыны,
Өртдү үзүн парасыны,
Парасында көзүм галды.

Чох јалвардым гәлби даша,
Арзуларым чыхды боша.
Чәнә үстә халлар гоша,
Орасында көзүм галды.

Исмихандан араланды,
Сандым гәлбим параланды.
Бахышымнан јараланды,
Јарасында көзүм галды.

О ДАҒЛАРДА

Ашыг Һүсејн Чавана

Зирвәләри алыб думан,
О дағларда, о дағларда.
Шимшәк чахыр заман-заман
О дағларда, о дағларда.

Үфүгләри энкин-энкин,
Пәнбә булуд әлван, рәнкин.
Чәмән, чајыр олар зәнкин
О дағларда, о дағларда.

Көј кишнәјәр, булуд ағлар,
Тәр чичәкләр гөнчә бағлар.
Шәлаләләр чошар, чағлар
О дағларда, о дағларда.

Көнүл бизим, үрәк бизим,
Арзу бизим, диләк бизим.
Јарпаг бизим, чичәк бизим
О дағларда, о дағларда.

Короғлунун галасы вар,
Хәтаинин баласы вар.
Ханчобанын наласы вар
О дағларда, о дағларда.

САЗЫМЫЗДА, СӨЗҮМҮЗДӘ

Јурдумузун шөһрәти вар
Сазымызда, сөзүмүздә.
Дәдәләрин гејрәти вар
Сазымызда, сөзүмүздә.

Гырат кишнәр, меjдан ачар,
Мисри гылынч алов сачар,
Короғлунун чүр'әти вар
Сазымызда, сөзүмүздә.

Хәтаиләр уча дағлар,
Гурбаниләр чошар, чағлар,
Әләскәрин гүдрәти вар
Сазымызда, сөзүмүздә.

Нечә ашыг пеjман бағлар,
Кәрәм ағлар, Әсли ағлар.
Леjли-Мәчнун үлфәти вар
Сазымызда, сөзүмүздә.

Саваланын зирвәси гар,
Әтәjиндән кечәр jоллар.
Исмиханын һәсрәти вар
Сазымызда, сөзүмүздә.

СИНӘМДӘ

Вәтән ешги, ел һавасы
Вар синәмдә, вар синәмдә.
Шахәләниб әзәл күндән
Көк атыбдыр ар синәмдә.

Хәjал ширин, кечә көдәк,
Минбир арзу, минбир диләк.
Ағ көпүклү шәлалә тәк
Ахыр, олур чан синәмдә.

Үз верәндә гуссә, кәдәр,
Чәсарәтлә көjсүнү кәр.
Мәһәббәт вар дағлар гәдәр
Бу балача, дар синәмдә.

БИР ТӘРӘФДӘ

Дүнjа башдан-баша jарыш меjданы,
Шаһмат бир тәрәфдә, нәрд бир тәрәфдә.
Алчаг адамларда е'тибар һаны!?
Дидир бир-бирини дөрдбир тәрәфдә.

Бу торпагда гызыл да вар, мис дә вар,
Әфсус, әфсус, jахшы да вар, пис дә вар.
Дәрман чохса, чох сағалмаз хәстә вар,
Логман бир тәрәфдә, дәрд бир тәрәфдә.

Кими паj паjлаjыр, ким алыр нәзир,
Бири һагг бағырыр, бири шәр кәзир.
Чешмә кәнарында дурур мүнтәзир,
Гузу бир тәрәфдә, гурд бир тәрәфдә.

Исмихан дүнjада ашмаз һәддини,
Көзләр әдәбини, кечмәз сәддини.
Каһ әjилир, каһ дүзәлдир гәддини,
Намәрд бир тәрәфдә, мәрд бир тәрәфдә.

КӘЗДИРИР

Инсан вар, аләмдә кәзиб доланыр,
Вар ону бир дәрдә салан, кәздирир.
Инсан вар, көкләjиб ешгин сазыны,
Араjыб ахтарыр чалан, кәздирир.

Инсан вар, көрәндә хош кәләр сана,
Бир күн jолдаш олсан, доjарсан чана.

Өмрүнү һәср едир шәрә, бөһтана,
Гојнунда јатаған илан кәздирир.

Инсан да вар, бағбан дејил, бар аныр,
Милчәк кими сүфрәләрә дараныр.
Кими башда көрсә она јараныр,
Күндә бир улаға палан кәздирир.

Инсан вар, мәһрумду һиссә, дујғуја,
Сатыр варлығыны бир ичим суја.
Күчлүләр јанында дөнүр гузуја,
Шаһидли, сүбутлу јалан кәздирир.

Достлар чәкәр Исмиханын бәһсини,
Јашадар гәлбиндә көнлүм сәсини.
Горхма, мән өләндә гәм шәләсини
Көрәрсән, јеримдә галан кәздирир.

КӘЛМИШӘМ

Мәнзил узаг, көнүл јахын, гәлб јахын,
Гардашлығын сорағына кәлмишәм.
Мүгәддәсдир дәдәләрин мәскәни,
Үз сүртмәјә торпағына кәлмишәм.

Елләр мәни пејманымда сынасын,
Дөнүк чыхсам, тә'нә вурсун, гынасын.
Һансы оғул јада салмаз анасын,
Гызынмаға гучағына кәлмишәм.

Кәпәзә бах, көјдән уча башы вар,
Көј көл гәдәр көзләринин јашы вар.
Чинарларын дүнја бојда јашы вар,
Бир гуш олуб, будағына кәлмишәм.

Һәр кишијә мәрһәм олар кимсәси,
Ширин олар вәтән сәси, ел сәси.
Кә'бәм, гибләм Низаминин түрбәси,
Баш гојмаға ајағына кәлмишәм.

Исмиханам, гурбаныјам дилләрин,
Сачларымда нахышы вар илләрин.
Әләскәрә илһам верән елләрин
Хош күнүнә, нөврағына кәлмишәм.

ОЛСА ДА

Әһдә сәдагәтдә тапылмаз мән тәк,
Дөнүм олмаса да, дөнүм олса да.
Достлуг мүгәддәсдир, горујум кәрәк,
Мәним олмаса да, мәним олса да.

Ади бир бахышдан анларам һими,
Мин маһны бәстәләр көнлүмүн сими.
Чахчағым чыггылдар дәјирман кими,
Дәним олмаса да, дәним олса да.

Елләр үрәјимдир, нечә ки, сағам,
Онун сајәсиндә дамағы чағам.
Башы булудлара дәјән бир дағам,
Чәним олмаса да, чәним олса да.

Өз јурдунда тој еләмәк, ач олмаг
Ел ичиндә тәмиз адла гочалмаг.
Нә јахшыдыр зирвәләрә учалмаг,
Еним олмаса да, еним олса да.

Исмиханын чошуб-дашыр үрәји,
Јахшы достдур јаман күнүн кәрәји.
Нанкор ајаглајар дузу, чөрәји,
Гәним олмаса да, гәним олса да.

ОРДАДЫ

Ашыг Әмраһ Күлмәммәдова

Аj ашыг, чал оху, сусма, сән аллаһ,
Өләрәм, аманды, чаным ордады.
О симләрдә нечә үрәк дөјүнүр,
Минбир дәрдә бир дәрманым ордады.

Дәдәмиз Горгуддан галыб јадикар,
Дәрдли ашигләрин аһ-наләси вар.
Орда Сәһнәбаны шивән гопарар,
Әләскәр тәк көвһәр каным ордады.

Јенә дәрд галанды дәрдләрим үстә,
Мәчнун фачиәли, һагга пабәстә,
О кама јетмәјән гәриб Нөврәстә
Иткин душән дин-иманым ордады.

Дилгәмә гасидди сәба јелләри,
Ахды көзләриндән баһар селләри.
Әршә булэнд олду алов дилләри,
Јаныг Кәрәм, Әсли ханым ордады.

Мәчази де, устадымыз һәнки де,
Бәлкә, мәним көнлүм оду сәнкиди.
Хәтаидән, Короғлудан чәнки де,
Нечә-нечә гәһрәманым ордады.

Ешг әлиндән диванәсәр олмушам,
Һичран кирдабында итәр олмушам,
Сән'андан, Мәчнундан бетәр олмушам,
Исмиханам, Исмиханым ордады.

ӨЗ ЈЕРИ

Демә фәсилләрин гышы јаманды,
Гышын өз јери вар, јазын өз јери.
Гәмли күндә һәмдәмимиз каманды,
Тарын өз јери вар, сазын өз јери.

Абад севмәз, бајгуш јашар виранда,
Иблис ојнар доста кәләк гуранда.
Дүшмәнин көзүндән сәрраст вуранда,
Одун өз јери вар, көзүн өз јери.

Һәм гуш, һәми сичан јарасаларды,
Зирвәдә гарталды, јамачда сарды.
Чаһанда аслан да, түлкү дә варды.
Бүлбүлүн өз јери, газын өз јери.

Елә дост бул, мәлһәм олсун ағрына,
Нә јағыр ол, нә дәјсинләр јағрына.
Дүнјаны дөрд әлли басма бағрына,
Чохун өз јери вар, азын өз јери.

Исмихан достлары анар гәлбиндә,
Тә'нә сөз јарасы ганар гәлбиндә.
Агил бахса көрәр, јанар гәлбиндә,
Охун өз јери вар, сөзүн өз јери.

ХАИН ХОФЛУ ОЛАР

Хаин хофлу олар, оғру шүбһәли,
Хәфкир адам көлкәсиндән хәфләнәр.
Хәбис адам ханәнишин доланар,
Күнч-бучагда нәм чүрүдәр, кифләнәр.

Јелбејини арвад сөзү учурар,
Ағзыбошлар сирр сахламаз, гачырар.

Доғру кәсләр садә һәјат кечирәр,
Тәмиз аддан һөрмәт тапар, иәфләнәр.

Тамаһкарын һа сөз кәлсин үзүнә,
Гәпик версән, дүртүшдүрәр көзүнә.
Гарынгулу корлуг вермәз өзүнә,
Нисјә ичәр, ики дәфә кефләнәр.

Исмихан чох көрүб авам-нашыны,
Алимлик ејләјәр, дартар гашыны.
Бармагкирмәз јерә дүртәр башыны,
Бир тәрәфә кечә билмәз, кәфләнәр.

ХОШДУ

Чәннәт олса гүрбәт оба, јад дијар,
Көнлүмә өз ели, обасы хошду.
Сәфалы јер чохду узаг елләрдә,
Мәнә бу дағларын һавасы хошду.

Елнән кејинирәм бајрам либасы,
Елнән кечирирәм шәнлији, јасы.
Истиди һәр кәсин касыб комасы,
Һәр гушун тикдији јувасы хошду.

Ағрылар гәлбими дидсә дә пүнһан,
Исмиханам, сиррим етмәрәм бәјан.
Јад елин чан верән чәррaһларындан
Нәнәмин мәлһәми, давасы хошду.

БИР АЈА СӨЈЛӘ

Ај инсафсыз, сәнлә илгар ејләјиб
Вә'дә вермәдикми бир аја, сөјлә?
Ил дә кечди, пејманына кәлмәдин,
Демәдин дәрдини бир, ајә, сөјлә.

Бу достлугдан көнүл дојмаз; јарымаз,
Мән чох севдим, һејиф, севди јарым аз.
Бир инсан ки, дәрсин ала јарым, аз,
Зикр едә биләрми бир ајә, сөјлә.

Исмихан, де, нә шәрһ елә, нә дә јаз,
Ешгин бәһри нә дәринди, нә дајаз.
Нә јај дәрд чәк, пајыз ағла, нә дә јаз,
Һәрдән әрзи-һалын бир аја сөјлә.

ГӘДД ӘЈӘР

Јахшы арвад јахшы сахлар кишини,
Јаман арвад сач ағардар, гәдд әјәр.
Јох ашыг, гәддин әјәр,
Мәрд гојмаз гәддин әјә әр.
Достун јахшы сәдасы
Дүшмәнин гәддин әјәр.
Бир јахшыја гурбан олсун мин јаман,
Јахшы гыјмаз, дәрдә дүшә гәдд әјә әр.

Елин нәзәриндән бир дүшән ағлар,
Вә'дәсиз әјилиб бир дүшән ағлар.
Јох ашыг. дүшән ағлар,
Јыхылыб дүшән ағлар.
Дүшмән көзүнә дүшсүн
Сачына дүшән ағлар.

Саггал јүз ағара, бир дүшән ағлар,
Ким гочалар, әјилмәсә гәдд әјәр.

Дағлар хал-хал олар, јазы көзләјәр,
Елләр һәсрәт илә јазы көзләјәр.
Јох ашыг, јазы көзләр.
Гыш кечәр, јазы көзләр.

Көзләримин ағына
Јазыбдыр јазы көзләр.
Исмихан һәр хырда јазы көзләјәр,
Нә кағыз вар, нә дә гәләм гәддәјәр.

ЈАХШЫ ЈАДА МӘН

Бәд гоһума сирр сөјләдим, чар олду,
Ачдым үрәјими јахшы јада мән.
Јох ашыг јахшы да вар,
Пис дә вар, јахшы да вар.
Пис гоһумдан јахшыды
Гапында јахшы давар.
Гоһум вар, газыјыб атыр јолуму,
Нәдән хош кәлирәм јахшы јада мән

Дәрдимә дәрманы Сафа кәтирди,
Кәлиши чисмими сафа кәтирди.
Јох ашыг сафалыды,
Кејими саф алыды.
Дост гапысы мән үчүн
Чәнәтдән сафалыды.
Достум, меһрибаным сәфа кәтирди,
Хошбәхтәм, дүшмүшәм јахшы јада мән.

Писә төһмәт јаздым, јахшыја нама,
Гејрәтин бәллиди, јахшы, јанама.
Јанадын, јахшы јана,
Чәкилмә јахшы јана.
Јахшы өлсә, пис јанмаз,
Пис өлә, јахшы јана.
Исмихан, зәнн етмә јахшы јанма а
Јахшыјам писә дә, јахшыја да мәк.

НӘ ДАРА МӘНИ.

Гәриб бир меһманам, ај көзү хумар,
Нә тохун, нә инчит, нә дара мәни.
Мән ашығам нә дара,
Дост дүшмәсин нә дара
Там етмәди дүнјаны
Нә Чәмшид шаһ, нә Дара.
Һал әһлијәм, көзәл, санма јабанчы
Намуса, гејрәтә, нә дә ара мәни.

Һәрдән сүзүләндә ала көзләрин,
Аз галыр, чанымы ала көзләрин.
Мән ашығам, ала көз,
Чәкмә мәни ала, көз!
Гәмзән јүкүнү чәкән
Инчијәрми, алакөз?!
Јохса чәкир мәни ала көзләрин,
Салыб кәмәндинә, нә дара мәни.

Исмиханам, јөнүм дүшдү јад елә,
Нәләр етдин, еләмәзди јад елә.
Мән ашығам јад елә,
Јад өлкәјә, јад елә.
Дедим, мәнә сирдаш ол,
Сағлығымда јад елә.
Мән өләндә јаддан чыхарт, јад елә,
Нә ағла, нә ахтар, нә дә ара мәни.

НӘДӘНДИ

Үч мәтаһын тамарзысы, ачыјам,
Кимсә билмәз нә не'мәтди, нә дәнди.
Мән ашығам нәдәнди,
Данышмырсан нәдән ди.

Мән һа сәнә гурбанам,
Бу дөнүклүк нәдәнди?
Һәмдәм үчүн наләм әршә дајаныр,
Дост дујмајыр әфғаным, нәдәнди?

Үч севки вар бир үрәкдә бир дәнә,
Бир гардашды, бир өвладды, бир дә нә?
Мән ашығам бир дәнә,
Шәккин олар бир дән ә!
Көнүл севән дүнјада
Бир дәнәдир, бир дәнә.
Көнлүм гушу мүштаг олуб бир дәнә,
Нә ачыды, нә ширинди, нә дәнди.

Јахшы долан, бахма иблис сөзүнә,
Киши кәрәк сәрһәд гојсун сөзүнә.
Мән ашығам сөзүнә
Ширин, шәкәр сөзүнә.
Накәсләрин дүнјада
Өзү нәдир, сөзү нә.
Исмиханын тәзә дүшүр сөзү үнә,
Көрән дејир сачындакы нә дәнди?

Алмәммәд Ашыг Әләскәрин атасыдыр. О, тәхминән 1790-чы илләрдә Көјчәнин Агкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Әлдә едилән бир нечә ше'р нүмунәсиндән онун исте'дадлы бир ел шаири олдуғу ајдынлашыр. Дејиләнә көрә, онун дастаны да вармыш.

Бир гәдәр јохсул һәјат кечирән Алмәммәд бөјүк бир аиләнин гајғысыны чәкмишдир. Онун Әләскәр, Салеһ, Хәлил вә Мәһәммәд адлы дөрд оғлу, Фатма вә Гызханым адлы ики гызы олмушдур. Алмәммәд аиләни доландырмаг үчүн бир мүддәт чәтинлик чәкмиш, сонра исә бир дәјирман сазламыш вә күзәраныны јахшылашдырмышдыр.

Алмәммәд, тәхминән, 1870-чи илләрдә вәфат етмишдир.

* * *

Ашыг Әләскәр Көјчә маһалынын Агкилсә кәндиндә, тәхминән, 1821-чи илдә анадан олмушдур. Онун атасы Алмәммәдин әсас мәшғулијјәти әкинчилик олмушдур. Әлиндән дүлкәрлик ишләри кәлән Алмәммәд саз чалмағы бачармаса да, ел арасында шаир кими танынмышды.

Аиләнин бөјүк ушағы олан Әләскәрин әли иш тутанда Алмәммәд өну кәндләриндә Кәрбәлајы Гурбан адлы бирисинә нөкәр вермишдир. Бир гәдәрдән сонра Кәрбәлајы Гурбанын јеканә өвлады Сәһнәбаны илә Әләскәр арасында мәһәббәт јарандығыны биләндә, гызын атасы бу ишә шад олмуш вә кәнчләри евләндирмәк фикринә дүшмүшдүр. Лакин Кәрбәлајы Гурбанын гардашы Пуллу Мәһәррәм иши позмуш, Әләскәрин говдурмуш вә Сәһнәбаныны күчлә өз оғлу Мустафаја алмышдыр. Әләскәр өмрү боју бу уғурсуз мәһәббәтиндән шикајәтләнмишдир.

Ашыг Әләскәр Көјчәнин Гызылвәнк кәндиндән олан Ашыг Алыја беш ил шәјирдлик етмиш, бу мүддәт әрзиндә ашыг сәнәтинин бүтүн инчәликләринә јијәләнмишдир.

Мәктәб тәһсили көрмәјән Ашыг Әләскәр чох ити һафизәјә вә гејри-ади фитри исте'дада малик олмуш-

дур. Сөзүн јери кәләи кими сазы синәсинә басар вә бәдаһәтән мүхтәлиф форма вә мәзмунда бир-бириндән көзәл сәнәт инчиләри јарадармыш.

Ашыг Әләскәр мәшһурлашандан сонра онун јанына мүхтәлиф јерләрдән шәјирдләр кәлмиш, ашыг онлары сәбрлә өјрәтмиш вә бу мүгәддәс сәнәтин сирләринә тамам јијәләнмәјинчә онлара «Ашыг» демәмишдир.

Ән нәчиб инсани кејфијјәтләри өз шәхсиндә чәмләмиш устад «јахшы һөрмәтинән тәмиз адынан» бир чох елләр кәзмиш «Гафгаз елини» доланмышдыр.

Бир әсрдән артыг өмүр сүрән Ашыг Әләскәрин һәјатынын XX әсрә дүшән илләри чох әзаб-әзијјәтли кечмишдир. 1905-чи илдәки гардаш гырғыны, Биринчи Дүнја мүһарибәсинин халга кәтирдији мәһрумијјәтләр, 1918-чи илдә Көјчәнин дағыдылмасы кими сијаси әдаләтсизликләр ашыгы заманәдән нә фәләкдән ачы-ачы шикајәтләнмәјә мәчбур етмишдир.

1908-чи илдә оғлу Бәширин билмәдән Молла Рәһими күллә илә вуруб өлдүрмәси, 1915-чи илдә гардашы оғлу вә ән истәкли шәјирди Гурбанын вәфаты, бир ил сонра гардашы Хәлилин өлүмү дә Әләскәри сарсытмышдыр.

1918—1921-чи илләрдә Ашыг Әләскәрин аиләси Кәлбәчәр рајонунун Ганлыкәнд кәндиндә јашамыш. Ермәнистанда совет һакимијјәти гуруландан сонра доғма Агкилсә кәндинә гајытмышдыр.

Ашыг Әләскәр 1926-чы ил март ајынын 7-дә вәфат етмиш вә Ағкилсә кәндинин гәрбиндәки гәбристанлыгда дәфн олунмушдур.

* * *

Ашыг Муса Көјчә маһалынын Агкилсә кәндиндә, тәхминән, 1830-чу илдә анадан олмушдур. Тәәссүф ки, индијә гәдәр онун барәсиндә олан јазыларда јанлышлыға јол верилмиш. 1795—1840-чы илләр арасында јашадығы вә Көјчәнин Гарагојунлу кәндиндән олдуғу көстәрилмишдир. Бу сәһвлик һәтта Азәрбајчан Совет Енсиклопедијасында да тәкрар олунмушдур.

Ашыг Мусанын гоһумларындан олан Зод кәнд сакинләри Чәфәров Мүсејиб вә Чәфәров Гурбанын (сон вахтлар Ханлар шәһәриндә јашајырды) демәләринә көрә, Ашыг Мусанын атасы Сәфәр вә әмиси Чәфәр

кәнч јашларында, XIX әсрин әввәлләриндә Газах маһалынын Татлы кәндиндән көчүб, Көјчәнин Зод кәндинә кәлмишләр. Гардашлар бөјүјәндән сонра Сәфәр Зод кәндинин бәјләри илә јола кетмәмиш вә гоншу Агкилсә кәндинә көчмүшдүр. Һаггында данышдығымыз Ашыг Муса да Ағкилсә кәндиндә дүнјаја көз ачмышдыр.

Бизә елә кәлир ки, гоһумлуг әлагәси олмаса да, өләнә гәдәр Ашыг Әләскәрлә кичик бир кәнддә јашајан, онун сәнәтинә вә шәхсијјәтинә бөјүк еһтирам бәсләјән, әдәби мәчлисләрин фәал иштиракчысы олан бу саз-сөз сәнәткарыны Әләскәр очағындан ајырмаг олмаз. Ашыг Мусанын «Ај үзә-үзә», «Де бир үз, бир үз», «Бири син», «Јүкүм», «Мәрд» вә саир рәдифли шеʼрләри Ашыг Әләскәрин ејни рәдифли шеʼрләринә нәзирәдир.

Ашыг Талыб вә Ашыг Ағајарын демәләринә көрә, долу бәдәнли олан Ашыг Мусанын ири бығлары сифәтинә хүсуси көркәм верирмиш. Короғлу һаваларыны һеч кәс Ашыг Муса кими охуја билмәзмиш.

Ашыг Муса 1912-чи илдә Ағкилсә кәндиндә вәфат етмиш вә кәндин шәргиндәки гәбристанлыгда дәфн олунмушдур Гәбир дашында һәкк едилмиш чүт (хыш) шәкли онун һәм дә јахшы бир рәнчбәр олмасына ишарәдир.

* * *

Шаир Мәһәммәд Ашыг Әләскәрин кичик гардашыдыр. Мәһәммәд 1857-чи илдә Көјчә маһалынын Агкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Өмрүнүн чохуну чобанлыгда кечирдијинә көрә она «Чобан Мәһәммәд» дә дејирләр.

Јазы-позу билмәјән Мәһәммәд һазырчаваб бир ел шаири олмушдур. О, саз чалмамышдыр.

Мәһәммәдин шеʼрләри дә вахтында јазыја алынмадығы үчүн чоху итиб-батмышдыр. Онун «Мәһәммәдин Гарс сәфәри», «Мәһәммәдин Чәләбјан сәфәри» вә «Мәһәммәдин Јаланбол вилајәтинә сәфәри» адлы үч дастаны вардыр.

Мәһәммәдин шеʼрләри үслубуна көрә Ашыг Әләскәрин шеʼрләрини хатырладыр. Һәтта бәʼзи шеʼрләрин Әләскәринми, јохса Мәһәммәдинми олмасы үстүндә мүбаһисә вардыр.

Шаир Мәһәммәд 1937-чи илдә вәфат етмиш вә Ашыг Әләскәрин гәбринин јанында дәфн олунмушдур.

* * *

Бәшир Ашыг Әләскәрин бөјүк оғлудур. О, 1867-чи илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Бәшир өз кәндләриндә тәшкил едилмиш моллахանада бир нечә ил охумушдур. О, ашыглыг етмәсә дә саз чалыб охумағы бачарыр вә ше'рләр гошурду. Нәдәнсә, о, јаздығы ше'рләри мүһафизә етмәмишдир.

Ат минмәји, јахшы кејинмәји, шух кәзмәји севән Бәшир һәм дә ә'ла нишанчы иди. О, өмрү боју һеч кәсдән горхуб чәкинмәмиш, бәјләрә, ағалара, главалара, приставлара баш әјмәмишдир.

1915-чи илин јајында Бәшир бир бәдбәхт һадисә илә үзләшир. Кәндин ковхасы Мәшәди Гасым Бәширин гардашы Әбдүләзими дә Түркијә сәрһәддиндә ишләмәк үчүн фәһлә көндәрмәк истәјир, лакин Әбдүләзим онун сөзүнә бахмыр. Мәшәди Гасым она бир гамчы вурур. Буну ешидән Бәшир ковханы күллә илә вурур вә атыны миниб арадан чыхыр. О, чар һакимијјәти јыхылана гәдәр гачаг јашајыр.

Бәшир 1934-чү илдә Кәлбәчәр рајонунун Јаншаг кәндиндә вәфат етмиш вә орада дәфн олунмушдур.

* * *

Ашыг Гурбан Ашыг Әләскәрин гардашы Мәшәди Салеһин бөјүк оғлудур. Ашыг Талыбын вә башга гоһумларынын сөјләмәсинә көрә Гурбан симача јарашыглы, мә'рифәт-ганачағы илә халг ичиндә һөрмәт газанмыш јахшы бир ашыг олмушдур.

Көзәл сәсә, бәдаһәтән ше'р сөјләмәк габилијјәтинә малик олан Ашыг Гурбан муғам һаваларынын да маһир ифачыларындан имиш.

Көјчәнин Ағкилсә кәндиндә дүнјаја көз ачан Гурбан 1915-чи илдә кәнч јашларында вәфат етмиш вә Ағкилсә кәндинин гәбристанлығында дәфн едилмишдир.

Ашыг Әләскәрин ән севимли шәјирди, ејни заманда гызы Күлнисәнин әри Ашыг Гурбанын вәфаты бөјүк устада елә мә'јуслуг кәтирмишдир ки, бу бәдбәхт һадисәдән сонра, о, бир даһа әлинә саз алмамышдыр.

Ашыг Гурбанын ше'рләринин әксәријјәти унудулмушдур. Әлдә едилән нүмунәләр Ашыг Ағајар вә Ашыг Талыбын һафизәсиндә мүһафизә олунмушдур.

* * *

Шаир Әбдүләзим Ашыг Әләскәрин ортанчы оғлудур. О, 1873-чү илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Әсас мәшғулијјәти дүлкәрлик олан Әбдүләзим һәм дә бачарыглы бир рәнчбәр кими чамаат ичәрисиндә сечилирди.

Кичик јашларындан Ашыг Әләскәрин евиндәки саз—сөз мәчлисләринин шаһиди олан Әбдүләзимдә ашыг ше'ринә мараг тез ојанмыш, һәмин тә'сирлә дә ше'рләр гошмаға башламышдыр. Әбдүләзим тәһсил көрмәмишдир. Лакин онун ше'рләри савадлы бир шаирин јарадычылыг мәһсулу кими нәзәрә чарпыр.

1934-чү илдә Әбдүләзим Кәлбәчәр рајонунун Јаншаг кәндинә көчмүш вә 1937-чи илә гәдәр орада јашамышдыр.

Шаир Әбдүләзим 1943-чү илдә вәфат етмиш, Ашыг Әләскәрин гәбринин јанында дәфн олунмушдур.

* * *

Ашыг Талыб Ашыг Әләскәрин кичик оғлудур. О, Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә, 1977-чи илдә дүнјаја көз ачмышдыр.

Ашыг Талыб ашыглыг сәнәтини атасынын јанында өјрәнмишдир. О, јаз вә јај ајларында әкинчиликлә мәшғул олмуш, пајыз вә гыш ајларында Гафгазын мүхтәлиф рајонларында шәнлик мәчлисләрини өз сазы вә сөзү илә зинәтләндирмишдир.

Ашыг Талыб тәһсил алмышдыр. Лакин ити һафизәси сајәсиндә ашыг әдәбијјатынын ән мүкәммәл биличиси кими ашыглар арасында шөһрәт газанмышды. Демәк олар ки, онун билмәдији бир дастан белә јох иди. Ашыг Әләскәрин ше'рләринин үзә чыхыб халгын малына чеврилмәсиндә биринчи нөвбәдә Ашыг Талыбын һафизәсинә миннәтдарыг. Һәтта о, Ашыг Әләскәрин ше'рләринин нә мүнасибәтлә дејилмәсинә аид мараглы рәвајәтләр сөјләјирди.

,Ашыг Талыб атасынын тә'сири илә мүхтәлиф формада ше'рләр јаратмышдыр. Әлимиздә олан гошма, кәрајлы, тәчнис, дивани вә мүхәммәсләри ашығын һәм дә шаирлик габилијјәтини сүбут едир.

Ашыг Талыб 1979-чу ил мај ајынын 21-дә 102 јашында вәфат етмишдир. Гәбри Ашыг Әләскәрин гәбринин јанындадыр.

* * *

Ашыг Нәчәф Ашыг Әләскәрин гардашы Хәлилин оғлудур. Нәчәф 1900-чү илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Аиләнин бөјүк ушағы олан Нәчәф 16 јашында атадан јетим галмыш, аиләни доландырмагда бир чох чәтинликләрлә үзләшмишдир.

Ашыг Нәчәф моллаханада тәһсил алмышдыр. Кәнч јашларындан саза-сөзә мараг көстәрмиш, ашыг сәнәтинин инчәликләрини Ашыг Әләскәрдән өјрәнмишдир.

Ашыг Нәчәф Бөјүк Вәтән мүһарибәси илләриндә орду сырасында хидмәтдә олмуш, сонра исә ики ил Ағкилсә кәндиндә колхоз сәдри ишләмишдир.

Ашыг Нәчәф 1925-чи илдән ашыглыға башламыш вә өмрүнүн ахырына гәдәр өз сазы-сөзү илә халга хидмәт етмишдир.

Ашыг Нәчәф ашыг әдәбијјатынын ән јахшы биличиләриндән сајылырды. Шаир Мәһәммәдин, Нөврәс Иманын јарадычылығыны Нәчәф гәдәр билән јох иди.

Ашыг Нәчәф 1968-чи илдә вәфат етмишдир.

* * *

Нөврәс Иман 1903-чү илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур. О, Ашыг Әләскәрин гардашы Мәшәди Салеһин оғлудур. Иман тәһсилини Көјчәнин Һүсејнгулаағалы (индики Нәриманлы) кәндиндә молла мәктәбиндә алмышдыр. О, өлкәмиздә Совет һакимијјәти гурулландан сонра бир мүддәт Кәлбәчәр рајонунун Сејидләр кәндиндә кәнд советинин катиби вәзифәсиндә ишләмишдир. Иман 1930-чу илдә әсәб хәстәлијинә тутулмуш вә 1932-чи илдә итмишдир.

Нөврәс Иман Ашыг Әләскәр әдәби мәктәбинин јетишдирдији ән исте'дадлы шаир ашыглардандыр. О, кәнч јашларындан ше'р јазмаға башламыш вә тез бир заманда халг ичәрисиндә устад ашыг кими мәшһурлашмышдыр.

Бәдаһәтән ше'р демәк габилијјәтинә малик олан ел сәнәткарынын сајсыз-һесабсыз гошма, кәрајлы, тәчнис, дивани, мүхәммәс, чығалы тәчнис, мүстәзад, додагдәјмәз вә саир шәкилләрдә ше'рләри олмушдур. Тәәссүф ки, о, хәстәләндикдән сонра бу сәнәт инчиләринин әксәријјәтини өз әли илә мәһв етмишдир. Дејиләнләрә көрә, онун драм әсәрләри дә вармыш.

Иманын ијирмијә гәдәр ше'ри мүхтәлиф мәтбуат сәһифәләриндә дәрч едилмишдир. Илк ше'рләриндә бәдбинлик, моллахананын тә'сири илә дини фикир вә ифадәләр хејли јер тутса да, ашыг, чар һакимијјәти илләриндәки јармазлығлара нифрәтләр јағдырмыш, Ленинә, Нәриманова, Ағамалыоғлуна ше'рләр һәср етмиш, өлкәмиздә Совет дөвләт гурулушуну алгышламышдыр.

Иман өзүндән әввәлки бир чох ашыг вә ел шаирләринин ше'рләринә чаваб јазмыш вә ачылмыш гыфылбәндләрини ачмышдыр.

* * *

Ашыг Муса Ашыг Әләскәрин гардашы Мәшәди Салеһин кичик оғлудур. О, 1909-чу илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Кәнч јашларындан ашыг сәнәтинә мараг көстәрән Муса Әләскәр очағынын јетирмәләриндән бири олмушдур.

Бир чохлары, о чүмләдән Ашыг Һүсејн Чаван саз сәнәтинин инчәликләрини Ашыг Мусадан өјрәнилмишдир.

Ашыг Муса саз һаваларынын ән маһир ифачыларындан бири олмушдур. Тәәссүф ки, онун чалдығы саз һаваларындан бирчә нүмунә вала вә ја лентә јазылмамышдыр.

Ашыг Муса 1948-чи илдә автомобил гәзасы заманы һәлак олмушдур. Гәбри Ағкилсә кәндинин шәргиндәки гәбристанлыгдадыр.

* * *

Һәшим Ашыг Әләскәрин нәвәсидир (Бәширин оғлудур). Һәшим 1912-чи илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур.

Һәшимдә саза-сөзә мараг кәнч јашларындан башламышдыр. Орта тәһсил алмыш Һәшим 1930-чу илләрдә өз кәндләриндә вә гоншу Бөјүк Гарагојунлу кәндиндә мүәллим ишләмишдир. О, 1940-чы илдә әскәри хидмәтә чағрылмыш, Вәтәнинин алман фашистләриндән азад едилмәси уғрундакы дөјүшләрдә ағыр јараланмыш вә 1942-чи илдә ордудан тәрхис олунмушдур.

Һәшим узун мүддәт кәнд советинин сәдри, колхоз сәдри вә дикәр рәһбәр вәзифәләрдә ишләмишдир.

Тәгаүдә чыхмыш олан Һәшим сон милли ихтилафлә әлагәдар доғма јурдундан көчмәјә мәчбур олдушдур

О, бир мүддәт Газах рајонунун Мусакөј кәндиндә, сонра исә Дашкәсән рајонунун Бајан кәндиндә јашамыш вә 1989-чу ил нојабр ајынын 3-дә орада вәфат етмишдир.

* * *

Ашыг Әли Әшрәф оғлу Имамгулијев 1927-чи илдә Көјчә маһалынын Зәрзибил (индики Зәркәнд) кәндиндә анадан олмушдур. О, Ашыг Әләскәрин гардашы Мәшәди Салеһин нәвәсидир.

Кичик јашларындан саза-сөзә мараг көстәрән Әли узун мүддәт Ашыг Талыб вә Ашыг Нәҹәфин јанында шәјирдлик етмиш, бу сәнәтин сирләрини дәриндән-дәринә мәнимсәмиш вә ел арасында камил бир ашыг кими танынмышдыр. О да өз нөвбәсиндә бир чохларына устад олмуш, саз сәнәтинин инҹәликләрини онлара өјрәтмишдир. Тәкчә ону демәк кифајәтдир ки, сазын фүсункар сәдалары илә бүлбүлү дилә кәтирән Ашыг Әдаләт Нәсибов Ашыг Әлинин шәјирдидир.

Ашыг Әлинин аиләси 1942-чи илдә Көјчәдән көчүб Азәрбајҹанын Гасым Исмајылов рајонунун Гызылһачылы кәндинә кәлмиш, бир мүддәтдән сонра исә Нафталан шәһәринә дәјишилмишдир.

Ашыг Әли кәнҹ јашларындан ше'р јазыр. Шәрә, бөһтана дүшән ашыг бир мүддәт дустаг олмушдур (алвер үстүндә). Онун ше'рләринин бөјүк бир гисми күнаһсыз мәһбусун аһ-наләсидир. Ашыг Әли 1990-чы ил апрелин 23-дә Нафталан шәһәриндә вәфат етмишдир.

* * *

Исмихан Мүсејиб оғлу Мәммәдов Ашыг Әләскәрин гардашы Мәшәди Салеһин нәвәсидир. О, 1930-чу илдә Көјчә маһалынын Ағкилсә кәндиндә анадан олмушдур. Доггуз јашындан атадан јетим галан Исмихан ушаглыг вә кәнҹлик илләриндә ағыр зәһмәтләрә гатланмалы олмушдур.

Исмихан ибтидаи тәһсилини өз доғма кәндиндә, орта тәһсилини гоншу Зод кәндиндә, али тәһсилини исә Бакыда Азәрбајҹан Педагожи Институтунда алмышдыр.

Исмихан кәнҹ јашларындан ше'р јазмаға башламышдыр. Ше'рләринин бир нечәси мүхтәлиф мәтбуат сәһифәләриндә дәрҹ едилмишдир.

Исмиханын гошмалары, кәрајлылары, тәҹнисләри ашыгларымызын репертуарында өзүнә јер тутмушдур.

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Бир нечә сөз (*Ислам Әләскәр*) 3

Алмәммәд

Инсан 5
Ширин-ширин 5
Көрмәдим 6

Ашыг Әләскәр

Јајлаг 8
Бу дүнјада үч шеј баша бәлады . . . 9
Гырмызы 9
Дағлар 10
Дағлар 11
Доланыр 12
Долансын 13
Дөндү, нә дөндү 14
Дүнјада 15
Дөнүбдү 15
Дүшдү 16
Ејләр 16
Инчимәрәм 17
Ичиндә 18
Кәсилди 18
Кедибди 19
Кәрәкди 20
Көрүрсәнми оғрун бахан көзәли . . . 21
Ојнамасын 21
Ола билмәз 22
Олачагды 23
Олмаз 23
Олмаз-олмаз 24
Өлдүрүр 25
Үрәјимдә 25
Чәкмәјә 26
Ајаға Гаргар 27
А Јәмәндәди 27
Даныт «әммә»ни 28
Нарын үз 29
Нәс ағы белә 29
Һәмајыл ејлә 30
А јаға-јаға 30
Чата-чат 31

Кечмишәм 32
Кәда 32
Бу күн 33
Көзәлә 34
Нәди 36
Шаһ дағы 37
Зөһрә илә дејишмә 40
Һәчәр ханымла дејишмә 41
Ашыг Муса 44
Бир күн 44
Кәклик 45
Кәздирир 45
Көзләр 46
Нә күнаһы телли сазын 47
Олду 47
Султаным 48
Балабанчы 48
Вар 49
Вармы 49
Дағлар 50
Дағлар 50
Дилбәр 51
Дәли көнүл 51
Дилим 52
Ејләјир 53
Инди 53
Инди 54
Кетди 54
Кәлдими 55
Кәләјди 55
Көјчәнин 56
Көрүшмәјә 57
Күлә-күлә 57
Мән 58
Мәндән 58
Сәнсән 59
Олмаз 59
Сизин дағларды 60
Синәсин 60
Султан 61
Тәрлан 61
Де бир үз, бир үз 62
Син аја бир-бир 62
Галмады 63
Јүкүм 64
Мәрд 64
Килас 65
Марал 66
Пәри 68
Самовар 69

Шаир Мәһәммәд

Бирди 71
Сәнин 72
Ај гыз 72
Ајыбды 73
Бу гыз, бу гыз 73
Дејәр сана 74
Јетишмәз 74
Мән 75
Олан чаным 75
Көјчәнин 76
Фәләк 78
Фәләк 81
Фәләклә дејишмә 82

Бәшир

Кими 84
Сәһәр ертә 85
Гадан алым 86

Гурбан

Јетирсин 87
Кетмәсәм олмаз 88
Ај ана дүшәр 88
Јарашыр 89

Шаир Әбдүләзим

Чәкә билмәз 91
Кечди 92
Көстәрир 93
Мән олдум 94
Сәдринә сәрди 94
Гала, сән гала 95
Беш 96
Мәним 97
Ширин 98

Ашыг Талыб

Ај Бачоғлу 100
Бу дағларда 101
Дағлар 102
Күлә-күлә 103
Мәним 104
Үстүндән 104
Доланмышам бу дағлары 105
Ајрым гызы 105
Башына дөндүјүм 106
Билин 106
Вар 107
Вар 107
Гадан алым 108
Гајытмыр 109
Дејим мән 109
Долашмышам 110
Достлары 110
Јанма сән 111
Јол вер, дағлар, көнлүм Вәтән арзулар . 111
Кәрәм оғлу 112
Кедәр 112
Көрмүрәм 113
Мәни 114
Сәнинлә 114
Тапмырам 115
Тәрланын 115
Халам гызы 116
Хош кәлиб 116
Ај ајағасына 117
Бир овум иди 117
Нә јазым инди 118
Вар 118
Дурур 119
Көрүм 120
Фәләк 121
Доланыр 121
Көзәл 122
Көрмүшәм 123

Ашыг Нәчәфлә дејишмә

Ашыг Нәчәф 128
Бу дүнјада 129
Дағлар 130
Јалвара-јалвара 130
Јохду 131
Көнлүм 131
Күлә-күлә 132
Мән 133
Мәним 133
Мәннән 134
Үстүнә 135
Аглама 135
Дәрдими 136
Алды, кетди 136
Ахтарырам 137
Ашиг олмушам 137
Бары 138
Бир күн 138
Вә'дәсиндә 139
Галмады 139
Гардаш 140
Гынар сәни 141
Гојуб фәләк 141
Гочалдым 142
Дејиләм 142
Душдум 143
Дөнүбдү 144
Душмүшәм 144
Ејләјибсән 145
Әзизим 145
Зүлфүн 146
Интизары 146
Јаваш-јаваш 147
Јарашыр 147
Кәнарында 148
Кими 149
Кедибди 149
Кәлмәди 150
Көзүннән 150
Көрәндә 151
Көрүнүр 151
Мәнәм 152
Мәни 152
Мәни 153
Нәдән күсүбсән 153
Олан вахты 154
Олмасын 154

Филанкәс	155
А гара бахтым	156
Анлә галды	156
Ај аға, кәл-кәл	157
Ајазы галды	157
Ај арасына	158
Ај әмиминди	159
А јарым мәни	158
Ај үзүм бары	159
Ал ала көрдүм	160
Бир инчәсинә	160
Бу дағды мәнә	161
Јад елә	161
Јарынан мәнәм	162
Сәнә дал	162
Тәрсә дағы вар	163
Үзү ағам инди	163
Кәл	164
Гырмызы	164
Көрмүшәм	166
Сумаја	167
Арвадла дејишмә	168

Нөврәс Иман

Ағлама	171
Ај марал	172
Ај шәкәр	172
Биләсиз	173
Билин сиз	174
Билмәдим	174
Вар	175
Вар	175
Вар	176
Вар мәним	177
Вармола	177
Вахтыдыр	178
Газаға	178
Гардаш	179
Дағлар	180
Данышма	181
Дејәсиз	181
Демәк олмаз	182
Демәсин	183
Дәрд үз вериб, нитгим сөјләр кәламы	183
Дојунча	184
Дурналар	185
Ејлә	185
Ејләр	186
Әвәзиндә	186
Зәлилү мүтәрәм	187
Зилләт илә гәранлыгда јашајан	188
Јенә гәм ләшкәри јүрүш ејләди.	188
Кағыз	189
Көнлүмә	189
Кәлибди	190
Һәм кани сәхавәт, мүшкүлкүлмәсән	191
Кәлибди.	192
Кәлиб кедиб	192
Кәл јетиш	193
Кәлмишәм	193
Көзәлдир	194
Көзәл гыз	195
Көзләр	195
Көрәјдим	196
Көрүнмүр	197
Көрүнүр	197
Лејли	198
Мәнәм	198
Мәнәм, мән	199
Мәни	199
Мәни	200
Мәни	200
Мәним	201
Нә	201
Олду.	202
Ола	203
Он једди	203
Сән, аја	204
Кәл, көрүшәк бир	205
Сәрв, сән	205
Шамахылылар	206
Һајыф	207
Һаны, көрүнмүр	207
Һеј	208
Чәтинди	208
А јара мәндән	209
Ај марал, марал	209
Ај үзәр, үзәр	210
Бир ај әминди	210
Јанашы көздә	211

Јаси нәм ағлар 212
Маралы дағлар 212
Нә дә анам инди 213
Сағалам кедәм 213
Сәнәм, ал 214
Гејри синајә 214
Гала, јар, гала 215
Дал әјәр-әјәр 216
Нә гала сән, сән 216
Син ајәсинә 217
Вар 218
Кәрәк 219
Мәним 220
Мәним 221
Пәрвәрдикар 222
Бах 223
Кимди 225
Шәкәрлә дејишмә 226
Уста Абдулла илә дејишмә . . . 223

Ашыг Муса

Ај ана синә 229
Ачылды 230
Гардаш 231

Һәшим

Сәни севән гочалармы? 232
Бәсди, бәс 233
Вә'дәсиндә 234
Гәләм 234
Ола 235
Сән 235
Ичиндә 236
О тајдады 236
Дедим, деди 237
Еһтијачым вар 238
Јарашығы 238
Хошума кәлди 239
А јаза көзәл 240
А јазыг ана 240
Ај ата, сәнсән 241
Бу дағы нијә 241
Гар гара 242
Ја да әли 242
Көзлә, көзлә сән 243
Дәрдин алым 244
Көнүл 245
Көнлүм 246
Мәни 248

Ашыг Әли

Ағрыма, чаным ағрыма 250
Бәс нејләсин 251
Јахшылыг елә достуна 251
Кәрәм каны 252
Көјчәлијәм 253
Мәним 254
Мәним 254
Нәјә лазым 255
Олмаса 256
Һәрдән-һәрдән хәјал мәни... 256
Шүкүр олсун 257
Ај һәким 258
Аста-аста 259
Билмирәм нијә 259
Гәрибли 260
Јериндәди 260
Нечәсән 261
Нијә 262
Сәнсиз јаман дарыхдым 262
Јара мән 263
Бу күндә 263
Әчәм гызы 264
Кәлмәдин 265
Салаһлы Паша илә дејишмә. 266
Уғурлу Салманла дејишмә... . . . 268

Исмихан

Аллаһ, аллаһ. 270
Бу дағларын 271
Гурбан олум 272
Әс, башына дөнүм сәнин. 273
Көзүм галды 274
О дағларда 275
Сазымызда, сөзүмүздә. 275
Синәмдә 276
Бир тәрәфдә 277
Кәздирир . . . 277

Кәлмишәм 278
Олса да 279
Ордады. 280
Өз јери 281
Ханн хофлу олар 281
Хошду 282
Бир аја сөјлә. 282
Гәдд әјәр 283
Јахшы јада мән 284
Нә дара мәни 285
Нәдәнди. 285

ОЧАГ АЛЕСГЕРА

Стихи

(на азербайджанском языке)

Баку — 1991

Нәшријјат директору *Ф. Мәликов*
Мәтбәә директору *Ш. Чәфәров*
Рәссамы *Н. Әләкбәров*
Бәдии редактору *А. Әләкбәров.*
Техники редактору *Н. Әлијева.*
Корректорлары *О. Сүлејманова, Н. Меһдијева.*

ИБ № 3437

Јығылмаға верилмиш 30. 10. 1989-чу ил. Чапа имзаланмыш 5. 04. 1991-чи ил. Қағыз форматы 70×90 1/32. Мәтбәә кағызы № 1. Шрифтин гарнитуру әдәби. Јүксәк чап үсулу илә. Шәрти ч. в. 11,11. Учот нәшр вәрәги 11,5. Тиражы 18000. Сифариш № 307. Гијмәти 3 ман.

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт Мәтбуат Комитәси.

«Јазычы» нәшријјаты, 370005, Бакы, Натәван мејданы, 1.

3 №-ли Бакы Китаб Мәтбәәси. 370102, Бакы. Әли Тағызадә күчәси, 4.

AIf 202728